

รายงาน

โครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่
จังหวัดอุทัยธานี

โดย ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี และคณะ

27 มกราคม 2549

รายงาน

โครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่
จังหวัดอุทัยธานี

โดย ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี และคณะ

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ประกาศเกียรติคุณ

คณะวิจัยโครงการ “บูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่” อันประกอบด้วย คณะทำงานภาคราชการและภาคประชาชน ขอขอบคุณนายอมรพันธ์ นิมานันท์ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี นายปรีชา บุตรศรี ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานีคนปัจจุบัน รวมทั้ง คณะทำงานทุกท่านของ สกว. ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ และคอยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจน ส่วนราชการต่าง ๆ ที่สนับสนุนข้อมูลและคำแนะนำตลอดมา

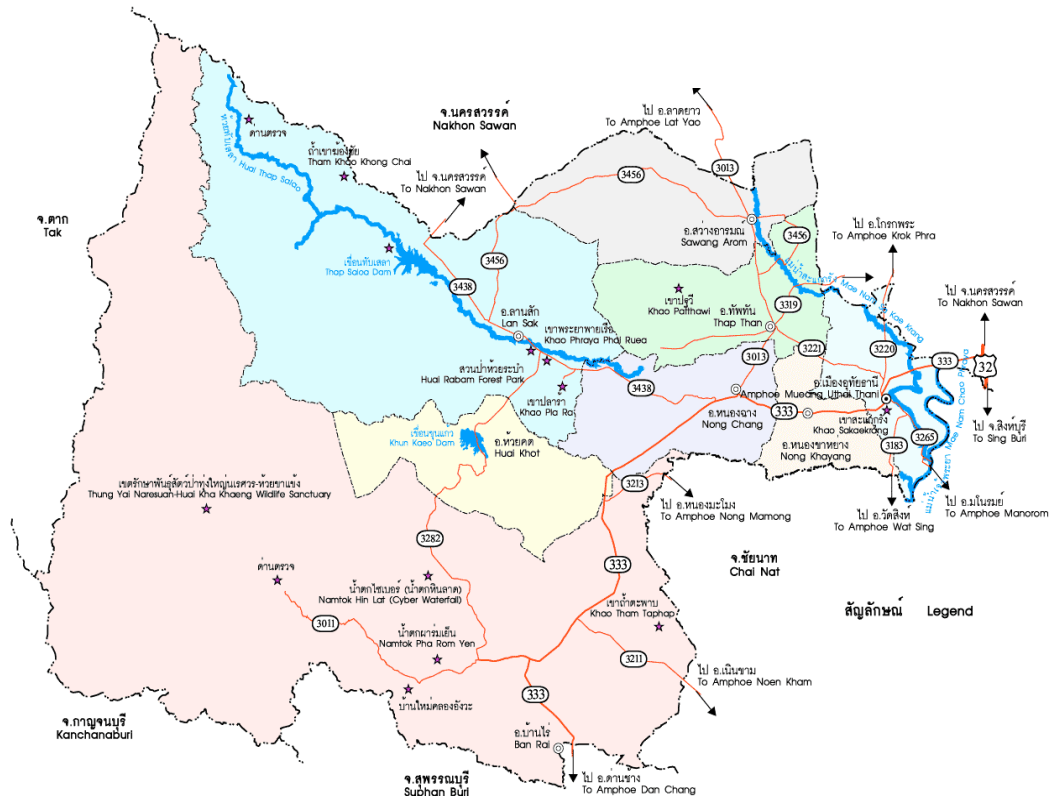
ขอขอบคุณ สกว. และ พอช. ที่สนับสนุนงานวิจัยในครั้งนี้และขอขอบคุณ ภาคที่ 4 ภาค ที่สนับสนุนงบประมาณในการทำแผนแม่บทชุมชน

ขอขอบคุณ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี และคณะ ตลอดจนทั้ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และชาวบ้านในพื้นที่ทั้ง 20 ตำบล ที่ให้การร่วมมือเป็นอย่างดี จนนำความสำเร็จมาสู่โครงการด้วยดี

บทที่ 1

จังหวัดอุทัยธานี

1. สภาพปัญหาโดยทั่วไปของจังหวัดอุทัยธานี

1.1 สภาพปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- 1.1.1 ปัญหาด้านคมนาคม การเชื่อมโยงระบบคมนาคมของศูนย์กลางทางการค้าส่วนใหญ่มีทั่วถึงกันหมด แต่สภาพเส้นทางยังมีคุณภาพค่อนข้างต่ำโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถนนที่ใช้สำหรับขนส่งผลผลิตระหว่างหมู่บ้านในชนบทยังไม่สามารถใช้การได้ตลอดปี จึงเป็นอุปสรรคอันหนึ่งต่อการพัฒนาจังหวัด
- 1.1.2 การบริการไฟฟ้า การให้บริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในเขตพื้นที่ลุ่ม

แม่น้ำยังครอบคลุมไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในเขตชนบทที่อยู่ห่างไกลและการ
กระจาย และเนื่องจากจังหวัดอุทัยธานีไม่มีสถานีไฟฟ้าย่อย ทำให้
ปริมาณไฟฟ้าสำรองมีน้อย จึงทำให้กระแสไฟตกและดับบ่อย

- 1.1.3 การขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคบริโภค ปัญหาการขาด
แคลนน้ำในกิจกรรมต่างๆ เริ่มทวีความรุนแรงมาตั้งแต่ปลายปี 2534 เป็นต้น
มา โดยเฉพาะปัญหาของแหล่งน้ำดิบที่ใช้ในการผลิตน้ำประปาในเขตอำเภอ
และสุขาภิบาล เริ่มประสบกับปัญหาในเรื่องของปริมาณและคุณภาพของ
แหล่งน้ำดิบที่ใช้ในการผลิต โดยเฉพาะในเขตอำเภอรอบนอกของจังหวัด
อุทัยธานี

1.2 สภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจ

- 1.2.1 ปัญหาความยากจน เนื่องจากประชากรในพื้นที่ลุ่มน้ำส่วนใหญ่ประกอบ
อาชีพการเกษตร แต่ก็ยังพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้มีกรรมสิทธิ์ในพื้นที่
ที่ทำกินของตนเอง ต้องเช่าที่ดินทำกิน
- 1.2.2 ปัญหาในการประกอบอาชีพ เกษตรกรมักประสบปัญหาและความเดือดร้อน
ในเรื่องของความไม่แน่นอนของราคาผลผลิตทางการเกษตรอยู่เสมอ ทำให้
ไม่สามารถขยายกำลังการผลิต นอกจากนี้ยังประสบปัญหาในเรื่องของโรค
ระบาดสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์ปีกมีอัตราการตายค่อนข้างสูง ขาดแคลนน้ำใน
การเลี้ยงสัตว์และแหล่งอาหารธรรมชาติที่มีคุณภาพ
- 1.2.3 ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีการจัดการด้านการ
เกษตรแบบดั้งเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้อง
กับสภาพเศรษฐกิจและการค้าของโลกปัจจุบัน ซึ่งมีการนำเอา
เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาจัดการด้านการเกษตร
- 1.2.4 การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคบริโภคในช่วงฤดูแล้ง และช่วง
ฤดูฝนทั้งช่วงรวมทั้งระบบชลประทานที่ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง

1.3 ปัญหาด้านสังคม

- 1.3.1 ปัญหาด้านการศึกษา เด็กที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ประถมศึกษา) แล้วมี
โอกาสเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษายังมีจำนวนน้อย คุณภาพการศึกษาของ
เด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ และในระดับมัธยม
ศึกษามีมาตรฐานของโรงเรียนไม่เท่าเทียมกัน นอกจากนี้ในเขตอำเภอในถิ่น

ทุรกันดารยังขาดแคลนครูผู้สอน ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดแคลนความรู้ และไม่ให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษา

1.3.2 ปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านสาธารณสุขของประชากรในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำยังขาดความรู้ และไม่ให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพ บางส่วนยังมีพฤติกรรมในการบริโภคที่ไม่ถูกต้องประกอบกับการขาดแคลนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งไม่เพียงพอต่อการให้บริการ

1.3.3 ปัญหาการว่างงาน หลังฤดูเก็บเกี่ยวประชากรส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพการเกษตรกรรมจะเกิดการว่างงาน จึงทำให้เกิดการแพร่ระบาดของอบายมุขและยาเสพติดกับสารระเหยได้ง่าย โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้แรงงาน และเยาวชนที่ยังขาดประสบการณ์ชีวิต

1.3.4 ปัญหาคุณภาพชีวิต ประชากรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ยังลุ่มหลงในอบายมุขต่างๆ ทำให้สถาบันครอบครัวขาดความเข้าใจ ความอบอุ่น และความมั่นคงในการดำรงชีวิต

1.4 ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.4.1 ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติยังคงมีอยู่เรื่อยๆ ทั้งนี้เพื่อขยายพื้นที่ทำการเกษตร การทำไร่เลื่อนลอยทำให้สภาพป่าที่เคยอุดมสมบูรณ์เสื่อมโทรม การตัดไม้ทำลายป่า นอกจากจะเป็นการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของชาติแล้ว ยังก่อให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรแหล่งน้ำ การถูกชะล้างหน้าดินที่มีความอุดมสมบูรณ์

1.4.2 ปัญหาความเสื่อมโทรมของแม่น้ำสาขาในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำ ได้แก่ ลำน้ำตากแดด แม่น้ำวังม้า และคลองทัพทัน ผลจากการบุกรุกพื้นที่ในการทำการเกษตรตอนบนและการขยายตัวของชุมชนจึงทำให้ลำน้ำสาขาหลักในพื้นที่ลุ่มน้ำมีคุณภาพน้ำต่ำลง เกิดการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในชุมชนตอนล่างของพื้นที่ลุ่มน้ำ ได้แก่ อำเภอทัพทัน อำเภอสว่างอารมณ์ อำเภอหนองขาหย่าง และอำเภอหนองฉาง เป็นประจำทุกปี

1.4.3 ปัญหาความเสื่อมโทรมของชุมชนในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำ ชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยเฉพาะในช่วงของแม่น้ำสะแกกรังตอนล่าง ประชาชนบางส่วนนิยมปลูกบ้านเป็นเรือนแพอยู่ในน้ำ จึงทำให้มีการถ่ายเทของเสียลงสู่ลำน้ำจำนวนมาก ทำให้สภาพของลำน้ำสะแกกรังตอนล่างเกิดการเน่าเสียโดยเฉพาะในช่วงฤดู

แหล่งที่ไม่มีการถ่ายเทของแม่น้ำสะแกกรังบริเวณตัวอำเภอเมือง จังหวัด
อุทัยธานี

2. การใช้พื้นที่จังหวัดอุทัยธานี

จังหวัดอุทัยธานีมีพื้นที่ทั้งสิ้น 4,206,404 ไร่ หรือ 6,730.25 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ ซึ่งเป็นป่าสงวนแห่งชาติ มีพื้นที่ทั้งสิ้น 2,828,185 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่จังหวัดดังนี้

- ก) พื้นที่อยู่อาศัยและสิ่งก่อสร้าง มีพื้นที่รวม 126,701 ไร่ หรือ 202.72 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 3.01 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ใช้เป็นที่ก่อสร้างชุมชนเมือง ย่านการค้า สถานที่ราชการ หมู่บ้าน และแหล่งอุตสาหกรรม
- ข) พื้นที่เพื่อการเกษตรกรรมรวม 2,034,290 ไร่ หรือ 3,254.86 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 48.36 ประกอบด้วยพื้นที่ปลูกข้าว พืชไร่ พืชสวน ไม้ผลและสวนป่า พืชเพาะปลูกที่สำคัญคือ ข้าว อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง เป็นต้น
- ค) พื้นที่ภูเขาและป่าไม้ รวม 1,993,406 ไร่ หรือ 3,189.45 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 47.39 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ประกอบด้วย ป่าสงวนแห่งชาติ 9 ป่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางธรรมชาติของโลก มีสัตว์สงวนจำนวนมากมาย บางชนิดใกล้จะสูญพันธุ์ เช่น ควายป่า แรด ช้างป่า วัวแดง กระทิง กวาง นกยูง เป็นต้น พื้นที่ป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบ ป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง มีไม้ที่สำคัญคือ ไม้เต็งรัง ไม้มะค่าโมง ไม้ตะเคียน เป็นต้น
- ง) พื้นที่เลี้ยงสัตว์ บ่อลูกกุ้ง ไร่องาน และพื้นที่ลุ่ม มีจำนวน 52,007 ไร่ หรือ 83.21 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 1.24

แสดงพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดอุทัยธานี

ประเภท	ไร่	ตารางกิโลเมตร	คิดเป็นร้อยละ
พื้นที่ทำการเกษตร (2,034,290 ไร่)			
พื้นที่นา	855,927	1,369.48	20.35
พื้นที่ปลูกพืชไร่	1,054,333	1,686.93	25.06
พื้นที่ปลูกพืชสวน	121,156	193.85	2.88
พื้นที่ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ	2,874	4.60	0.07

ประเภท	ไร่	ตารางกิโลเมตร	คิดเป็นร้อยละ
พื้นที่ใช้ประโยชน์อื่น ๆ			
พื้นที่ป่าสงวน	1,993,406	3,189.45	47.39
พื้นที่อยู่อาศัย	126,701	202.72	3.01
พื้นที่เลี้ยงสัตว์	52,007	83.21	1.24
รวม	4,206,404	6,730.24	100

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี

ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินได้แบ่งที่ดินจังหวัดอุทัยธานี เป็น 3 กลุ่มดิน ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. กลุ่มดินนา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 33 ของพื้นที่จังหวัดซึ่งเป็นดินนาดี (นค) ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ด้านตะวันออกของจังหวัดเป็นส่วนใหญ่ ในเขตอำเภอเมืองฯ หนองขาหย่าง หนองฉาง ท้าพทัน สว่างอารมณ์ บางส่วน เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว
2. กลุ่มดินไร่ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 27 ของพื้นที่จังหวัดเป็นดินไร่ดี (ร.ค) และดินไร่ทั่วไป (ร.ท) เหมาะสมกับการทำไร่จะมีพื้นที่อยู่ในด้านทิศตะวันตกของจังหวัด ซึ่งจะอยู่ในเขตอำเภอห้วยคต ลานสัก บ้านไร่ เป็นส่วนใหญ่ และอำเภอท้าพทัน สว่างอารมณ์ หนองฉาง บางส่วน เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับพืชไร่
3. กลุ่มดินภูเขา (ก) ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่จังหวัดจะอยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนด้านทิศตะวันตก และตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูกเนื่องจากมีพื้นที่ลาดชันและโครงสร้างของดินไม่ดี หน้าดินตื้นเป็นชั้นดิน สภาพพื้นที่มีความลาดชัน

สภาพการทำการเกษตรจังหวัดแบ่งเป็น 2 เขตใหญ่ ๆ ตามลักษณะการชลประทาน คือ

1. เขตชลประทาน ส่วนใหญ่จะทำนาเป็นหลักและจะมีการปลูกไม้ผล พืชผัก และพืชไร่ อายุสั้น เป็นบางพื้นที่ได้แก่ เขตอำเภอเมือง หนองฉาง ท้าพทัน หนองขาหย่าง สว่างอารมณ์ ลานสัก
2. นอกเขตชลประทาน พื้นที่ส่วนใหญ่จะทำนาและปลูกพืชไร่ โดยอาศัยน้ำฝน ได้แก่ ในเขตอำเภอบ้านไร่ ห้วยคต และท้าพทัน และบางส่วนของอำเภอลานสัก สว่างอารมณ์ หนองขาหย่าง และห้วยคต การทำการเกษตรของจังหวัดอุทัยธานีส่วนใหญ่ทำการเกษตรอาศัยน้ำฝนเป็นส่วนใหญ่ในเขตที่อาศัยน้ำฝนจะปลูกพืชไร่เป็นส่วนใหญ่ เช่น ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง สับปะรด ถั่วเหลือง เป็นต้น และมีพื้นที่ในเขตชลประทานบ้างเล็กน้อย โดยผล

ผลิการเกษตรนั้นขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝนในแต่ละปี ในฤดูแล้งมีการประกอบอาชีพในการเกษตรบ้างในบางพื้นที่ เช่น ในเขตพื้นที่ที่มีการชลประทานและอาศัยน้ำจากบ่อบาดาลในบางส่วน และอาศัยความชื้นจากปลายฤดูฝนบางส่วน พืชในฤดูแล้งเป็นพืชอายุสั้น เช่น ถั่วเขียวในเขตที่ไม่มีการชลประทานและในเขตที่มีการปล่อยน้ำชลประทานก็จะมีการปลูกข้าวนาปรังในบางส่วน

3. สภาพการเกษตรกรรม

ภาคเกษตรกรรมมีพื้นที่ถือครองทำการเกษตรทั้งสิ้น 2,034,290 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 48.36 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดอุทัยธานี โดยสภาพพื้นที่การเกษตรที่สำคัญของจังหวัด มีการปลูกพืชที่สำคัญ คือ ปลูกข้าวในช่วงฤดูฝน เกษตรกรจะมีการทำนาปี ส่วนในพื้นที่ที่มีการชลประทานที่ดี มีน้ำเพียงพอสำหรับการทำนาปรังได้ เกษตรกรจะมีการทำนาปรังในช่วงหน้าแล้ง นอกจากทำนาแล้ว ยังมีการปลูกพืชไร่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพืชประเภทใช้น้ำน้อย เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ฯลฯ พืชสวนประเภทไม้ผล พืชที่มีการปลูกเพื่อการส่งออก คือ มะม่วง และไม้ผลอื่น ๆ เช่น ถั่วลิสง ส้มโอ มะขาม มะนาว ขนุน ลำไย ละครุด กระเทียม พุทรา ฯลฯ ไม้ยืนต้น เช่น ยางพารา มะพร้าว สัก นุ่น ยูคาลิปตัส ฯลฯ พืชผัก ได้แก่ ถั่วฝักยาว มะเขือ พริก บวบ แตงกวา คื่นช่าย กวางตุ้ง ผักกาดหัว ผักทอง หน่อไม้ฝรั่ง ฯลฯ เนื่องจากในปี 2547 พื้นที่การเกษตรในเขตจังหวัดอุทัยธานีประสบปัญหาภัยแล้ง ทำให้พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก

แสดงจำนวนครัวเรือนในภาคเกษตรกรรมรายอำเภอ/ตำบล

อำเภอ	จำนวนตำบล	จำนวนครัวเรือนในภาคเกษตรกรรม			
		ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547	ปี 2548
1. อำเภอเมือง	13	3,942	4,146	4,146	4,146
2. อำเภอหนองขาหย่าง	9	2,254	1,815	1,815	1,815
3. อำเภอหนองฉาง	10	6,622	5,291	5,291	5,291
4. อำเภอทัพทัน	10	5,634	6,660	6,660	6,660
5. อำเภอสว่างอารมณ์	5	5,399	4,319	4,319	4,319
6. อำเภอลานสัก	6	8,918	6,585	6,585	6,585
7. อำเภอบ้านไร่	13	10,848	9,368	9,368	9,368
8. อำเภอห้วยคต	3	3,170	2,820	2,820	2,820
รวม	69	46,787	41,004	41,004	41,004

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี

สรุปแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดอุทัยธานี และแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติราชการของจังหวัดอุทัยธานี

➡ วิสัยทัศน์ของจังหวัด (Vision)

เกษตรปลอดภัย รายได้มั่นคง แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และมรดกโลกห้วยขาแข้ง
สู่สากล

➡ เป้าประสงค์ของจังหวัด (Goals)

ภายในปี 2550 ชาวอุทัยธานีมีความมั่งคั่ง มั่นคง โดย

- ครีวเรือนมีรายได้ไม่น้อยกว่า 20,000 บาท/คน/ปี ครอบคลุม 100%
- ประชาชนมีคุณภาพชีวิตผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) ที่กำหนด 37 ตัวชี้วัด

➡ ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด(Strategic Issues)

1. พัฒนาด้านการเกษตรให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มมูลค่า
2. เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการแข่งขัน
3. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
4. เร่งฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. พัฒนาคุณภาพคน และการคุ้มครองทางสังคม

➡ กลยุทธ์ของจังหวัด(Strategies)

1. พัฒนาด้านการเกษตรให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มมูลค่า
  - 1.1 ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์
  - 1.2 พัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการผลิต เพิ่มมูลค่า และคุณภาพสินค้าเกษตร
  - 1.3 ส่งเสริมและพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตร
  - 1.4 ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาการเกษตร
2. เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการแข่งขัน
  - 2.1 สร้าง และพัฒนาปัจจัยสนับสนุนพื้นฐาน(โครงสร้าง/IT/นวัตกรรม) และผู้ประกอบการที่มีคุณภาพ
  - 2.2 สร้าง และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชน และระบบสหกรณ์ให้ได้มาตรฐาน

- 2.3 พัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐาน
- 2.4 เชื่อมโยงและขยายฐานทางเศรษฐกิจการค้า
3. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
  - 3.1 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและยั่งยืน
  - 3.2 การพัฒนาสู่สากล
  - 3.3 เพิ่มศักยภาพด้านการตลาด และการประชาสัมพันธ์
4. เติบโตพื้นที่และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 4.1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 4.2 พื้นที่ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความอุดมสมบูรณ์
5. พัฒนาคุณภาพคน และการคุ้มครองทางสังคม
  - 5.1 พัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง
  - 5.2 ส่งเสริมให้คนมีงานทำ
  - 5.3 ปรับปรุงระบบการคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ
  - 5.4 การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด และความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน
  - 5.5 ส่งเสริมบทบาทของทุกภาคส่วนเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนา

➡ ตัวชี้วัดเป้าประสงค์และเป้าหมายของจังหวัดในปี พ.ศ. 2550

1. คร่าวเรือนมีรายได้ไม่น้อยกว่า 20,000 บาท/คน/ปี ครบ 100%
(เป้าหมายปี 2547 ผ่านเกณฑ์ 70%)
2. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตผ่านเกณฑ์ ความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) ทั้งหมด 37 ตัวชี้วัด
(เป้าหมายปี 2547 ผ่านเกณฑ์ 15 ตัวชี้วัด)

➡ ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงของจังหวัด(Blueprint for Change)

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำตามรอยประพาสต้น จำนวน 100 ล้านบาท
(ปี 2547 จำนวน 40 ล้านบาท)
2. โครงการก่อสร้างอาคารเรียนและบริการก่อนเข้าเขตห้วยขาแข้ง จำนวน 50.213
ล้านบาท ในปี 2547
3. โครงการศึกษาวิจัยพื้นที่ป่าห้วยขาแข้ง แม่วงศ์ เพื่อหาศักยภาพการท่องเที่ยว
จำนวน 30 ล้านบาท(ปี 2547 จำนวน 20 ล้านบาท)

ด้านการผลิต

1. การผลิตข้าวอินทรีย์จำนวน 28.236 ล้านบาท (ปี 2547 จำนวน 7.059 ล้านบาท)

หมายเหตุ แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด ใช้รูปแบบเดียวกันกับแผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดตามที่กำหนดในโครงการ “การพัฒนาผู้นำการบริหารการเปลี่ยนแปลง”

บทที่ 2

กรอบแนวทางการศึกษา

โครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ หาแนวทางในการแก้ปัญหามลพิษทางอากาศจังหวัดอุทัยธานี

1. บทนำ

จังหวัดอุทัยธานีมีสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ภาคเหนือตอนล่าง ด้านทิศตะวันตกเป็น พื้นที่ป่าและภูเขาสูง ด้านทิศตะวันออกเป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำสะแกกรังและเจ้าพระยา ซึ่งเป็นพื้นที่การเกษตรและที่อยู่อาศัย ลักษณะพื้นที่ที่มีความลาดเทจากทิศตะวันตกไปทิศตะวันออก แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและเพื่อการอุปโภคบริโภคในพื้นที่มีอ่างเก็บน้ำของกรมชลประทานจำนวน 2 แห่ง คือ อ่างเก็บน้ำทับเสลา ใน อ.ลานสัก มีความจุน้ำ 160 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถรองรับพื้นที่การเกษตรได้ 143,500 ไร่ และอ่างเก็บน้ำห้วยขุนแก้ว อ.ห้วยคต มีความจุน้ำ 43 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถรองรับพื้นที่การเกษตรได้ 37,000 ไร่ (พื้นที่การเกษตรของจังหวัด 2,034,290 ไร่)

2. สาระและหลักการสำคัญของโครงการ

จังหวัดอุทัยธานีเป็นจังหวัดที่มีการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐ และประชาชนทั้งแนวราบ ทั้งระดับชุมชน และระดับจังหวัด เป็นเวลาช้านาน ประชาชนมีความมุ่งหวังในการแก้ปัญหาเป็นระบบ กลุ่ม และมีกลุ่มต่างๆ เกิดขึ้นจนสามารถพัฒนาขึ้นเป็นเครือข่าย

พัฒนาการของภาคประชาชนในจังหวัดอุทัยธานี เริ่มเมื่อปี พ.ศ.2514 มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เข้ามาดำเนินการในอำเภอนองขาหยัง และตั้งสำนักงานอยู่ที่ตำบลลงขวางดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน โดยเน้นให้ประชาชนแก้ปัญหาด้วยตนเองในระบบกลุ่ม และให้การศึกษาในเรื่องอาชีพ สุขอนามัย ควบคู่กันไป จนถึงปี พ.ศ.2518 ในปี พ.ศ.2521 ได้มีการตั้งมูลนิธิหนองขาหยังเพื่อการพัฒนาชนบท อุทัยธานี เป็นมูลนิธิของชาวอุทัยธานี และบริหารโดยเจ้าหน้าที่เก่าของมูลนิธิบูรณะชนบท มูลนิธินี้มุ่งเน้นที่จะดูแลเยาวชนผู้ด้อยโอกาส และฝึกอบรมให้เขาเหล่านั้นสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ได้ปรับปรุงกิจการ และหาความรู้เพื่อแก้ปัญหามลพิษทางอากาศ

ต่อมาปี พ.ศ.2535 กระแสงานอนุรักษ์มีความเข้มข้น จังหวัดอุทัยธานีจึงได้รวบรวมผู้นำของจังหวัดจัดตั้งเป็นมูลนิธิห้วยขาแข้ง ปลุกจิตสำนึกให้ทุกคนช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้วยขาแข้งมรดกโลก หลังจากปี พ.ศ.2540 กระแสการช่วยเหลือตนเองเป็นกลุ่มในประเด็นต่างๆ จึงเกิดขึ้นมากมาย และทางรัฐได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือตลอดมา เกิดเป็น

กิจกรรมต่างๆ และพัฒนาจนเป็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด อาทิเช่น เรื่องของเกษตรปลอดสาร และการอนุรักษ์ต่างๆ

ด้านองค์กรประชาชนในจังหวัด พบว่ามีการทำงานในระดับกลุ่ม เรื่องการออมทรัพย์ รุรักษุมชน ป่าชุมชน เกษตรยั่งยืน บ้านมั่นคง ศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายเยาวชน เครือข่ายพระสงฆ์ เครือข่ายวิทยุชุมชน เครือข่ายวัฒนธรรม เครือข่ายสุขภาพ

ด้วยทุนเดิมในการทำงานของจังหวัดดังกล่าวทำให้จังหวัดอุทัยธานีจึงได้รับการคัดเลือกให้เป็นหนึ่งในจังหวัดนำร่องของโครงการบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ โดยเป็นความร่วมมือระหว่างกระทรวงมหาดไทย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.) โครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้เกิดกลไก และระบบที่จะเอื้อให้พื้นที่ (ทั้งระดับจังหวัด และชุมชน) ทั้งนี้จากการพัฒนาโครงการร่วมกับภาคีภาครัฐ ประชาชน ในพื้นที่พบว่า ได้รับการสนับสนุนจากผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานราชการในจังหวัด ภาคีพัฒนา เช่น ธนาคารเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตร ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน พัฒนาชุมชน สาธารณสุข เกษตร และเครือข่ายองค์กรประชาชนให้ความช่วยเหลือ รวมถึงทีมศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน ภาคประชาชน (ศตจ.ปชช.) พร้อมทั้งจะขับเคลื่อนการแก้ปัญหาความยากจน และคนจน จดทะเบียนได้อย่างบูรณาการ

ศตจ. ของจังหวัดอุทัยธานีได้เริ่มดำเนินการจดทะเบียนคนจนเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2546 มีผู้มาจดทะเบียน 86,459 คน โครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ จึงเกิดขึ้น

3. วัตถุประสงค์ของโครงการ

โครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ จังหวัดอุทัยธานี ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อสร้างกลไก และกระบวนการดำเนินการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ จังหวัดอุทัยธานี ร่วมกันระหว่างกลุ่มองค์กรประชาชน กลุ่มนักวิชาการ และผู้ว่าราชการจังหวัด
2. เพื่อค้นหาประเด็น วางแผนการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ ตรวจสอบข้อมูล และจัดทำระบบข้อมูล ภาพรวมของจังหวัดอุทัยธานี
3. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ ในการแก้ไขปัญหาความยากจน ของพื้นที่จังหวัดอุทัยธานีร่วมกันระหว่างกลุ่มองค์กรประชาชน กลุ่มนักวิชาการ และผู้ว่าราชการจังหวัด

4. แนวทางการดำเนินงาน

หลังจากได้มีการตกลงทำงานเป็น Team เดียวกันแล้ว คณะทำงานระดับจังหวัดจึงได้ตกลงใช้กระบวนการแผนชุมชนเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ และกลไกการบริหารจัดการเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชนท้องถิ่น และใช้กระบวนการจัดการความรู้ใน 4 ประเด็นเป็นตัวนำร่องได้แก่ เกษตรปลอดภัย ป่าชุมชน น้ำ และผ้าทอ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่แผน และยุทธศาสตร์ของจังหวัดใช้แก้ปัญหาคความยากจนของจังหวัดต่อไป

5. Design ของการบูรณาการจังหวัดเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

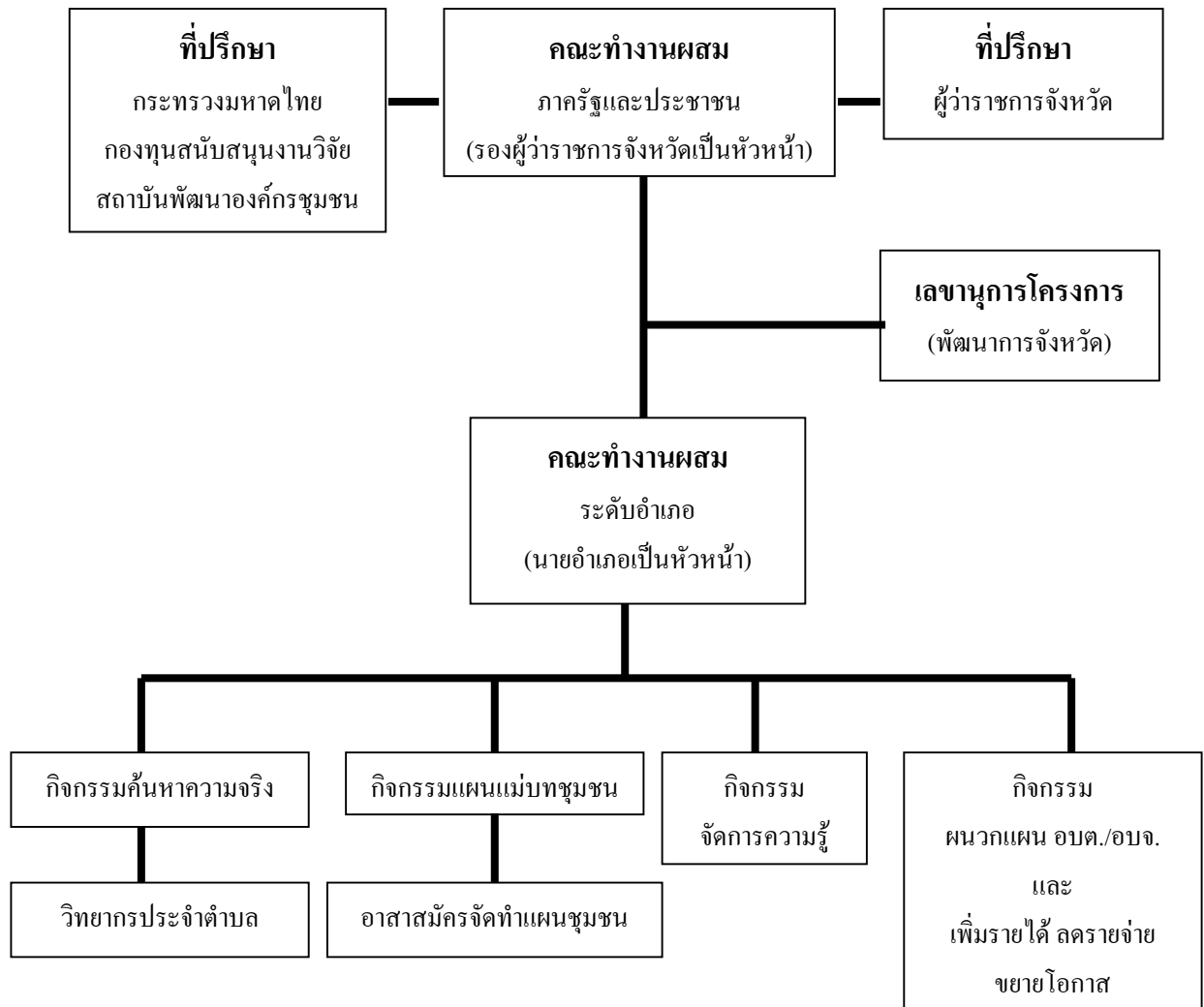
1. ให้มีคณะทำงานร่วมระดับจังหวัด 1 ชุด ประกอบด้วย ภาครัฐ และภาคประชาชน ทำหน้าที่ ส่งเสริม ติดตาม กำกับทิศทาง ปลดล็อก แก้ปัญหาอุปสรรคและประชาสัมพันธ์โครงการ
2. ให้มีคณะทำงานร่วมระดับอำเภอ โดยมีนายอำเภอเป็นหัวหน้าคณะ คณะทำงานชุดนี้ออกจากจะประกอบด้วยบุคคลที่เหมาะสมแล้วจะต้องมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และกำนันในตำบลนั้นๆ ร่วมเป็นคณะทำงานอยู่ด้วยทุกตำบลไป มีหน้าที่ติดตาม สนับสนุน แก้ปัญหาในพื้นที่อีกชั้นหนึ่ง
3. วิทยากรตำบล แต่งตั้งโดยคณะทำงานอำเภออย่างน้อยตำบลละ 5 คน มีหน้าที่จัดทำเวทีหมู่บ้านค้นหาความจริงของบุคคลที่จดทะเบียน สย. และปัญหาของความยากจน แล้วนำข้อมูลมาเทียบกับ สย. เพื่อวิเคราะห์ต่อไปอีกชั้นหนึ่ง
4. วิทยากรแผนแม่บทชุมชน เป็นอาสาสมัครของแต่ละตำบล ซึ่งแต่ละตำบลจะต้องมีอย่างน้อย 5 คน มีหน้าที่ให้ความรู้จัดทำแผนแม่บทชุมชนทุกชั้นตอน

การทำงานโครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ นั้นตกลงร่วมกันว่าจะต้องทำงานเป็น Team เดียวกันไม่แบ่งแยก และปฏิบัติการเพียง 20 ตำบล ใน 8 อำเภอ ของอุทัยธานีเป็นตำบลนำร่อง แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. อำเภอต้นแบบ โดยเลือกเอาอำเภอลานสัก ซึ่งมี 6 ตำบล ดำเนินการนำร่องทุกตำบล
2. ตำบลนำร่อง มีกระจายอยู่ทุกอำเภอ อำเภอละ 1 – 3 ตำบล รวม 14 ตำบล

โครงสร้างของคณะวิจัย

มีการวางกลไกอำนวยการกลาง 2 คณะ ทำหน้าที่ส่งเสริม / ติดตามกำกับทิศทาง ปลอดภัยแก้ปัญหาอุปสรรค และทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ได้แก่

1. คณะกรรมการเครือข่าย ศตจ.ปชช. อุทัยธานี ประกอบด้วยผู้แทนองค์กร เครือข่ายภาคประชาชนในจังหวัด ทำหน้าที่สนับสนุน ประสานงานระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน และนำกระบวนการดำเนินงานของภาคประชาชนเสนอ สกว. และ ศตจ. แห่งชาติ เพื่อให้เกิดการเลื่อนไหล และติดตามผลการดำเนินการในภาคส่วนราชการ และภาคประชาชน รวมทั้งให้คำแนะนำการดำเนินการดำเนินงานเมื่อองค์กรต่างๆ ประสบกับปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไข

2. คณะทำงานประสานงานโครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น ภาคเอกชนระดับจังหวัด และอำเภอ โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าคณะทำงาน และระดับอำเภอมีนายอำเภอเป็นหัวหน้าคณะทำงาน

คณะทำงานภาคราชการระดับจังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย

1. รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี ฝ่ายบริหารและความมั่นคง	หัวหน้าคณะทำงาน
2. ปลัดจังหวัดอุทัยธานี	คณะทำงาน
3. ท้องถิ่นจังหวัดอุทัยธานี	คณะทำงาน
4. ผู้อำนวยการธนาคารเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตรจังหวัดฯ	คณะทำงาน
5. ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุทัยธานี	คณะทำงาน
6. เกษตรจังหวัดอุทัยธานี	คณะทำงาน
7. นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี	คณะทำงาน
8. นายกองกิจการบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี	คณะทำงาน
9. พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุทัยธานี	คณะทำงาน
10. ประชาสัมพันธ์	คณะทำงาน
11. พัฒนาการจังหวัดอุทัยธานี	คณะทำงานและเลขานุการ
12. หัวหน้ากลุ่มงานแผนงานและข้อมูลสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด	คณะทำงานและ ผช.เลขานุการ

คณะทำงานภาคเอกชนระดับจังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย

1. นายสมพงษ์	สุทธิวงศ์	(เครือข่ายเครดิตยูเนียน)
2. นายอุดร	บุตรสิงห์	(เครือข่ายแผนชุมชน)
3. นางสาววิไลวรรณ	จันทร์พ่วง	(เครือข่ายประชาคม)
4. พระมหาประนอม	ปัญญาวโร	(เครือข่ายพระสงฆ์)
5. นายเดช	รัชฎาวงศ์	(เครือข่ายพลังชุมชนพลังแผ่นดิน)
6. นายสุรัชย์	ฉัตรรักษา	(เครือข่าย ธ.ก.ส.)
7. นางนิตยา	ภิรมย์วัฒนา	(เครือข่ายเครดิตยูเนียน)
8. นายอานนท์	กุ่มภาพันธ์	(เครือข่ายพลังชุมชนพลังแผ่นดิน)

9. นายสุภวิทย์	จิตรชอบคำ	(เครือข่าย ธ.ก.ส.)
10. นายสนอง	เกล้าเกษตรกรรม	(เครือข่ายองค์กรการเงิน)
11. นายซึ้ง	บางบุญฤทธิ์	(เครือข่าย อสม.)
12. นายวีระเดช	ลีวงศ์ธนวิทย์	(เครือข่ายพลังชุมชนพลังแผ่นดิน)
13. นายจรูญ	วิสิทธิ์	(เครือข่ายแผนชุมชน)
14. นายพล	นันทารมย์	(เครือข่ายธุรกิจชุมชน)
15. นางประไพศรี	หมั่นเขตรกิจ	(เครือข่ายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน)
16. นายนิคม	บุญกมุติ	(เครือข่าย อบต.)
17. นางประจวบ	บารมี	(เครือข่าย ธ.ก.ส.)
18. นายเชย	ชาญชัยมงคล	(เครือข่ายพลังชุมชนพลังแผ่นดิน)
19. นายคมเดช	ภิรมย์วัฒนา	(เครือข่ายรักเมืองอุทัย)
20. นายชูรัฐ	ตั้งจิตรตรง	(เครือข่ายประชาคม)
21. นายสุรินทร์	แก่นกสิกรรม	(เครือข่ายรักเมืองอุทัย)
22. นายแก้ว	วุฒิพงษ์ชัยสกุล	(เครือข่าย อบต.)
23. นางลักษณาวดี	เกตุธรา	(เครือข่ายบ้านมั่นคง)
24. นางนภัสวรรณ	พรมชาติ	(เครือข่ายเครดิตยูเนียน)
25. นายสุจินต์	เกษการ	(นักจัดการท้องถิ่น สกว.)
26. นางปราณี	สมศรี	(เครือข่ายประชาคม)
27. นางสาวอรสา	สิทธิธัญกิจ	(เครือข่ายประชาคม)
28. นางพิสมัย	ชูศักดิ์	(เครือข่ายแผนชุมชน)
29. นายนิทัศน์	จันทร์	(เครือข่ายประชาคม)
30. นายประสพ	ศรีพงษ์สุทธิ์	(เครือข่ายองค์กรการเงิน)
31. นายสะอาด	อุทัยเก่า	(สภาผู้นำชุมชน)
32. นายสุที	สาดี	(เครือข่าย อบต.)
33. นายสมเกียรติ	พูลเกษตรกรรม	(เครือข่ายเครดิตยูเนียน)
34. นายประทีป	วิเศษศรี	(เครือข่ายธุรกิจชุมชน)
35. นายทะเบียน	ป้อมคำ	(เครือข่ายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน)
36. นายชนนกร	ระจิตร	(เครือข่ายเกษตรยั่งยืน)
37. นางกิตติมา	โรจรัตน์	(เครือข่ายพลังชุมชนพลังแผ่นดิน)
38. นางสาวเสมอ	ชำนาญการณ	(เครือข่ายพลังชุมชนพลังแผ่นดิน)
39. นายแก้ว	ภูริผล	(เครือข่ายผู้สูงอายุ)

40. นายเปา	มะโมสร้อย	(เครือข่ายป่าชุมชน)
41. นายสำเร็จ	รงค์ทอง	(เครือข่ายพลังชุมชนพลังแผ่นดิน)
42. นายเลื่อน	จันทร์แดง	(เครือข่ายพลังชุมชนพลังแผ่นดิน)
43. นางสุพรรณิ	ภูริผล	(เครือข่ายผู้สูงอายุ)
44. จสอ.ละเอียด	เทียนทอง	(เครือข่ายพลังชุมชนพลังแผ่นดิน)

6. พื้นที่ทำงาน

พื้นที่ทำงานจะดำเนินการนำร่องในระดับตำบล รวม 20 ตำบล กระจายตัว 1 – 3 ตำบล ต่อทุกอำเภอ ยกเว้นอำเภอลานสักที่จะทำเป็นอำเภอต้นแบบ ที่จะต้องดำเนินการทำแผนชุมชนครบทุกตำบล

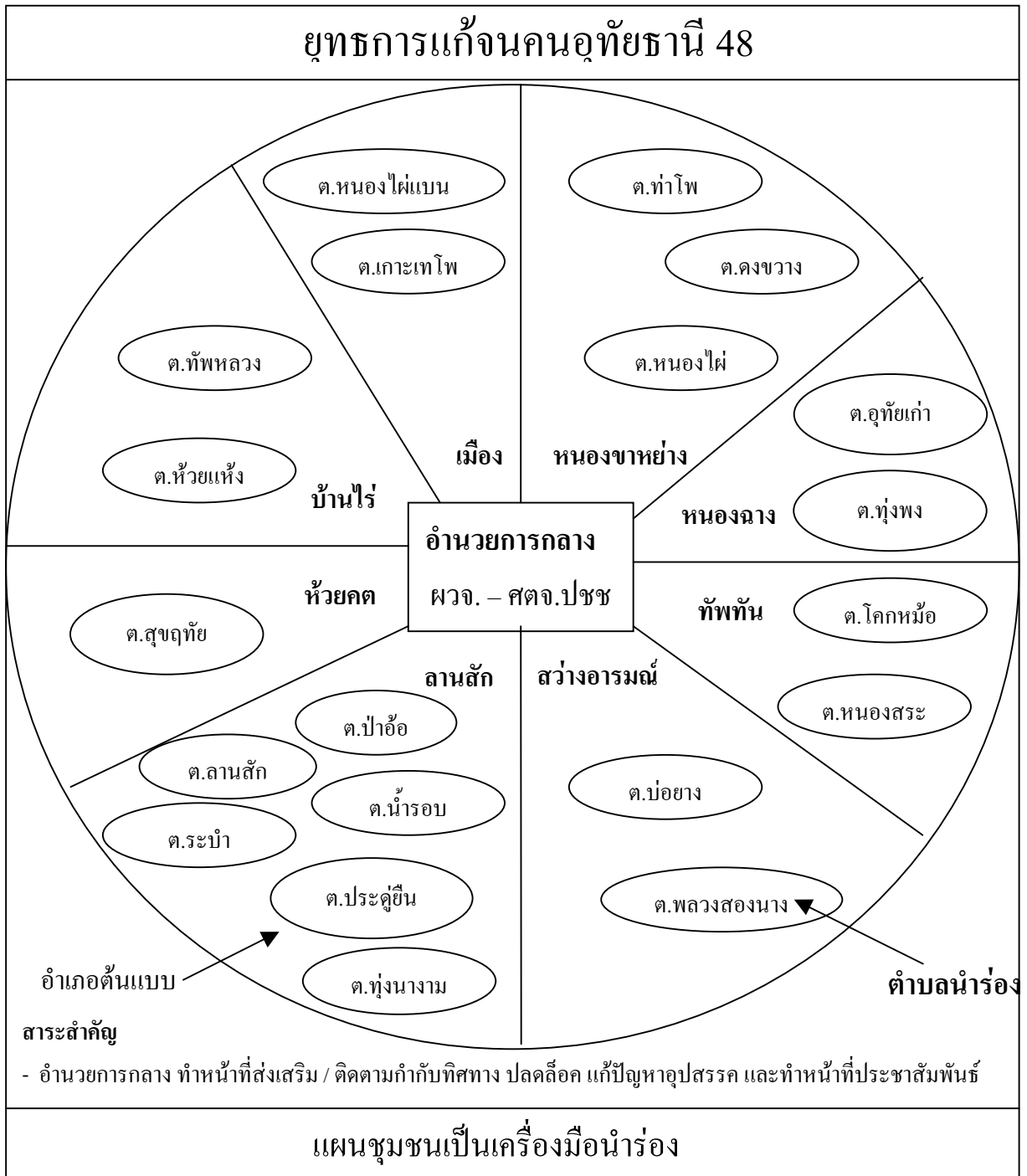
รายละเอียดพื้นที่เป้าหมาย

- ◆ อำเภอเมือง จำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลเกาะเทโพ และตำบลหนองไผ่แบน
- ◆ อำเภอบ้านไร่ จำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลห้วยแห้ง และตำบลทัพหลวง
- ◆ อำเภอหนองขาหย่าง จำนวน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลหนองไผ่ ตำบลดงขวาง และตำบลท่าโพ
- ◆ อำเภอหนองฉาง จำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลอุทัยเก่า และตำบลทุ่งพง
- ◆ อำเภอทัพทัน จำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลโคกหม้อ และตำบลหนองสระ
- ◆ อำเภอสว่างอารมณ์ จำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลพลวงสองนาง และตำบลบ่อทราย
- ◆ อำเภอห้วยคต จำนวน 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลสุขฤทัย
- ◆ อำเภอลานสัก จำนวน 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลป่าอ้อ ตำบลลานสัก ตำบลระบำ ตำบลน้ำรอบ ตำบลประคู้ยืน และตำบลทุ่งนางาม

7. การจัดการความรู้ชุมชน 4 ประเด็น

โครงการนี้มีความมุ่งหวังที่จะหาทางแก้ปัญหาคความยากจนให้เป็นรูปธรรม โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์แก้ปัญหาคความยากจนระดับจังหวัด จึงได้จัดให้มีกระบวนการจัดการความรู้ใน 4 ประเด็นหลัก เป็นตัวนำร่อง ได้แก่

1. เกษตรปลอดภัย
2. ป่าชุมชน
3. การใช้น้ำอย่างประหยัด
4. ผ้าทอ

แผนงานโครงการ

1. “ใช้กระบวนการแผนชุมชน” สร้างการเรียนรู้และกลไกการบริหารจัดการ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชนท้องถิ่น
2. การจัดระบบสวัสดิการ โดยชุมชน และท้องถิ่นแบบบูรณาการ และยั่งยืน
3. การพัฒนาแบบทุนเศรษฐกิจ และทุนทางสังคมด้านการอบรม และส่งเสริมองค์การการเงินฐานราก
4. ส่งเสริมให้องค์กรชุมชนจัดการทรัพยากร ดิน-น้ำ-ป่า ในการทำการเกษตรที่ยั่งยืน เพื่อดำรงชีวิต และทำมาหากินอย่างยั่งยืน
5. แก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย และที่ทำกินอย่างบูรณาการ

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

1. อำเภอดันแบบสามารถใช้แผนชุมชนเป็นรูปแบบในการแก้ปัญหาความยากจน
2. ตำบลนำร่องสามารถใช้แผนชุมชนเป็นรูปแบบ และขยายผลเต็มอำเภอนั้นๆ
3. อบต. / อบจ. ที่เกี่ยวข้องสามารถตั้งงบประมาณในการแก้ปัญหาความยากจน และสามารถประสานแผนกันได้
4. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องสามารถนำแผนมาประสานกันได้
5. นักจัดการความรู้ใน 8 อำเภอ
6. กิจกรรมนำร่องเพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และขยายโอกาส

9. ผลงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ

1. ข้อมูล และแผนการแก้ไขปัญหายากจนใน 20 ตำบลนำร่อง และ 1 อำเภอนำร่อง
2. รายงานการสังเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนชุมชน และการพัฒนากลไกการทำงานร่วมกัน 3 ฝ่าย (ภาครัฐ ภาคประชาชน และส่วนท้องถิ่น) ที่จะเป็นกลไก ดูแลและแก้ไขปัญหายากจนของตำบลนำร่อง อำเภอนำร่องใน 4 ประเด็นเป็นตัวนำร่อง ได้แก่ เกษตรปลอดภัย ป่าชุมชน น้ำ และผ้าทอ และเชื่อมโยงไปสู่แผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนแก้ปัญหายากจนของจังหวัด
3. รายงานกระบวนการจัดการความรู้ของภาคประชาชนในจังหวัดอุทัยธานีใน 4 ประเด็น ได้แก่ เกษตรปลอดภัย ป่าชุมชน น้ำ และผ้าทอ

10. กิจกรรมดำเนินการในโครงการ

โครงการนี้มีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือน มีนาคม – ตุลาคม 2548 รวม 8 เดือน และมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการตามลำดับเป็นขั้นตอนทั้งในสำนักงาน และชุมชนจำนวน 25 กิจกรรม ในกรอบงบประมาณ 4,100,000 บาท ดังนี้ คือ

1. ประชุมประสานแผนก่อนเริ่มโครงการ
2. อบรมเรื่องการทำแผนชุมชน
3. ประชุมคณะทำงานระดับจังหวัด และผู้เกี่ยวข้องประจำเดือน
4. ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจคณะทำงานระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล
5. สัมมนาวิทยากรชุมชน
6. ค้นหาความจริง
7. ทำแผนชุมชน (รายละเอียดแนบท้าย)

8. ประชุมระดับจังหวัดภาคประชาชน
9. ประชุมระดับอำเภอ
10. จัดทำคู่มือสนับสนุนการดำเนินงาน
11. การจัดการความรู้ชุมชน พื้นที่ต้นแบบเพื่อขยายผล และกำหนดยุทธศาสตร์แก้ปัญหาความยากจน (รายละเอียดแนบท้าย)
12. กิจกรรมเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ขยายโอกาส และสวัสดิการ เพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้แต่ละกิจกรรม (รายละเอียดแนบท้าย)
13. จัดเวทีในตำบลเป้าหมาย (20 ตำบล)
14. สนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่ (20 ตำบล)
15. สรุปบทเรียนแต่ละตำบล
16. แผนภาพชุมชนกับ อบต.
17. แผนภาพ อบต. + อบจ. และสรุปบทเรียน
18. สัมมนาสังเคราะห์
19. จัดทำสื่อเพื่อกระตุ้นการดำเนินงาน
20. สรุปภาพรวม สังเคราะห์ข้อเสนอการแก้ปัญหาความยากจนของอำเภอต้นแบบ
21. สรุปภาพรวมสังเคราะห์ข้อเสนอการแก้ปัญหาความยากจนระดับจังหวัด
22. ประชาสัมพันธ์
23. กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล
24. สรุปรายงาน และประเมินผล
25. บริหารจัดการ

11. รูปธรรมที่โครงการต้องการ

กิจกรรมที่จะต้องดำเนินการและบริหารจัดการให้สำเร็จลุล่วงในโครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ จังหวัดอุทัยธานี มีทั้งหมด 25 กิจกรรม แต่กิจกรรมที่ต้องดำเนินการหลายเรื่อง และสรุปเป็นภาพรวมที่เป็นรูปธรรมอย่างน้อย 4 ประเด็น คือ

1. การมีส่วนร่วมหรือความร่วมมือ ร่วมมือ ของทุกภาคในโครงการ ตั้งแต่ ผู้ว่าราชการจังหวัด คณะทำงานภาคราชการ ระดับจังหวัด คณะทำงานภาคราชการระดับอำเภอ คณะทำงานภาคประชาชน จนถึงประชาชนรากหญ้า ระดับหมู่บ้าน ซึ่งร่วมกระบวนการจัดเวทีประชาคม และให้ข้อมูลต่างๆ

2. ข้อมูลคนยากจนทั้งหมด ที่จดทะเบียน ใน สย. ต่างๆ ทั้ง 8 ประเภท ข้อมูลคนยากจนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. และผู้ยากจนที่แปลกปลอม คือ ผู้ที่มีได้จดทะเบียนใน สย. และไม่มีรายชื่อเป็นผู้ตกเกณฑ์ จปฐ. แต่ค้นพบปรากฏในเวทีประชาคมหมู่บ้าน และตำบล และต้องสำรวจ สัมภาษณ์ ข้อมูลครัวเรือน
3. แผนแม่บทชุมชนหรือแผนชีวิตชุมชน เป็นแผนแม่บทชุมชนที่ใช้เป็นแผนพัฒนาตำบล เป็นผลรวมของข้อมูลที่ได้จากเวทีประชาคมของคนยากจนในหมู่บ้าน และตำบล ส่วนหนึ่งผนวกกับข้อมูลครัวเรือนในหมู่บ้าน ซึ่งมีทั้งกิจกรรมนาร่อง และกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งได้รวบรวม และกำหนดในแผนแม่บทชุมชนของตำบล ตามลำดับความสำคัญ และริบด่วน ที่จะถูกนำมาปฏิบัติในปีต่อไป
4. ผลการจัดการความรู้ 4 ประเด็น ได้แก่ การเกษตรยั่งยืน การอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ การอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ และการส่งเสริม และพัฒนาผ้าทอพื้นเมือง โดยเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ จะต้องได้องค์ความรู้เป็นหลักสูตร เป็นบทเรียน เป็นเอกสารอย่างครบถ้วนชัดเจน และจำนวนวิทยากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมนำสู่คนยากจนในตำบลต้นแบบ และตำบลขยายให้มีอาหาร และรายได้เพิ่มขึ้นอย่างเพียงพอ
5. ยุทธศาสตร์ 4 ขั้นตอน เป็นกระบวนการจัดการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้
  1. ค้นหาความจริง
  2. แผนแม่บทชุมชน
  3. จัดการความรู้ 4 สาขา
  4. การผนวกแผนเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามเป้าหมาย
6. เอกสารรายงานผลการวิจัยโครงการ เอกสารฉบับนี้เป็นเอกสารของโครงการที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง เพราะเป็นเสมือนตำราที่บอกเรื่องราวทั้งหมดที่จังหวัดอุทัยธานีดำเนินการอย่างได้ผลในการเตรียมคน สร้างคน สร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ การศึกษา การพัฒนาสังคม จากชุมชนสู่ชาวบ้านที่ยากจน เพื่อแก้ปัญหาความยากจนมีบุคลากร แก่นนำ ในการจัดทำแผนแม่บทชุมชนอย่างมีส่วนร่วม และสามารถใช้ออกสารฉบับนี้เป็นแผนแม่บทขยายผลต่อไปได้

ผลการจัดทะเบียนแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจน จังหวัดอุทัยธานี
ระหว่างวันที่ 26 ธันวาคม 2546 – 31 พฤษภาคม 2548

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวนผู้มาลงทะเบียน			จำนวนผู้มาลงทะเบียนแยกตามประเภทปัญหา								
		ชาย	หญิง	รวม	ที่ดินทำกิน	คนเร่ร่อน	ประกอบอาชีพผิดกฎหมาย	นร./นศ. ที่ต้องการทำงาน	ถูกหลอกลวง	หนี้สินภาคประชาชน	คนจนไม่มีที่อยู่อาศัย	ปัญหาอื่น ๆ	ยอดรวมทั้งสิ้น
1	เมืองอุทัยธานี	2,456	3,763	6,219	2,064	2	4	679	79	4,011	1,678	450	8,967
2	หนองขาหย่าง	1,196	1,646	2,842	902	4	1	75	39	2,320	679	361	4,381
3	หนองฉาง	5,291	5,934	11,225	3,733	6	0	74	311	5,333	1,643	283	11,383
4	ทัพทัน	3,989	3,675	7,664	4,021	3	0	191	251	6,221	2,300	193	13,180
5	สว่างอารมณ์	3,121	2,726	5,847	3,023	10	1	109	81	4,506	2,048	380	10,158
6	บ้านไร่	6,801	5,771	12,572	5,117	5	7	233	52	4,749	2,084	4,527	16,774
7	ลานสัก	5,678	5,137	10,815	7,141	3	4	264	35	5,251	2,611	922	16,231
8	ห้วยคต	3,069	2,233	5,302	2,882	2	1	142	14	1,689	277	378	5,385
	รวม	31,601	30,885	62,486	28,883	35	18	1,767	862	34,080	13,320	7,494	86,459

ที่มา : สำนักงานโครงการของจังหวัดอุทัยธานี

ปฏิบัติงานโครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ จังหวัดอุทัยธานี

กิจกรรม	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	งบประมาณ	
								ภาคประชาชน	ส่วนจังหวัด
1. ประชุมประสานแผนก่อนเริ่มโครงการ		*						34,100	-
2. อบรมเรื่องการทำแผนชุมชน		*						29,900	22,500
3. ประชุมคณะทำงานระดับจังหวัด และผู้เกี่ยวข้องประจำเดือน			*				*	-	50,000
4. ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจคณะทำงานระดับจังหวัด / อำเภอ / ตำบล			*				*	-	80,000
5. สัมมนาวิทยากรชุมชน			*					-	20,000
6. ค้นหาความจริง		*		*				ผวจ.	100,000
7. ทำแผนชุมชน (รายละเอียดแนบท้าย)		*			*			พอช.	-
8. ประชุมระดับจังหวัด (ปชท)		*					*	117,000	-
9. ประชุมระดับอำเภอ			*		*		*	216,000	-
10. จัดทำคู่มือสนับสนุนการดำเนินงาน			*					-	12,000
11. การจัดการความรู้ชุมชนพื้นที่ต้นแบบเพื่อขยายผลและกำหนดยุทธศาสตร์แก้ปัญหาความยากจน (รายละเอียดแนบท้าย)			*				*	873,000	132,500
12. กิจกรรมเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย ขยายโอกาส และสวัสดิการเพื่อใช้เป็นศูนย์การเรียนรู้แต่ละกิจกรรม (รายละเอียดแนบท้าย)			*				*	850,000	-
13. จัดเวทีในตำบลเป้าหมาย (20 ตำบล)			*	*				-	200,000
14. สนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่ (20 ตำบล)			*				*	-	110,000
15. สรุปบทเรียนแต่ละตำบล							*	214,000	-

กิจกรรม	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	งบประมาณ	
								ภาคประชาชน	ส่วนจังหวัด
16. ผนวกแผนชุมชนกับอบต						*_____	_____*	214,000	-
17. ผนวกอบต + อบจ และสรุปปทเรียน						*_____	_____*	81,000	-
18. สัมมนาสำรวจ							*	20,000	20,000
19. จัดทำสื่อเพื่อกระตุ้นการดำเนินงาน			*				_____*	-	60,000
20. สรุปภาพรวมสังเคราะห์ข้อเสนอการแก้ปัญหาความยากจนของอำเภอต้นแบบ						*_____	_____*	28,000	-
21. สรุปภาพรวมสังเคราะห์ข้อเสนอการแก้ปัญหาความยากจนระดับจังหวัด							*	48,000	-
22. การประชาสัมพันธ์			*				_____*	-	48,500
23. กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล								-	100,000
24. สรุปรายงาน และประเมินผล							*	25,000	94,500
25. บริหารจัดการ		*					_____*	250,000	50,000
รวม								3,000,000	1,100,000

หมายเหตุ งบประมาณสามารถใช้จ่ายได้ยกเว้นหมวดบริหารจัดการ และสามารถเพิ่มหมวดกิจกรรมได้ตามสมควรเพื่อความสำเร็จของโครงการ ค่าใช้จ่ายเป็นจริง

บทที่ 3

การดำเนินงาน

โครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่

ขั้นตอนที่ 1

การประชุมประสานแผนก่อนเริ่มโครงการ

- มีการประชุมประสานแผนก่อนเริ่มโครงการ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2548 ที่ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดอุทัยธานี โดยผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี คุณไมตรี อินทุสุต ผู้อำนวยการ ศตจ.มท. และดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ผช.ผอ.ส.ก.ว. และภาคประชาชน ได้ร่วมประชุมปรึกษาหารือในการดำเนินโครงการ
- เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2548 ได้มีการประชุมเครือข่ายต่างๆในจังหวัดอุทัยธานี และได้จัดตั้งคณะทำงานภาคประชาชน ผลการประชุมปรากฏว่าได้เลือกตั้ง นายสมพงษ์ สุทธิวงศ์ เป็นประธาน จากนั้นได้เลือกตั้งรองประธาน และกรรมการอื่นๆ อีก

โครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ จังหวัดอุทัยธานีได้มีการยกย่องด้วยคณะกรรมการร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน และมีการปรับปรุงหลายครั้ง จึงได้นำเสนอต่อ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และได้รับอนุมัติในงบประมาณ 4,100,000 บาท แบ่งเป็นของฝ่ายรัฐ 1,100,000 บาท และฝ่ายประชาชน 3,000,000 บาท

ขั้นตอนที่ 2

อบรมเรื่องการทำแผนชุมชน

การให้ความรู้เรื่องแผนแม่บทชุมชนนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จึงได้เชิญ ดร.เสรี พงศ์พิศ และคุณประยงค์ รณรงค์ มาเป็นวิทยากรให้การอบรมแก่อาสาสมัคร (5 เลือ) เมื่อ วันที่ 24 พฤษภาคม 2548 มีผู้เข้าร่วมอบรม ดังนี้คือ

5 เสือ

อำเภอเมือง

ตำบลเกาะเทโพ		ตำบลหนองไผ่แบน	
1. นายบำรุง	รอดธานี	1. นายสุรศักดิ์	วงษ์นาค
2. นางสาวรุ่งทิวา	ศรีเรียงหล้า	2. นางสุดใจ	เหลื่องแดง
3. นางอนงค์	ไชยกูล	3. นายวินัย	โตพิจิตร
4. นายวิชัย	โต้วสัจจา	4. นางฉวีวรรณ	นันทารมย์
5. นายสัมพันธ์	แก้วนกลีกร	5. นายวิทยา	เหลื่องพิทักษ์

อำเภอหนองขาหย่าง

ตำบลท่าโพ		ตำบลดงขวาง	
1. นางภารดี	วระพะพันธ์	1. นายนิคม	บุญกมฺุติ
2. นางสมควร	อุณจะนำ	2. นายสมพงษ์	ใจแสน
3. นายคำรณ	พงษ์พรต	3. นายสมเกียรติ	วิสิทธิ์
4. นางฉวีวรรณ	เวชนนัส	4. นายสมชาย	วาสนา
5. นายวิเชียร	กล้าการชาย	5. นางจิราพร	บัวสาย

ตำบลหนองไผ่	
1. นายสาโรจน์	ปิ่นทอง
2. นายชลอ	บุรณสมภพ
3. นายสงบ	วีระสะ
4. นายสมโภชน์	เสลารัตน์
5. นายปราโมทย์	อำคอนกลอย

อำเภอหนองฉาง

ตำบลอุทัยเก่า		ตำบลทุ่งพง	
1. นายสีลปี่ชัย	ประสิทธิ์	1. นายประจิม	พัฒนพงษ์
2. นางสาวพงษ์	สุวาส	2. นายสนาม	วัฒนพงษ์
3. นายบุญช่วย	ประสาท	3. นายวรทัศน์	เหมะ
4. นายกิจจศักดิ์	มากมี	4. นายพิชิต	สุวาท
5. นางศรีนทิพย์	แถมพยัคฆ์	5. นายวัลลภ	วิตุภาพ
6. นายธาดา	อำพิน		

อำเภอบ้านไร่

ตำบลทัพหลวง		ตำบลห้วยแห้ง	
1. นายรัตน์	ลิปมี	1. นายอำนาจ	กองแก้ว
2. นายประยูร	ยอดเพชร	2. นายฉนวน	ปานาง
3. นายประยูร	วงษ์ปัญญา	3. นายประชุม	บัวศรี
4. นายทะเปียน	ป้อมคำ	4. นายวิรัตน์	แห้วเพชร
5. นายบุญชู	คำนะ	5. นายสมศักดิ์	กณทา

อำเภอสว่างอารมณ์

ตำบลบ่อทราย		ตำบลพลวงสองนาง	
1. นายโชคดี	เบญจางค์ประดิษฐ์	1. นายชูชาติ	ชัยศึก
2. นายสมพงษ์	เกตุกรรม	2. นายอนันต์	ศรีลัมพ์
3. นายอำพล	โพธิ์หิน	3. นางประจวบ	บารมี
4. นายถวัล	ชูเรือง	4. นายวัช	เพชรหิน
5. นายรัฐมลตรี	สุป็นนุช	5. นายสุรสิทธิ์	โพธิ์

อำเภอห้วยคต

ตำบลบ่อทราย	
1. นายซัง	บางบุญฤทธิ์
2. นางอนงค์นาฏ	อิมละพัน
3. นายอำนาจ	โชพิทักษ์
4. นายสนาม	ศรีสุวรรณ
5. นางลำจวน	ศรีสุวรรณ

อำเภอลานสัก

ตำบลลานสัก		ตำบลประดู่ยืน	
1. นายเจีย	ชาญชัยมงคล	1. นายอุคร	บุตรสิงห์
2. นายเชิดศักดิ์	จุลมุสิก	2. นายจรูญ	วิสิทธิ์
3. นายเสถียร	คำตา	3. นางพิสมัย	ชูศักดิ์
4. นายบัณฑิต	รอดมาก	4. นางวรรณะ	บุญยงค์
5. นายนิกร	เกษกิจ	5. นายวิริยะ	อินทสวรรค์
ตำบลป่าอ้อ		ตำบลระบำ	
1. นายธงชัย	เพชรศรี	1. นายประทุม	เพ็ญไพฑูรย์
2. นายสมเกียรติ	สายทอง	2. นายอนุพันธ์	สารสุวรรณ
3. นายสง่า	เดชมี	3. นายเสถียร	เพ็ญไพฑูรย์
4. นายบัณฑิต	รอดมาก	4. นายครวญ	เกษศิลป์
5. นายสมโภชน์	คงคา	5. นางแก้วใจ	สารสุวรรณ
6. นายวิสุทธิ์	ฟักเขียว	6. นายวิทย์	คำวิน
		7. นายศรีไพร	สิทธิกรรม
ตำบลน้ำรอบ		ตำบลทุ่งนางาม	
1. นายณรงค์ศักดิ์	โต้วสัจจา	1. นางสาวเสมอ	ชำนาญการณ
2. นายนิมิตร	โต้วสัจจา	2. นายสุจินต์	ใจธรรม
3. นายฉัฐกร	บุญยะรัตน์	3. นางสาวการเกิด	แก่นประรูป
4. นายสุพจน์	ธัญกรรม	4. นายปรีชา	สุขสุวรรณ
5. นางสาวนันทนัช	บุญหนุน	5. นางกิตติมา	โรจรัตน์

อำเภอทัพทัน

ตำบลโคกหม้อ		ตำบลหนองสระ	
1. นายอำนาจ	อำพลาด	1. นายสนอง	แก้วเกษตรกรรม
2. จ.ส.อ.ประดิษฐ์	ทุ่งใหญ่	2. นายเจริญ	ภูมูข
3. นายประทีป	วิเศษศรี	3. นายวันชาติ	วินัยพานิช
4. นายสุธีร์	คุดดี	4. นายมานิช	วัฒนิกการ
5. นายถวิล	ทองสุกดี	5. นายประสูตร	ศรีมูข

ขั้นตอนที่ 3

ประชุมคณะกรรมการระดับจังหวัด และผู้เกี่ยวข้องประจำเดือน

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

- ก. จังหวัดได้มีคำสั่งที่ 2/2548 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2548 แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานโครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ
- ข. จังหวัดได้มีคำสั่งที่ 3/ 2548 ลงวันที่ 28 เมษายน 2548 แต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่าย สดจ.ปชช.อุทัยธานี
- ค. จังหวัดได้มีคำสั่งที่ 6/2548 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2548 แต่งตั้งคณะกรรมการประสานโครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ภาคประชาชน ระดับอำเภอ (เพิ่มเติม)
- ง. เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย สดจ.ปชช.อุทัยธานี เพื่อแต่งตั้งตัวแทนอำเภอ และเตรียมการจัดอบรมวิทยากรทำแผนแม่บทชุมชน
- จ. เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2548 ได้มีการประชุมพิจารณาคัดเลือกวิทยากร และตัวแทนอำเภอเพิ่มเติม และสรุปผลการจัดอบรมการทำแผนชุมชนเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2548 ที่ผ่านมา
- ฉ. เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการระดับจังหวัด/อำเภอ คณะวิทยากร ตัวแทนอำเภอ และคณะกรรมการเครือข่าย สดจ.ปชช.อุทัยธานี เพื่อวางแผนการทำงาน
- ช. เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2548 ได้มีการประชุมกรรมการเครือข่าย สดจ.ปชช.อุทัยธานี เพื่อสรุปผลงาน และวางแผนการดำเนินงานต่อไป

ขั้นตอนที่ 4

ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจคณะกรรมการระดับจังหวัด/อำเภอ/ตำบล

ความเข้าใจทุกภาคส่วนนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงได้จัดให้มีการประชุมดังนี้:-

- ก. เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อชี้แจงความเข้าใจให้กับกรรมการ
- ข. เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย สดจ.ปชช.อุทัยธานี เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับกรรมการ
- ค. เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย สดจ.ปชช.อุทัยธานี เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจให้กับกรรมการ และพิจารณาระเบียบเกี่ยวกับการเงิน

- ง. เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2548 ได้มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการให้กับคณะทำงานอำเภอห้วยคต และอำเภอบ้านไร่
- ฉ. เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2548 ได้มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการให้กับคณะทำงานอำเภอทัพทัน ต่อมาเวลาบ่าย มีการประชุมกรรมการบริหาร ศตจ.ปชช.อุทัยธานี ตัวแทนอำเภอ และเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาสถาบันชุมชน (พอช.)
- ช. เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2548 ได้มีการอบรมการศึกษาค้นคว้าข้อมูลแบบสำรวจครัวเรือนให้กับเจ้าหน้าที่ อบต.ในตำบลเป้าหมาย 20 ตำบล

ขั้นตอนที่ 5   สัมมนาวิทยากรชุมชน

- เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2548 ได้มีการสัมมนาวิทยากรกระบวนการทุกอำเภอ คณะทำงานจังหวัด ตัวแทนอำเภอ เจ้าหน้าที่ พอช. และได้วิทยากรดังต่อไปนี้

วิทยากรระดับตำบล

อำเภอเมือง

1. นายวินัย	โตพิจิตร	7. นายวสันต์	हररषष
2. นางอนงค์	ไชยกุล	8. นายไพรัตน์	มั่งมี
3. นางสาวธาราภรณ์	บุญพันธ์	9. จ.ส.ต.บุญล	เพ็งศรี
4. นางสาวศมาภรณ์	แก้วโต	10. นายณัฐพร	ศรีสวัสดิ์
5. นายรัชชัย	จันทร์านุสรณ์	11. นายสามารถ	นันทวิรัตน์
6. นายพรักษ์	เกตุเกล้า		

อำเภอหนองขาหย่าง

1. นางอรุณิษา	ภูมิรินทร์	6. นายปรีชา	จันทร์อยู่
2. นายพล	นันทารมย์	7. นายกมล	เสวกวิหรี
3. นายสำเริง	รงค์ทอง	8. นายนิคม	บุญมฤดี
4. นางจิรพรรณ	สวรรค์โลก	9. นายวสันต์	हररषष
5. นางณัฐวรรณ	เวชมนัส		

อำเภอหนองฉาง

1. นางจิตาภา	กลีพัฒน์นาวุธ	5. นายกิจจาศักดิ์	มากมี
2. นางสาวมณฑาทิพย์	เพื่อแก้ว	6. นายกนก	กนิศศรีบำเพ็ญ
3. นางสาวมยุรี	แก้วจันทร์	7. นายชนนกร	ระจิตร
4. นางวัชร	สินธุศิริ	8. นางสาวสิรินทิพย์	แถมพยัคฆ์

อำเภอบ้านไร่

1. นางสาวใจ	สดไทย	8. นายรัตน์	ลิปมี
2. นายชยุตม์	ขจรกล้า	9. นายบุญชู	คำนะ
3. นายสมบัติ	เพชรแท้	10. นายทะเบียน	ป้อมคำ
4. นายวรมิตร	ด้วงสงค์	11. นางสาวเบญจา	สุวรรณมุสิทธิ์
5. นายประยูร	วงศ์ปัญญา	12. นางสาวศุภมาส	จันทร์
6. นายสุวิน	ชักนำ	13. นายประชุม	บัวศรี
7. นายประยูร	ยอดเพชร	14. นายอำนาจ	ทองแก้ว

อำเภอสว่างอารมณ์

1. ร.ต.ต.ดิเรก	จันทา	7. นางประไพศรี	หมั่นเขตรกิจ
2. นางสาวพร	ศิริวัฒนพงษ์	8. แม่ชีชินวดี	บุญกระเดื่อง
3. นายโชคดี	เบญจางคประดิษฐ์	9. นางสาวเยาวเรศ	โพธิบำรุง
4. นายอดิศักดิ์	อินทสิทธิ์	10. นายศาสตร์ชนพงษ์	เขตคาม
5. นางสาวสินีนารถ	สุขโต	11. นายบุญสร้าง	ทองมี
6. นายสุกิจ	พยัคฆเพชร	12. นายสุรสิทธิ์	โพธิ์น

อำเภอห้วยคต

1. นายซึ้ง	บางบุญฤทธิ์	5. นางฉิชาภัทร	วรวิเวทย์
2. นางสาวน้อยนาถ	เสลา	6. นางสาวอรสา	สิทธิธัญกิจ
3. นายสุภวิทย์	จิตรชอบคำ	7. นางลำจวน	ศรีสุวรรณ
4. นายดิเรก	พัดเปรม		

อำเภอทัพทัน

1. นางสาวลำพอง	จันทูพา	6. นางสาววิมลวรรณ	เขมากรณ์
2. นายเจริญ	ภูมูข	7. นางสาวศิริพร	สุคเล็ก
3. นายสนอง	แก้วเกษตรกรรม	8. นางสาววันวิสาห์	อุดมศรี
4. นายสุเทพ	อิมทอง	9. นายสุธีร์	คุดดี
5. นายไพโรจน์	ข้าคล้าย	10. นายประทีป	วิเศษศรี

อำเภอลานสัก

1. นายสุรพล	กาญจนวิจิตร	14. นางสาวยุพา	ไผ่ปาน
2. นายเจริญ	ก้อนทอง	15. นายณรงค์ฤทธิ์	ศิริเขตกิจ
3. นางสาวนันทนัช	บุญหนุน	16. นายเชย	ชาญชัยมงคล
4. นายนิกร	เกษกิจ	17. ว่าที่ ร.ต.ณรงค์ชัย	แจ้งถิ่นป่า
5. นางสาวกมลวรรณ	วิจิระ	18. นายเสถียร	คำดา
6. นางแก้วใจ	สารสุวรรณ	19. นายกิมเลียง	ไทยนิม
7. นายมาโนช	ปานอ่อน	20. นางกิตติมา	โรจรัตน์
8. นางสาวทรงศรี	กุลศิริบรร	21. นางสาวเสมอ	ชำนาญการณ
9. นางสมโภชน์	คงคา	22. นายบัณฑิต	รอดมาก
10. นายสุที	สาดี	23. นายวีรศักดิ์	พลบม่วง
11. นายสมเกียรติ	พุลเขตกรรม	24. นางวรรณะ	บุญยงค์
12. นายบรรหาร	ปัญญา	25. นายจรูญ	วิสิทธิ์
13. นายสาทิธ	ศิริเขตกิจ		

ขั้นตอนที่ 6   ค้นหาความจริง

การจัดเวทีหมู่บ้านค้นหาความจริง ต้องการข้อมูล 4 อย่าง คือ

1. สาเหตุของความยากจน
2. แนวทางแก้ไขปัญหายากจน
3. รายชื่อคนจนที่แท้จริง
4. ผู้ที่จด สย. เป็นคนจนจริงหรือไม่?

วิธีดำเนินการ

1. ให้ผู้ใหญ่บ้านคัดคนจนจดทะเบียนมาประมาณหมู่บ้านละ 40 คน
2. คนจนในเวทีร่วมกันเสนอสาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาความยากจน
3. คนจนในเวทีทุกคนเขียนรายชื่อผู้ยากจนในสายตาตนเองประมาณ 10 คน

อุปกรณ์ในการจัดเวที

1. กระดาษ
2. ปากกา
3. กระดาษกาว

สรุปผลเวทีค้นหาความจริง จังหวัดอุทัยธานี

ที่	สาเหตุความยากจน	แนวทางแก้ไข	ผู้ที่ควรจะมีบทบาท
1	ไม่มีที่ดินทำกิน	จัดหาที่ดินทำกิน	อบต. , รัฐ
2	ไม่มีอาชีพเสริม	แนะนำในการประกอบอาชีพ และเข้าถึงข่าวสาร การจัดหางานต่างๆ อบรมส่งเสริมอาชีพ	อบต. , รัฐ
3	ภัยธรรมชาติ , ฝนแล้ง	จัดหาแหล่งน้ำ , ทำฝนเทียม	อบต. , รัฐ
4	มีหนี้สิน	ส่งเสริมการประหยัด และขยัน , หาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ , ลดดอกเบี้ยเงินกู้ , ปรับโครงสร้างหนี้	อบต. , รัฐ
5	ฟุ่มเฟือย	ประหยัด , ให้ความรู้ในเรื่องการยังชีพ , เลิกอบายมุข	ตนเอง , อบต. , รัฐ
6	ต้นทุนการผลิตสูง	สร้างร้านค้าชุมชน , ประกันราคาผลผลิตให้สูงขึ้นทันกับต้นทุน	ตนเอง , รัฐ
7	ราคาผลผลิตตกต่ำ	หาตลาดรองรับ , ประกันราคาพืชผล	รัฐ
8	สุขภาพไม่ดี	ส่งเสริมการออกกำลังกาย , ระวังการใช้สารเคมี	ตนเอง , อบต. , รัฐ
9	ไม่มีความรู้	ส่งเสริมความรู้ในการประกอบอาชีพ	อบต. , รัฐ
10	รายได้น้อย รายจ่ายมาก	ส่งเสริมการประหยัด สาธิตการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย จับกลุ่มทำอาชีพเสริม	ตนเอง , อบต. , รัฐ
11	ขาดแหล่งเงินทุน	จัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ หรือปลอดหนี้	อบต. , รัฐ
12	ส่งลูกหลานเรียน	จัดหาทุนการศึกษา	อบต. , รัฐ

ที่	สาเหตุความยากจน	แนวทางแก้ไข	ผู้ที่ควรจะมีบทบาท
13	พ่อแม่จน	สร้างจิตสำนึก , ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น , ขยัน , ประหยัด , อดทน	ตนเอง , อบต. , รัฐ
14	สินค้าราคาแพง	สร้างร้านค้าชุมชน , ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	อบต. , รัฐ
15	ขี้เกียจ	สร้างเสริมนิสัย ความขยันหมั่นเพียร และความเพียรพยายามในการทำงานเพิ่มขึ้น	ตนเอง , อบต. , รัฐ
16	ประกอบอาชีพขาดทุน	ปรับเปลี่ยนอาชีพให้เหมาะสม	ตนเอง
17	อบายมุข	ส่งเสริมกิจกรรม ลด ละ เลิก อบายมุข	ตนเอง , รัฐ
18	ชราภาพ	ขอรับเบี้ยคนชรา	อบต. , รัฐ
19	ไม่มีที่อยู่อาศัย	จัดหาที่อยู่อาศัย	อบต. , รัฐ
20	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	แก้ไขให้มีเอกสารสิทธิ์ที่ถูกต้อง	รัฐ
21	ที่ดินเสื่อมโทรม	ปลูกพืชปรับปรุงดิน	ตนเอง
22	ค่าเล่าเรียนบุตรสูง	ให้ลูกหลานเรียนใกล้บ้าน, ประหยัด	ตนเอง
23	ไม่มีงานทำ	ฝึกอาชีพ, จัดหางาน	ตนเอง, อบต., รัฐ
23	พิการ	จัดสวัสดิการคนพิการ	อบต., รัฐ
24	สัตว์เกิดโรคระบาด	ป้องกัน, ควบคุมโรค	อบต., รัฐ
25	ลูกมาก	คุมกำเนิด, จัดหางานให้บุตรหลาน	ตนเอง, อบต., รัฐ
26	ไม่มีเครื่องมือในการประกอบอาชีพ	จัดหาเครื่องมือในการประกอบอาชีพ	อบต., รัฐ
27	ค่าจ้างแรงงานต่ำ	ปรับค่าจ้างแรงงาน	รัฐ
28	ถูกหลอกลวง	ตรวจสอบข้อมูลให้ถี่ถ้วนก่อนตัดสินใจ, แจ้งดำเนินคดี	ตนเอง

ประชุมซักซ้อมความเข้าใจกิจกรรมค้นหาความจริง

เวทีค้นหาความจริง

เวทีค้นหาความจริง

ขั้นตอนที่ 7   ทำแผนชุมชน

แผนชุมชนมีหลักการที่สำคัญ คือ ต้องเกิดจากความสมัครใจของคนในชุมชน มาเรียนรู้ร่วมกันเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมให้กับทุกคน และเน้นการนำทุนทางสังคมของแต่ละพื้นที่ มีขั้นตอนและรายละเอียดการทำที่แตกต่างกันไป ชุมชนที่สนใจจะทำแผนชุมชนสามารถศึกษาดูงานจากชุมชนที่เคยทำมาก่อนได้ แต่ต้องนำไปประยุกต์หรือไปคิดค้นต่อให้เหมาะสมกับชุมชนของตนเอง โดยขั้นตอนในการทำแผนชุมชนมี ดังนี้

1. ค้นหาแกนนำและองค์กรท้องถิ่น สร้างทีมงานที่จะร่วมริเริ่มทำแผนชุมชน สร้างความเข้าใจที่ชัดเจนร่วมกัน
2. จุดประกายความคิด เป็นขั้นตอนกระตุ้นให้คนในชุมชนหันมาใส่ใจชุมชนของตนเอง โดยอาจจัดเป็นเวทีพูดคุยเพื่อกระตุ้นให้ชุมชนตื่นตระหนกถึงปัญหา วิฤติที่เกิดขึ้น และเห็นความหวังที่จะอยู่รอดร่วมกัน
3. ศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน ที่มา คุณค่าสิ่งดีงามของชุมชน ทำให้สมาชิกเห็นถึงที่มา ตัวตนที่แท้จริงของตนเอง ของชุมชนและเกิดความรักในท้องถิ่น โดยให้มีคน 3 รุ่น คือ เด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ อยู่ร่วมกัน ซึ่งจะเป็นพลังสำคัญในการนำพาชุมชนให้รอดพ้นวิฤติ
4. สำรวจ รวบรวมข้อมูล กำหนดประเด็นที่อยากรู้ เพื่อเก็บข้อมูล เช่น รายรับ-รายจ่าย หนี้สิน ปัญหาและศักยภาพ วัฒนธรรมภูมิปัญญา ทั้งนี้การสำรวจข้อมูลบางเรื่องใช้แบบสอบถาม บางเรื่องใช้เวทีหรือการพูดคุย แตกต่างไปตามสภาพพื้นที่ อย่างไรก็ดีควรมีการจดบันทึกไว้
5. วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อเข้าใจสถานการณ์และกำหนดอนาคตของชุมชน ขั้นตอนนี้ต้องหาวิธีให้สมาชิกในชุมชนได้เห็นข้อมูลทั้งหมดร่วมกัน และได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สังเคราะห์
6. ยกร่างแผนชุมชน บางชุมชนเสนอให้แบ่งแผนออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อง่ายต่อการนำไปใช้ คือ สิ่งที่ชุมชนทำได้เอง สิ่งที่ชุมชนร่วมกับภายนอก และสิ่งที่เกินความสามารถของชุมชนต้องให้หน่วยงานสนับสนุน
7. ประชาพิจารณาแผนชุมชน เปิดให้สมาชิกได้ร่วมกันพิจารณาถึงความถูกต้องตามเจตนารมณ์ของคนส่วนใหญ่ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมของการนำไปปฏิบัติ จัดลำดับความสำคัญและวิธีการที่จะทำแผนให้สำเร็จ
8. นำแผนสู่การปฏิบัติ นำกิจกรรมตามแผนมาทำให้เกิดผลโดยให้ผู้เกี่ยวข้องแต่ละเรื่องร่วมคิดตัดสินใจและทำเองมากที่สุด เป็นกิจกรรมทำได้ด้วยทุนที่ชุมชนมีอยู่ก่อน

9. ทบทวนปรับปรุง เมื่อทำงานจริงอาจไม่ตรงตามที่คิด สถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป เป็นเรื่องปกติ ต้องมีการทบทวนเป็นระยะเพื่อปรับกิจกรรมและวิธีการให้เหมาะสม
10. ประเมินผลสรุปบทเรียน เป็นขั้นตอนที่จะติดตามดูว่าแผนชุมชนที่ทำมาได้ผลเป็นอย่างไร เพื่อสรุปเป็นบทเรียนนำกลับมาใช้ปรับปรุง หรือถอดเป็นองค์ความรู้ให้กับชุมชนอื่นได้เรียนรู้ต่อไป

กระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน

บทนำ

การจัดทำแผนแม่บทชุมชน หัวใจสำคัญคือ การเรียนรู้ทุกเรื่องของคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของวัฒนธรรม การเป็นอยู่วิถีชีวิตสิ่งแวดล้อมทั้งหมดนี้ เป็นส่วนที่ต้องมีการเรียนรู้ เพื่อทำผลของการเรียนรู้วิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อที่จะนำไปปรับใช้ในอนาคตของชุมชน โดยคนในชุมชนเป็นผู้วางแผนการดำเนินงานเองทั้งหมด บุคคลหน่วยงานภายนอกเป็นเพียงผู้หนุนเสริมในส่วนที่ชุมชนไม่สามารถพึ่งตนเองได้เท่านั้น ดังนั้นแผนแม่บทชุมชน คือแผนการพึ่งตนเอง ซึ่งอาจจะผิดแตกต่างไปจากแผนพัฒนาหมู่บ้านตำบลที่ทางหน่วยงานจัดทำขึ้น ซึ่งแผนพัฒนาหมู่บ้านตำบลเป็นแผนที่เสนอเพื่อของบประมาณดำเนินการ แต่แผนแม่บทชุมชนเป็นแผนที่จะช่วยเหลือตนเองก่อน โดยการใช้มีส่วนร่วมของคนในชุมชน ตั้งแต่กระบวนการคิด การกระทำ การรับผลประโยชน์ความรับผิดชอบ มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน

องค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

ระดับแรก เป็นการเรียนรู้ของผู้นำชุมชน มีเวทีการเรียนรู้เป็นเครื่องมือโดยผู้นำชุมชน ซึ่งประกอบด้วยผู้นำทางธรรมชาติที่ชาวบ้านให้ความเชื่อถือ และผู้นำที่เป็นทางการที่ได้รับการแต่งตั้งจากกลุ่มองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งผู้รู้ด้านต่าง ๆ ของชุมชน กระบวนการนี้เริ่มจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อมูล ข่าวสารร่วมกัน ระหว่างผู้นำในชุมชนและวิทยากรจากภายนอก

ระดับสอง เมื่อผู้นำชุมชนที่ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านระดับแรกมาแล้ว นำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับขยายผลลงสู่ชุมชนตามบทบาทที่ตนมีตามความสามารถที่ทำได้ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจและให้เกิดจิตสำนึก ของคนในชุมชนที่จะร่วมมือกันดำเนินกระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชนต่อไปตามขั้นตอน ดังนี้

เวทีการเรียนรู้ ครั้งที่ 1

สาระสำคัญของเวทีการเรียนรู้ ครั้งที่ 1 นี้ คือ รู้ปัญหา รู้พัฒนาการ มีวิธีคิดใหม่ในการมองตนเอง และชุมชน ซึ่งเป็นการศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนในทุก ๆ ด้าน จากอดีตจนถึงปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชนไปในลักษณะใด มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิต ต่อสิ่งแวดล้อม ต่อสังคมมากน้อยเพียงใด

เวทีการเรียนรู้ ครั้งที่ 2

สาระสำคัญของเวทีการเรียนรู้ ครั้งที่ 2 คือ การจัดเตรียมการศึกษาข้อมูล และปัญหา เพื่อการรู้จักตนเอง การจัดเตรียมหาข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์เชิงปฏิบัติการของตำบล โดยกำหนดประเด็น และแนวทางในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลหลัก ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ปัญหาและสาเหตุศักยภาพของชุมชน
2. แนวทางปฏิบัติที่
  - 2.1 ข้อมูลระดับครัวเรือนเป้าหมายทุกครอบครัว
  - 2.2 ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน ประวัติความเป็นมา เป้าหมายทุกหมู่บ้าน
  - 2.3 บันทึกรายรับ – รายจ่าย ประจำเดือนทุกครอบครัว
  - 2.4 ข้อมูลศักยภาพของชุมชน ผู้รู้ด้านต่าง ๆ ในชุมชนทรัพยากรในชุมชน
  - 2.5 ข้อมูลผู้นำชุมชนทุกอาชีพ กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน
3. วิธีการ คือ คณะทำงาน และผู้นำที่ร่วมในเวทีเป็นแกนนำในการจัดเก็บข้อมูล โดยอาจมีการเปิดเวทีย่อยในชุมชนตามสถานที่ต่าง ๆ แบบไม่เป็นทางการ เช่น ในวงสนทนาในที่ชุมชน ร้านค้า ตลาดในวัด หรือที่บ้านผู้นำคนใดคนหนึ่งข้อมูลที่ต้องการเขียนหรือบันทึกจะให้ได้หรือเยาวชนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บ และบันทึกด้วย

เวทีการเรียนรู้ ครั้งที่ 3

สาระสำคัญ คือ การสรุปข้อมูล การวิเคราะห์การจัดทำรายละเอียดของข้อมูลแต่ละประเด็น พบว่า ผู้นำชุมชนทั้งในส่วนที่เป็นผู้นำตามธรรมชาติ และผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งในส่วนที่เป็นผู้นำตามธรรมชาติ และผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นทางการ มีปัญหาการเก็บข้อมูลที่คล้ายกันคือ

1. ในช่วงแรกชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร เนื่องจากความเขินอาย และเห็นว่ามีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเก็บข้อมูลทุกปี แต่ชาวบ้านไม่ได้ประโยชน์

2. ข้อมูลเรื่องรายได้ รายจ่าย และหนี้สิน ชาวบ้านไม่ยอมบอกตามความเป็นจริง กลัวว่าเก็บข้อมูลไปแล้วจะมีปัญหาเรื่องการเก็บภาษี แล้วเจ้าหน้าที่รู้ว่ามียาได้มาก จะมาทวงหนี้
3. ผู้เก็บข้อมูลไม่มีความเข้าใจข้อมูล ไม่เข้าใจว่ามีความสำคัญมากน้อยอย่างไร
4. คณะทำงานทางเทคนิคในการประชาสัมพันธ์ความสามารถในการชี้แจงการสื่อสารต่างกัน

การแก้ไข

การแก้ไข คือ ใช้วิธีการประเมินร่วมกันในเวทีจากสภาพความเป็นจริงของชุมชน โดยเปรียบเทียบจากครอบครัวผู้เข้าร่วมเวทีที่มีความหลากหลายทั้งในเรื่องฐานะ การประกอบอาชีพ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว จากการวิเคราะห์ข้อมูล และประเมินร่วมกันพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่มีรายได้ – รายรับ ไม่เพียงพอกับรายจ่าย และหนี้สินส่วนใหญ่เกิดจากการลงทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่มีต้นทุนสูง ผลผลิตราคาต่ำ และยังมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในครอบครัว เช่น ค่าอาหาร ค่าเล่าเรียนบุตรหลาน ค่ารักษาพยาบาล ค่าของใช้ประจำวัน ซึ่งล้วนแต่ต้องจ่ายเงินซื้อหาทั้งสิ้น ทำให้มีภาวะหนี้สินผูกพันต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น มากกว่าที่จะสามารถชำระได้

เวทีการเรียนรู้ ครั้งที่ 4

สาระสำคัญ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพชุมชน คือ การนำเสนอข้อมูลศักยภาพชุมชนช่วยให้ชาวบ้านมองเห็นทิศทางการวางแผนเพื่อจัดการตนเอง เพื่ออุดรอยรั่วหรือปัญหาที่พบจากการวิเคราะห์ข้อมูลในเวทีที่ผ่านมา ผู้นำหลายคนเกิดแนวทางการวางแผนการจัดการชีวิตตนเอง แต่หลายคนยังไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาข้อมูล ยังคงพึ่งพาการสนับสนุนจากภายนอก

เวทีการเรียนรู้ ครั้งที่ 5

สาระสำคัญ คือ กำหนดแผนการจัดการตนเองของชุมชน เป็นแผนแม่บทชุมชนตำบล คือ การวางแผนจัดการกับปัญหาของชุมชน ใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชน การจัดการด้านทุน และหนี้สินด้วยการปรับวิถีการผลิตใหม่ หันมาพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น สร้างงานจากทรัพยากรที่ชุมชนมีอยู่ การแก้ปัญหาเรื่องอาหารศักยภาพส่งเสริมอาชีพ การเกษตรแบบผสมผสาน การลดรายจ่ายด้วยการใช้ของที่มีในครัวเรือน หรือสินค้าที่สามารถผลิตได้เองในชุมชนให้มากขึ้น การสร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ และการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานหรือเครือข่ายชุมชนอื่น ๆ

เวทีการเรียนรู้ ครั้งที่ 6

สาระสำคัญ คือ การทำแผนที่กำหนดไว้นำเสนอต่อสมาชิกในชุมชน เพื่อการมีส่วนร่วม
ความรู้สึกรับรู้เป็นเจ้าของแผน ช่วยกันพิจารณาเสนอและเพิ่มเติมรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมที่กำหนด
ไว้ในแผน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

เวทีการเรียนรู้ ครั้งที่ 7 (การศึกษาดูงาน)

สาระสำคัญ คือ การแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์กับชุมชนอื่นที่มีประสบการณ์
มีผู้รู้ในประเด็นที่ชุมชนสนใจการศึกษาดูงานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้นำชุมชน เพราะเป็นการเปิดโลก
ทัศน์ให้เห็นภาพภายนอกชุมชน และเป็นการให้กำลังใจกับผู้นำชุมชนที่มีความตั้งใจทำงานเพื่อชุมชน

จัดเวทีทำแผนแม่บทชุมชน

แผนชุมชนตำบลหนองไผ่แบน อำเภอมือง จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการผลิต

- 1.1 โครงการสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าจากแม่น้ำสะแกกรังมายัง
ตำบลหนองไผ่แบน

2. แผนปรับปรุงด้านอาชีพ

- 2.1 โครงการจัดตั้งกองทุนเลี้ยงสัตว์
- 2.2 โครงการสนับสนุนการใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี
- 2.3 โครงการสนับสนุนการทำสารสกัดชีวภาพ เร่ง ดอก ผล กำจัดศัตรูพืช

3. แผนพัฒนาศักยภาพผู้ด้อยโอกาส

- 3.1 โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอาชีพให้แก่ผู้ยากจน
- 3.2 โครงการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนระยะยาวในการประกอบอาชีพ

4. แผนจัดหาที่อยู่อาศัย

- 4.1 โครงการจัดหาที่อยู่อาศัย/กรรมสิทธิ์ ภายในตำบลให้แก่ผู้ไม่มีที่อยู่อาศัย
เป็นของตนเอง

แผนชุมชนตำบลหนองไผ่แบน ที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการจัดหาที่อยู่อาศัย/กรรมสิทธิ์ ภายในตำบลให้แก่ผู้ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง

โครงการนำร่องของ อบต.หนองไผ่แบน

1. โครงการส่งเสริมการเรียนรู้การทำปุ๋ยชีวภาพ(โครงการนำร่องบูรณาการฯ สนับสนุน
40,000 บาท อบต.สมทบ 40,000 บาท)

แผนชุมชนตำบลเกาะเทโพ อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนงานปรับเปลี่ยนวิถีการผลิต

- 1.1 โครงการสนับสนุนการทำปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี
- 1.2 โครงการฝึกอบรมเกษตรกร เรื่อง การใช้สารชีวภาพเร่งผลผลิตในพืชผัก และกำจัดศัตรูพืช
- 1.3 โครงการส่งเสริมอาชีพการทำเชิงปลาทุ

2. แผนงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตชุมชน

- 2.1 โครงการสวัสดิการผู้สูงอายุ

3. แผนงานส่งเสริมการศึกษา

- 3.1 โครงการสนับสนุนการศึกษาแก่นักเรียนในตำบลที่ยากจน
- 3.2 โครงการสนับสนุนการฝึกอาชีพเสริมแก่กลุ่มสนใจ
- 3.3 โครงการจัดทำหอสมุดชุมชนในโรงเรียนวัดเกาะเทโพ

4. แผนงานจัดหาที่อยู่อาศัย

- 4.1 โครงการจัดหาที่อยู่อาศัยในตำบลให้ราษฎรที่ยากจน และไม่มีที่อยู่อาศัย
ผ่อนส่ง

โครงการนำร่องของ อบต. เกาะเทโพ

1. โครงการสนับสนุนการทำปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี (โครงการนำร่องบูรณาการสนับสนุน 40,000 บาท อบต.ยังไม่สมทบเนื่องจาก กกต. ยังไม่ได้รับรองนายก อบต.)

แผนชุมชน ตำบลท่าโพ อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนส่งเสริมอาชีพ

- 1.1 โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพต้นทุนต่ำ เกษตรผสมผสาน
- 1.2 โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์
- 1.3 สนับสนุนเกษตรกรตัวอย่างให้เป็นศูนย์การเรียนรู้
- 1.4 โครงการศึกษาและสนับสนุนการปลูกข้าว และแปรรูปข้าวที่ตำบลใช้บริโภคเอง
- 1.5 โครงการศึกษาดูงานการเกษตร
- 1.6 โครงการขุดสระเก็บน้ำในไร่นา

2. แผนพัฒนาทุน

- 1.1 โครงการพัฒนาสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเรื่องวินัยการเงิน
- 1.2 โครงการอบรมกรรมการกองทุนหมู่บ้านเรื่องการเข้มงวดในหลักเกณฑ์การกู้เงิน

3. แผนพัฒนาสังคม

- 3.1 โครงการสนับสนุนการต่อต้านอบายมุข
- 3.2 โครงการอนุรักษ์เพลงพื้นบ้าน

4. แผนจัดหาที่ทำกินและที่อยู่อาศัย

- 4.1 โครงการสนับสนุนการจัดที่ดินสาธารณะที่มีผู้อยู่อาศัยแล้วให้ได้กรรมสิทธิ์
- 4.2 โครงการจัดหาที่ดินทำกิน (1 ไร่) ให้คนจนผ่อนส่ง (อาจเป็นที่สาธารณะ)

แผนชุมชนของตำบลท่าโพที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการขุดสระเก็บน้ำในไร่นา ขนาดใหญ่ 3 ลูก ขนาดเล็ก 80 ลูก

โครงการนำร่องของ อบต. ท่าโพ

1. โครงการเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก (โครงการนำร่องบูรณาการฯ สนับสนุน 40,000 บาท
อบต.ท่าโพ สมทบ 100,000 บาท)

แผนชุมชน ตำบลดงขวาง อำเภอนองขาหยัง จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนแก้ไขปัญหาคความแห้งแล้ง

- 1.1 โครงการส่งเสริมการปลูกพืชตระกูลถั่วและข้าวโพด ซึ่งเป็นพืชที่ใช้น้ำน้อย
- 1.2 โครงการลดพื้นที่ทำนาปรังลง 50%
- 1.3 โครงการขุดสระเก็บน้ำในไร่นา

2. แผนลดรายจ่าย เพิ่มรายได้

- 2.1 โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์
- 2.2 โครงการรวมกลุ่มทางการเกษตร เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองราคาผลผลิต
- 2.3 โครงการให้การศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้
- 2.4 โครงการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ในครัวเรือน
- 2.5 โครงการส่งเสริมอาชีพ
- 2.6 โครงการให้ความรู้ด้านการตลาด
- 2.7 โครงการจัดหาตลาดรองรับผลผลิต
- 2.8 โครงการส่งเสริมการออม

3. แผนพัฒนาสังคม

- 3.1 โครงการส่งเสริมคุณธรรมและพัฒนาจิตใจ
- 3.2 โครงการส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม
- 3.3 โครงการส่งเสริมเบี่ยงชีพคนชรา คนพิการและผู้ด้อยโอกาส
- 3.4 โครงการส่งเสริมการเล่นกีฬา/ออกกำลังกาย
- 3.5 โครงการบูรณะโบราณสถาน บ้านคูเมือง

4. แผนจัดหาที่ดิน

- 4.1 โครงการจัดหาที่ดินทำกิน
- 4.2 โครงการจัดหาที่อยู่อาศัย

แผนชุมชน ตำบลดงขวางที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการขุดสระเก็บน้ำในไร่นา
2. โครงการจัดสรรที่ดินทำกิน
3. โครงการจัดสรรที่อยู่อาศัย
4. โครงการบูรณะโบราณสถาน บ้านคูเมือง

โครงการนำร่องของ อบต.ดงขวาง

1. โครงการสาธิตเลี้ยงปลาดุกในบ่อพลาสติกและการปรับเปลี่ยนดินเลวให้เป็นดินดี
(โครงการบูรณานำร่องฯ สนับสนุน 40,000 บาท อบต.สมทบ 40,000 บาท)

แผนชุมชน ตำบลหนองไผ่ อำเภอนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนจัดหาแหล่งน้ำ

- 1.1 โครงการขุดสระเก็บน้ำในไร่นา ทุกหมู่บ้าน
- 1.2 โครงการขุดลอกลำเหมือง ทุกหมู่บ้าน
- 1.3 โครงการสร้างฝายทดน้ำ ม.2,3,5
- 1.4 โครงการขุดลอกสระเก็บน้ำ ทุกหมู่บ้าน
- 1.5 โครงการปรับปรุงสระประมง ม.5
- 1.6 โครงการขุดสระเก็บน้ำเขาระแหง

2. แผนพัฒนาอาชีพ

- 2.1 โครงการจัดหาอาชีพเสริม การเลี้ยงโค กระบือ หมูหลุม ไร่นาสวนผสม
- 2.2 โครงการจัดหาแหล่งเงินทุน
- 2.3 โครงการส่งเสริมความรู้ในการจัดการน้ำ
- 2.4 โครงการปรับปรุงดินโดยปลูกพืชตระกูลถั่ว ทุกหมู่บ้าน
- 2.5 โครงการจัดตั้งกองทุนปุ๋ยและยา ประจำหมู่บ้าน
- 2.6 โครงการใช้ปุ๋ยคอกจากโค กระบือ แทนปุ๋ยเคมี
- 2.7 โครงการเลี้ยงปลากินเนื้อ และปลากินพืช ทุกหมู่บ้าน
- 2.8 โครงการส่งเสริมกลุ่มทำปุ๋ยชีวภาพ หมู่ที่ 1,2,3,4,5
- 2.9 โครงการสร้างลานตาก หมู่ที่ 2,6,7
- 2.10โครงการผลิตผักอินทรีย์ หมู่ที่ 1,4,8,9
- 2.11 โครงการผลิตปุ๋ยอัดเม็ดชีวภาพ หมู่ที่ 3

3. แผนสาธารณูปโภค

- 3.1 โครงการจัดหาที่กรองน้ำ สร้างถังพักน้ำประปา ม.6, ม.3
- 3.2 โครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคม
- 3.3 โครงการสร้างท่อลอดเหลี่ยม ม.5
- 3.4 โครงการขุดลอกสระน้ำประปา ม.5
- 3.5 โครงการขยายไฟฟ้าและขยายเสียงตามสาย ม.5

4. แผนพัฒนาสังคม

- 4.1 โครงการลานกีฬา ม.5

แผนชุมชนของตำบลหนองไผ่ที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการขุดสระเก็บน้ำในไร่นา
2. โครงการสร้างลานตาก
3. โครงการขุดสระเก็บน้ำเขาระแหง

โครงการนำร่องของ อบต.หนองไผ่

1. โครงการไร่นาสวนผสม (โครงการนำร่องบูรณาการฯ สนับสนุน 40,000 บาท)

แผนชุมชนตำบลอุทัยเก่า อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนพัฒนาและสร้างอาชีพ

1. โครงการส่งเสริมการเพาะเห็ดนางฟ้า
2. โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ ควาย หมู เป็ด ไก่
3. โครงการส่งเสริมการแปรรูปข้าว
4. โครงการส่งเสริมการทำปุ๋ยชีวภาพ
5. โครงการส่งเสริมการทอผ้า
6. โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำ
7. โครงการจัดหา ปรับปรุงแหล่งน้ำ
8. โครงการส่งเสริมการนวดแผนโบราณ

2. แผนลดรายจ่าย

- 2.1 โครงการส่งเสริมการปลูกผักสวนครัว
- 2.2 โครงการนำวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์
- 2.3 โครงการส่งเสริมการออมทรัพย์
- 2.4 โครงการส่งเสริมการทำน้ายาล้างจาน

3. แผนพัฒนาสังคม

- 3.1 โครงการต่อต้านอบายมุข สิ่งเสพติด สุรา บุหรี่
- 3.2 โครงการบูรณะแหล่งท่องเที่ยว, โบราณสถาน
- 3.3 โครงการจัดหาที่ทำกินและที่อยู่อาศัย

4. แผนหนี้สินและทุน

- 4.1 โครงการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์
- 4.2 โครงการปรับโครงสร้างหนี้สิน

แผนชุมชนของตำบลอุทัยเก่าที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการจัดหา ปรับปรุงแหล่งน้ำ
2. โครงการบูรณะแหล่งท่องเที่ยว, โบราณสถาน
3. โครงการจัดหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย

โครงการนำร่องของ อบต.อุทัยเก่า

1. โครงการเลี้ยงหมูหลุม และเลี้ยงปลาดุกในบ่อพลาสติก (โครงการนำร่องบูรณาการฯ
สนับสนุน 40,000 บาท อบต.สมทบ 40,000 บาท)

แผนชุมชน ตำบลทุ่งพง อำเภอนองนาง จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน

- 1.1 โครงการเลี้ยงปลา
- 1.2 โครงการเลี้ยงหมูป่า
- 1.3 โครงการสาโททุ่งพง
- 1.4 โครงการทำขนมไทย

2. แผนการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

- 2.1 โครงการผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด (น้ำยาล้างจาน, น้ำยาสระผม, น้ำยาปรับผ้านุ่ม)
- 2.2 โครงการสวนป่าสมุนไพร
- 2.3 โครงการร้านค้าชุมชน
- 2.4 โครงการสมุนไพรกันยุง
- 2.5 โครงการส่งเสริมการประหยัด

3. แผนการลดต้นทุนในการผลิต

- 3.1 โครงการปุ๋ยหมักชีวภาพ สารกำจัดศัตรูพืช
- 3.2 โครงการข้าวปลอดสารพิษ
- 3.3 โครงการผักปลอดสารพิษ
- 3.4 โครงการพัฒนาโรงสีชุมชน

4. แผนอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

- 4.1 โครงการอนุรักษ์งานจักสานไทย

5. แผนปรับเปลี่ยนวิธีการผลิต

- 5.1 โครงการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตโดยประกอบอาชีพหลายอย่าง

6. แผนงานจัดหาแหล่งน้ำ

- 6.1 โครงการขยายเขตประปาภูมิภาค
- 6.2 โครงการขุดลอกคลองมอญ และคลองอื่นๆ
- 6.3 โครงการพัฒนาระบบชลประทานในไร่นา

7. แผนงานจัดหาที่อยู่อาศัย

- 7.1 โครงการจัดหาที่อยู่อาศัยแก่ผู้ยากไร้

8. แผนงานพัฒนาสิ่งแวดล้อม

- 8.1 โครงการพัฒนาป่าชุมชน

แผนชุมชนของตำบลทุ่งพงที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการขยายเขตประปาภูมิภาค
2. โครงการขุดลอกคลองมอญ และคลองอื่นๆ
3. โครงการพัฒนาระบบชลประทานในไร่นา
4. โครงการจัดหาที่อยู่อาศัยแก่ผู้ยากไร้
5. โครงการพัฒนาป่าชุมชน
6. โครงการพัฒนาโรงสีชุมชน

โครงการนำร่องของ อบต.ทุ่งพง

1. โครงการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตโดยประกอบอาชีพหลายอย่าง ปลุกผัก เลี้ยงปลา ผสม
ผสม เป็นศูนย์การเรียนรู้ (โครงการนำร่องบูรณาการฯ สนับสนุน 40,000 บาท อบต.
สมทบ 40,000 บาท)

แผนชุมชน ตำบลโคกหม้อ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนพัฒนาอาชีพ

- 1.1 โครงการจัดเวทีเรียนรู้การเกษตรแบบผสมผสาน
- 1.2 โครงการสร้างแหล่งกักเก็บน้ำ
- 1.3 โครงการจัดทำระบบผันน้ำจากแหล่งน้ำอื่นมาเสริมแหล่งน้ำในพื้นที่
- 1.4 โครงการจัดเวทีเรียนรู้วิธีปรับปรุงดิน
- 1.5 โครงการเรียนรู้วิธีการป้องกันกำจัดโรค แมลงศัตรูพืชแบบผสมผสาน
- 1.6 โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ
- 1.7 โครงการเพิ่มศักยภาพองค์กรชุมชน
- 1.8 โครงการจัดการเรียนรู้อาชีพที่ไม่ต้องใช้ที่ดินหรือใช้ที่ดินน้อย
- 1.9 โครงการขุดเจาะบ่อบาดาล
- 1.10 โครงการพัฒนาแควตากแดด

2. แผนลดค่าใช้จ่าย

- 2.1 โครงการส่งเสริมการประหยัดและการออมทุกระดับวัย
- 2.2 โครงการพัฒนาศักยภาพองค์กรการเงินชุมชนและระบบเครือข่าย
- 2.3 โครงการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- 2.4 โครงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร
- 2.5 โครงการเรียนรู้การผลิตของใช้ในครัวเรือน
- 2.6 โครงการส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้
- 2.7 โครงการรณรงค์กิจกรรม ลด ละ เลิกอบายมุขและค่านิยมในการบริโภคที่ผิด
- 2.8 โครงการรณรงค์ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อลดการใช้ปุ๋ยและสารเคมี
- 2.9 โครงการสนับสนุนการผลิตปุ๋ยหมักและปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด
- 2.10 โครงการรวมกันซื้อปัจจัยการผลิต

3. แผนการบริหารจัดการน้ำ

- 3.1 โครงการเรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ
- 3.2 โครงการจัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำ
- 3.3 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ

4. แผนจัดหาที่ดินทำกิน

- 4.1 โครงการจัดหาที่ดินทำกินแบบให้เปล่าหรือแบบเอื้ออาทรอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

แผนชุมชนตำบลโคกหม้อ ที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการจัดสรรที่ทำกินแบบให้เปล่าหรือแบบเอื้ออาทรอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
2. โครงการขุดสระเก็บน้ำเพื่อการเกษตร
3. โครงการขุดเจาะบ่อบาดาล
4. โครงการพัฒนาแกวตากแดด

โครงการนำร่องของ อบต.โคกหม้อ

1. โครงการส่งเสริมการเลี้ยงกระบือ (โครงการนำร่องบูรณาการฯ สนับสนุน 40,000 บาท)

แผนชุมชน ตำบลหนองสระ อำเภอกงพิสัย จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนจัดการแหล่งน้ำ

- 1.1 โครงการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

2. แผนลดรายจ่ายเพิ่มรายได้

- 2.1 โครงการรวมกลุ่มผลิตปุ๋ย, ยา, ของใช้ประจำวัน
- 2.2 โครงการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยการ รวมกลุ่มเย็บผ้า, กลุ่มออมทรัพย์ ฯลฯ
- 2.3 โครงการแก้ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ
  - ตั้งโรงสี
  - ร้านค้าชุมชน
- 2.4 โครงการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตโดยประกอบอาชีพหลายอย่าง

3. แผนพัฒนาสังคม

- 3.1 โครงการอบรมจริยธรรมให้กับประชาชน
- 3.2 โครงการสวัสดิการผู้สูงอายุ, ชุมชน

4. แผนจัดตั้งกองทุนประกอบอาชีพ

- 4.1 โครงการจัดตั้งกองทุนในการประกอบอาชีพ

5. แผนจัดหาที่ดินทำกิน

- 5.1 โครงการจัดหาที่ดินทำกิน

แผนชุมชนตำบลหนองสระที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน

โครงการนำร่องฯ ของ อบต.หนองสระ

1. โครงการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตโดยประกอบอาชีพหลายอย่าง ปลุกผัก เลี้ยงปลา ผสมผสาน
เป็นศูนย์การเรียนรู้ (โครงการนำร่องบูรณาการฯ สนับสนุน 40,000 บาท)

แผนชุมชนตำบลบ่ออย่าง อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนงานจัดหาแหล่งน้ำ

- 1.1 โครงการขุดสระ สร้างฝาย ขุดบ่อบาดาล
- 1.2 โครงการสร้างประปาหมู่บ้าน หมู่ 5, 10, 11, 12
- 1.3 โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำธารยายแอ้

2. แผนงานลดต้นทุนการผลิต

- 2.1 โครงการจัดตั้งกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์
- 2.2 โครงการจัดหาเมล็ดพันธุ์ดี
- 2.3 โครงการส่งเสริมการปรับปรุงดินโดยการปลูกพืชคลุมดิน

3. แผนงานลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

- 3.1 โครงการส่งเสริมการปลูกผักสวนครัว
- 3.2 โครงการส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือน
- 3.3 โครงการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านทำสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือน

4. แผนงานส่งเสริมการศึกษา, ความรู้

- 4.1 โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
- 4.2 โครงการศึกษาดูงานการจัดกิจกรรม
- 4.3 โครงการอบรมความรู้ต่างๆ
- 4.4 โครงการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน (คอมพิวเตอร์) ให้กับโรงเรียน
- 4.5 โครงการสร้างศูนย์เด็กเล็ก
- 4.6 โครงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น (สมุนไพร, หมอแผนโบราณ)
- 4.7 โครงการสร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

5. แผนงานพัฒนาสังคม

- 5.1 โครงการส่งเสริมวัฒนธรรม, จริยธรรม และประเพณีท้องถิ่น
- 5.2 โครงการจัดหาที่ดินทำกิน
- 5.3 โครงการจัดหาที่อยู่อาศัย

6. แผนงานแก้ไขปัญหาหนี้สิน

- 6.1 โครงการจัดหาอาชีพเสริม เลี้ยงสัตว์
- 6.2 โครงการสร้างศูนย์ทอผ้า หมู่ 7
- 6.3 โครงการจัดหาเครื่องมือประกอบอาชีพ (อบต.จัดหาเพื่อให้ราษฎรเช่า)
- 6.4 โครงการจัดตั้งกองทุนเพื่อซื้อผลผลิตทางการเกษตร

6.5 โครงการสร้างลานตากผลผลิตทางการเกษตร

7. แผนงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

7.1 โครงการ 1 ตำบล 1 แหล่งท่องเที่ยว

7.2 โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว วัดถ้ำเขาหิน

7.3 โครงการสร้างถนนลาดยางเชื่อมต่อหมู่บ้าน หมู่ 1, 2, 3 , 5, 6, 8, 9, 10, 12

แผนชุมชนตำบลบ่ออย่าง ที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน
2. โครงการจัดหาที่อยู่อาศัย
3. โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำธารยายแอ้
4. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว วัดถ้ำเขาหิน
5. โครงการสร้างถนนลาดยางเชื่อมต่อหมู่บ้าน หมู่ 1, 2, 3 , 5, 6, 8, 9, 10, 12
6. โครงการจัดตั้งกองทุนเพื่อซื้อผลผลิตทางการเกษตร
7. โครงการสร้างลานตากผลผลิตทางการเกษตร

โครงการนำร่องของ อบต.บ่ออย่าง

1. โครงการส่งเสริมการปลูกผักสวนครัว และสาธิตการใช้น้ำอย่างประหยัด (โครงการนำร่อง
บูรณาการฯ สนับสนุน 40,000 บาท อบต.สมทบ 40,000 บาท)

แผนชุมชนตำบลพลวงสองนาง อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนส่งเสริมอาชีพเกษตร

- 1.1 โครงการสร้างโรงสีชุมชนขนาด 18 หรือ 24 แรงม้า หมู่ 3
- 1.2 โครงการขยายลานตาก หมู่ 6, 3
- 1.3 โครงการสร้างโกดังเก็บผลผลิต หมู่ 6
- 1.4 โครงการจัดตั้งกองทุนซื้อผลผลิตทางการเกษตร
- 1.5 โครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร

2. แผนจัดหาแหล่งน้ำ

- 2.1 โครงการขุดสระน้ำ (ทุกหมู่บ้าน ราษฎรสมทบ 2,500 บาท)
- 2.2 โครงการขยายประปาทุกครัวเรือน หมู่ 1,6
- 2.3 โครงการสร้างฝายกักเก็บน้ำ หมู่ 2,6
- 2.4 โครงการขุดลอกลำห้วย
- 2.5 โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำธารยายแเอ้-เขารัง

3. แผนงานลดรายจ่าย

- 3.1 โครงการจัดตั้งกลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ
- 3.2 โครงการจัดตั้งกลุ่มทำผลิตภัณฑ์ใช้เอง
- 3.3 โครงการฝึกอาชีพ ตัดเย็บเสื้อผ้า ซ่อมเครื่องยนต์เล็ก แปรรูปอาหาร
- 3.4 โครงการรณรงค์ ลด ละ เลิก สิ่งฟุ่มเฟือย

4. แผนพัฒนาสังคม

- 4.1 โครงการส่งเสริมวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีไทย
- 4.2 โครงการสนับสนุนเบี้ยยังชีพ คนชรา พักการ
- 4.3 โครงการสนับสนุนอาหารกลางวันในโรงเรียน
- 4.4 โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว วัดเขาหินเทิน

5. แผนจัดหาที่ดินทำกิน

- 5.1 โครงการจัดหาที่ดินทำกิน

แผนชุมชนตำบลพลวงสองนาง ที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน
2. โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำธารยายแเอ้-เขารัง
3. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว วัดเขาหินเทิน

4. โครงการสร้างโรงสีชุมชน ขนาด 18 หรือ 24 แรงม้า หมู่ 3
5. โครงการจัดตั้งกองทุนซื้อผลผลิตทางการเกษตร

โครงการนำร่องของ อบต.พลวงสองนาง

1. โครงการฝึกอาชีพ (โครงการนำร่องบูรณาการฯ สนับสนุน 40,000 บาท อบต.สมทบ 60,000 บาท)

แผนชุมชนตำบลสุขฤทัย อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนพัฒนาการเกษตร

- 1.1 โครงการตั้งกองทุนประกันราคาผลผลิต
- 1.2 โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ หมู่ 4, 2, 10
- 1.3 โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำ หมู่ 4

2. แผนส่งเสริมอาชีพ

- 2.1 โครงการจัดหาอาชีพเสริม
- 2.2 โครงการอบรมอาชีพเกษตรกรตลอดภัย

3. แผนจัดหาเงินทุน

- 3.1 โครงการจัดหาแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ

4. แผนพัฒนาสังคม

- 4.1 โครงการจัดหาเบี้ยยังชีพคนชรา คนพิการ
- 4.2 โครงการจัดหาทุนการศึกษาให้บุตรหลานผู้ยากจน
- 4.3 โครงการรณรงค์ ลด ละ เลิก อบายมุข
- 4.4 โครงการจัดหาที่ดินทำกิน และที่อยู่อาศัย

แผนชุมชนตำบลสุขฤทัยที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำ หมู่ 4
2. โครงการจัดหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย

โครงการนำร่องฯ ของ อบต. สุขฤทัย

1. โครงการเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก (โครงการนำร่องบูรณาการฯ สนับสนุน 40,000 บาท)

แผนชุมชน ตำบลห้วยแห้ง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนปรับปรุงแหล่งน้ำ

- 1.1 โครงการสร้างฝายพวยห้วยคำ หมู่ที่ 9
- 1.2 โครงการขุดลอกขยายอ่างเก็บน้ำเขาแหลม เพื่อประปา และการเกษตร
- 1.3 โครงการขุดสระขนาดใหญ่ หมู่ที่ 7,8

2. แผนจัดหาสาธารณูปโภค

- 2.1 โครงการประปาขนาดใหญ่ หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 6
- 2.2 โครงการสร้างถนนลูกรัง 5,000 ม หมู่ 1 และ หมู่ 8
- 2.3 โครงการติดตั้งโคมไฟในชุมชน

3. แผนการลดต้นทุนการผลิต

- 3.1 โครงการจัดตั้งโรงผลิตปุ๋ยชีวภาพ 500,000 บาท หมู่ที่1 และ หมู่ที่ 3
- 3.2 โครงการจัดหาเครื่องมือผลิตอาหาร โคเนื้อ หมู่ที่ 8
- 3.3 โครงการจัดตั้งกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ หมู่ที่ 4,7

4. แผนจัดตั้งกองทุนเพื่อการเกษตร

- 4.1 โครงการจัดตั้งกองทุนอาชีพเสริม 200,000 บาท หมู่ที่ 2
- 4.2 โครงการกองทุนปุ๋ย หมู่ที่ 3
- 4.3 โครงการจัดตั้งธนาคารแพะ
- 4.4 โครงการประกันราคาพืชผลทางการเกษตร

5. แผนส่งเสริมการท่องเที่ยว

- 5.1 โครงการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
- 5.2 โครงการอบรมมัคคุเทศน์ท้องถิ่น
- 5.3 โครงการปรับปรุงบรรจุภัณฑ์สินค้า OTOP

6. แผนปรับปรุงคุณภาพชีวิต

- 6.1 โครงการเพิ่มความช่วยเหลือค่าเบี้ยยังชีพคนชรา (ขยายฐานจำนวนคนผู้ได้รับความช่วยเหลือให้มากขึ้น)
- 6.2 โครงการจัดหาที่ดินทำกิน
- 6.3 โครงการจัดหาที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้ด้อยโอกาส

แผนชุมชน ตำบลห้วยแห้งที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการขุดสระขนาดใหญ่ หมู่ที่ 7 และ หมู่ที่ 8
2. โครงการประกันราคาพืชผลทางการเกษตร
3. โครงการจัดตั้งกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ หมู่ที่ 4 และ หมู่ที่ 7
4. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน
5. โครงการจัดหาที่อยู่อาศัยให้กับผู้ด้อยโอกาส
6. โครงการประปาขนาดใหญ่ หมู่ที่ 7, 8

โครงการนำร่องของ อบต.ห้วยแห้ง

1. โครงการธนาคารแพะ (โครงการนำร่องบูรณาการฯ สนับสนุน 40,000 บาท อบต. สมทบ 100,000 บาท)

แผนชุมชนตำบลทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนลดรายจ่าย

- 1.1 โครงการลดต้นทุนการผลิต
- 1.2 โครงการลดหนี้สิน
- 1.3 โครงการใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี
- 1.4 โครงการส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือน

2. แผนเพิ่มรายได้

- 2.1 โครงการส่งเสริมอาชีพเลี้ยงสัตว์ (โค ปลา)
- 2.2 โครงการส่งเสริมอาชีพการเพาะเห็ด
- 2.3 โครงการจัดหาเครื่องจักรผลิตปุ๋ยอัดเม็ด
- 2.4 โครงการส่งเสริมการปลูกไผ่หวาน
- 2.5 โครงการส่งเสริมอาชีพเย็บผ้า

3. แผนขยายโอกาส

- 3.1 โครงการพัฒนาแหล่งน้ำทางการเกษตร
- 3.2 โครงการประปาหมู่บ้าน
- 3.3 โครงการขุดบ่อบาดาล
- 3.4 โครงการพัฒนาถนน
- 3.5 โครงการติดตั้งไฟฟ้าในชุมชน
- 3.6 โครงการติดตั้งเสียงตามสาย
- 3.7 โครงการทำฝายแม้วในลำห้วย
- 3.8 โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
- 3.9 โครงการสร้างสะพานข้ามห้วยกระเสียว และฝายน้ำล้น
- 3.10 โครงการสร้างถนนจาก หมู่ที่ 4 ไป ตำบลบ้านบึง

4. แผนอาชีพมั่นคง

- 4.1 โครงการพัฒนาอาชีพหลักทางการเกษตร
- 4.2 โครงการประกันราคาพืชผล
- 4.3 โครงการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมอาชีพ

5. แผนสวัสดิการชุมชน

- 5.1 โครงการส่งเสริมการศึกษา

- 5.2 โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ที่อ่านหนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ตตำบล
- 5.3 โครงการธนาคารน้ำมัน
- 5.4 โครงการเบี้ยยังชีพคนชรา
- 5.5 โครงการส่งเสริมสถาบันครอบครัว
- 5.6 โครงการติดตามการแก้ไขปัญหาพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ไม่ถูกต้อง ให้มีกรรมสิทธิ์ที่ถูกต้อง
- 5.7 โครงการจัดหาที่ดินทำกิน
- 5.8 โครงการจัดหาที่อยู่อาศัย

6. แผนส่งเสริมสุขภาพ

- 6.1 โครงการอาหารปลอดภัย
- 6.2 โครงการลานกีฬา
- 6.3 โครงการแก้ปัญหายาเสพติด

7. แผนส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว

- 7.1 โครงการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์
- 7.2 โครงการดูแลรักษาป่าชุมชน

แผนชุมชน ตำบลทัพหลวงที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการสร้างสะพานข้ามห้วยกระเสียว และฝายน้ำล้น
2. โครงการประกันราคาพืชผล
3. โครงการจัดหาที่อยู่อาศัย
4. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน
5. โครงการแก้ปัญหายาเสพติด
6. โครงการสร้างถนนจาก หมู่ที่ 4 ไป ตำบลบ้านบึง
7. โครงการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมอาชีพ

โครงการนำร่องของ อบต.ทัพหลวง

1. โครงการปลูกไผ่หวาน และการเพาะเห็ดนางฟ้า (โครงการนำร่องบูรณาการฯ สนับสนุน 40,000 บาท อบต. สมทบ 40,000 บาท)

แผนชุมชนตำบลลานสัก อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนพัฒนาอาชีพ

- 1.1 โครงการพัฒนาฝีมือแรงงาน
- 1.2 โครงการทำปุ๋ยชีวภาพ/ปุ๋ยหมัก
- 1.3 โครงการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพแก่กลุ่มสนใจ
- 1.4 โครงการจัดอบรมศึกษาดูงาน
- 1.5 โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ
- 1.6 โครงการชุดสระ เจาะบ่อบาดาลทุกหมู่บ้าน
- 1.7 โครงการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ
- 1.8 โครงการสร้างศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์

2. แผนงานลดรายจ่าย

- 2.1 โครงการจัดการวานสินค้าราคาถูก
- 2.2 โครงการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือน

3. แผนงานสวัสดิการชุมชน

- 3.1 โครงการจัดหาเบี้ยยังชีพคนชรา คนพิการ
- 3.2 โครงการจัดหาที่ดินทำกิน
- 3.3 โครงการจัดหาที่อยู่อาศัย
- 3.4 โครงการสวัสดิการผู้สูงอายุ

4. แผนจัดหาเงินทุน

- 4.1 โครงการจัดหาเงินทุนในการประกอบอาชีพ

5. แผนสิ่งแวดล้อม

- 5.1 โครงการพัฒนาป่าสักธรรมชาติ
- 5.2 โครงการพัฒนาเขาพระยาพายุเรือ
- 5.3 โครงการส่งเสริมการปลูกป่าชุมชน

แผนชุมชนตำบลลานสักที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการชุดสระ เจาะบ่อบาดาลทุกหมู่บ้าน
2. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน
3. โครงการจัดหาที่อยู่อาศัย

4. โครงการพัฒนาป่าสักธรรมชาติ
5. โครงการพัฒนาเขาพระยาพายุเรือ
6. โครงการส่งเสริมการปลูกป่าชุมชน
7. โครงการสวัสดิการผู้สูงอายุ
8. โครงการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ
9. โครงการสร้างศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์

แผนชุมชน ตำบลประจักษ์ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนจัดระบบธุรกิจ-อุตสาหกรรมชุมชน

- 1.1 โครงการขยายโรงงานน้ำปลา
- 1.2 โครงการสร้างลานตาก 2 ไร่
- 1.3 โครงการเพิ่มทุนในการซื้อข้าวให้โรงสีชุมชน
- 1.4 โครงการสร้างโรงงานผสมปุ๋ยอัดเม็ด
- 1.5 โครงการสร้างโกดัง 2,000 ตัน

2. แผนจัดการข้าวและผลผลิตทางการเกษตร

- 2.1 โครงการอบรม สัมมนา ถ่ายทอดความรู้
- 2.2 โครงการศึกษาดูงาน

3. แผนพัฒนาบุคคลและกลุ่มองค์กรในชุมชน

- 3.1 โครงการอบรม สัมมนา ถ่ายทอดความรู้
- 3.2 โครงการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนกับเครือข่ายบุคคลภายนอกและกลุ่มองค์กรในชุมชน
- 3.3 โครงการส่งเสริมกลุ่มสวัสดิการในชุมชน
- 3.4 โครงการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก
- 3.5 โครงการส่งเสริมสนับสนุนพัฒนากองทุนหมู่บ้านให้เป็นธนาคารหมู่บ้าน
- 3.6 โครงการสร้างศูนย์การเรียนรู้แก้ไขปัญหาความยากจน ในพื้นที่ 25 ไร่

4. แผนส่งเสริมอาชีพ และรายได้เสริม

- 4.1 โครงการจัดตั้งกองทุนเลี้ยงสัตว์
- 4.2 โครงการส่งเสริมหัตถกรรมในชุมชนจักสานกลุ่มไม้กลึง
- 4.3 โครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน เช่น แชมพู น้ำยาล้างจาน สบู่

5. แผนจัดการทรัพยากรในชุมชน

- 5.1 โครงการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร

แผนชุมชนตำบลประจักษ์ที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการสร้างโกดัง 2,000 ตัน
2. โครงการจัดตั้งกองทุนเลี้ยงสัตว์
3. โครงการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร

4. โครงการสร้างศูนย์การเรียนรู้แก้ไขปัญหาความยากจน ในพื้นที่ 25 ไร่

โครงการนำร่องของ อบต.ประดู่ยืน

1. โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้โดยการนำประชาชนมาประกอบอาชีพเกษตร 2 ครอบครั
(โครงการนำร่องบูรณาการฯ สนับสนุน 100,000 บาท อบต.สมทบ 100,000 บาท)

แผนชุมชนตำบลป่าอ้อ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนจัดหาแหล่งน้ำ

- 1.1 โครงการปรับปรุงประปาหมู่บ้าน หมู่ 2
- 1.2 โครงการก่อสร้างระบบประปา หมู่ 3,4,5,8,9
- 1.3 โครงการเสริมคันอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำวัง หมู่ 6,8,10
- 1.4 โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า หมู่ 1
- 1.5 โครงการขุดบ่อน้ำตื้นทุกหมู่บ้าน
- 1.6 โครงการสร้างฝายเก็บน้ำ หมู่ 5, 7, 9

2. แผนส่งเสริมอาชีพ

- 2.1 โครงการจัดหาอาชีพเสริม

3.แผนจัดหาสาธารณูปโภค

- 3.1 โครงการสร้างถนนคอนกรีต
- 3.2 โครงการขยายเขตไฟฟ้า หมู่ 2,3,4,5,8,10
- 3.3 โครงการก่อสร้างและปรับปรุงถนนทุกหมู่บ้าน
- 3.4 โครงการติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะทุกหมู่บ้าน

4. แผนสวัสดิการสังคม

- 4.1 โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
- 4.2 โครงการจัดหาเบี้ยยังชีพคนชรา พิการ
- 4.3 โครงการสร้างสถานที่ออกกำลังกาย หมู่ 4
- 4.4 โครงการสร้างศาลาประชุมหมู่บ้าน หมู่ 5,10
- 4.5 โครงการจัดหาเครื่องออกกำลังกาย หมู่ 7

5. แผนจัดหาเงินทุน

- 5.1 โครงการจัดตั้งกองทุนประกอบอาชีพ

6. แผนส่งเสริมการท่องเที่ยว

- 6.1 โครงการพัฒนาแนวป่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว หมู่ 2,3,8,10
- 6.2 โครงการพัฒนาถ้ำค้างคาวเขาหม้องชัย หมู่ 1

แผนชุมชนตำบลป่าอ้อที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า หมู่ 1
2. โครงการสร้างฝายเก็บน้ำ หมู่ 5,7,9
3. โครงการขุดบ่อน้ำตื้น ทุกหมู่บ้าน

โครงการนำร่องของ อบต. ป่าอ้อ

1. โครงการเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก(โครงการนำร่องบูรณาการฯ สนับสนุน 40,000 บาท อบต. สมทบ 40,000 บาท)

แผนชุมชนตำบลระบำ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนส่งเสริมอาชีพ

- 1.1 โครงการทำปุ๋ยชีวภาพ
- 1.2 โครงการสร้างแหล่งน้ำ
- 1.3 โครงการจัดหาตลาดรองรับผลผลิต
- 1.4 โครงการจัดตั้งสหกรณ์รับซื้อพืชไร่
- 1.5 โครงการปรับปรุงคุณภาพดิน
- 1.6 โครงการสร้างตลาดนัดโค กระบือ
- 1.7 โครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์เอง
- 1.8 โครงการจัดตั้งกองทุนเลี้ยงสัตว์
- 1.9 โครงการส่งเสริมการปลูกสับดำ/สมุนไพร
- 1.10 โครงการขยายลานตากพืชไร่
- 1.11 โครงการส่งเสริมการเลี้ยงกบนาปลอดทุกซ์ ปลาอุกแก้ม
- 1.12 โครงการประกันราคาพืชผล

2. แผนส่งเสริมสังคมประเพณี

- 2.1 โครงการจัดหาทุนการศึกษา
- 2.2 โครงการจัดหาเงินสงเคราะห์ คนชรา คนพิการ
- 2.3 โครงการส่งเสริมการออกกำลังกาย
- 2.4 โครงการบำบัดน้ำเสีย
- 2.5 โครงการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น

3. แผนงานสาธารณูปโภค

- 3.1 โครงการสร้างถนน
- 3.2 โครงการขยายไฟฟ้า
- 3.3 โครงการจัดซื้อเต็นท์

4. แผนงานสิ่งแวดล้อม

- 4.1 โครงการปลูกป่าชุมชน
- 4.2 โครงการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับป่าชุมชน
- 4.3 โครงการจัดทำแนวกันไฟรอบป่าชุมชน
- 4.4 โครงการสนับสนุนพระสงฆ์ในการชักชวนชาวบ้านให้ร่วมกันดูแล

รักษาป่า

- 4.5 โครงการสำรวจพื้นที่ป่าโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 4.6 โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อ่างเก็บน้ำระบ้า ห้วยขาแข้ง

5. แผนบริการชุมชน

- 5.1 โครงการประสานงานกองทุน กข.คจ.
- 5.2 โครงการจัดหาที่ดินทำกิน

แผนชุมชนตำบลระบ้า ที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

- 1. โครงการประกันราคาพืชผล
- 2. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน
- 3. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อ่างเก็บน้ำระบ้า ห้วยขาแข้ง
- 4. โครงการสร้างแหล่งน้ำ

โครงการนำร่องฯ ของ อบต. ระบ้า

- 1. โครงการเลี้ยงกบนาในบ่อปลาแก้ง (โครงการนำร่องบูรณาการฯ สนับสนุน 40,000 บาท อบต. สมทบ 40,000 บาท)

แผนชุมชนตำบลน้ำรอบ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนพัฒนาแหล่งน้ำ

- 1.1 โครงการขุดลอกคลองทุกหมู่บ้าน
- 1.2 โครงการขุดบ่อบาดาลทุกหมู่บ้าน
- 1.3 โครงการขุดสระทุกหมู่บ้าน
- 1.4 โครงการสร้างฝายทุกหมู่บ้าน
- 1.5 โครงการขุดลอกสระ หมู่ 8, 11, 14
- 1.6 โครงการขุดลอกบึง หมู่ 3, 7, 9, 15, 17

2. แผนพัฒนาอาชีพ

- 2.1 โครงการจัดหา และพัฒนาอาชีพเสริม เลี้ยงสัตว์ ทอผ้า แปรรูปอาหาร ถนอมอาหาร
- 2.2 โครงการจัดหาเครื่องผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด
- 2.3 โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้า ผ้าทอ แปรรูปอาหาร
- 2.4 โครงการปรับปรุงคุณภาพดิน (ปลูกพืชบำรุงดิน)

2. แผนสาธารณูปโภค

- 3.1 โครงการสร้างถนนคอนกรีตในหมู่บ้าน
- 3.2 โครงการสร้างถนนลาดยาง
- 3.3 โครงการซ่อมถนน
- 3.4 โครงการสร้างและขยายประปาหมู่บ้าน

4. แผนพัฒนาสังคม

- 4.1 โครงการจัดหาเบี้ยยังชีพ คนชรา พิการ
- 4.2 โครงการจัดหาทุนการศึกษาให้บุตรหลานผู้ด้อยโอกาส
- 4.3 โครงการสนับสนุนประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 4.4 โครงการพัฒนาเขาหินเทิน
- 4.5 โครงการจัดหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย

5. แผนจัดหาทุนประกอบอาชีพ

- 5.1 โครงการจัดหาทุนในการประกอบอาชีพ

แผนชุมชนตำบลน้ำรอบที่จะไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการขุดลอกบึง หมู่ 3, 7, 9, 15, 17
2. โครงการประกันราคาพืชผล
3. โครงการสร้างฝายทุกหมู่บ้าน
4. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน และที่อยู่อาศัย

โครงการนำร่องของ อบต. น้ำรอบ

1. โครงการเลี้ยงโค กระบือ (โครงการนำร่องบูรณาการฯ สนับสนุน 40,000 บาท อบต. สมทบ 160,000 บาท

แผนชุมชนตำบลทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

1. แผนงานจัดหาแหล่งน้ำ

- 1.1 โครงการขุดลอกเหมืองทุกหมู่บ้าน
- 1.2 โครงการทำเหมืองลอย หมู่ 4, 9, 10
- 1.3 โครงการขุดสระเก็บน้ำเพื่อการเกษตรทุกหมู่บ้าน
- 1.4 โครงการขุดลอกฝาย
- 1.5 โครงการขุดเจาะบ่อบาดาลทุกหมู่บ้าน

2. แผนงานส่งเสริมอาชีพ

- 2.1 โครงการส่งเสริมอาชีพ เลี้ยงสัตว์
- 2.2 โครงการฝึกอบรมการทำดอกไม้ประดิษฐ์ ทำอาหาร ทำขนม

3. แผนงานปรับเปลี่ยนวิธีการผลิต

- 3.1 โครงการเกษตรพอเพียง
- 3.2 โครงการทำปุ๋ยชีวภาพ/ปุ๋ยหมัก

4. แผนงานจัดหาสาธารณูปโภค

- 4.1 โครงการ สร้างถนนลาดยางในตำบล

5. แผนงานจัดหาเงินทุน

- 5.1 โครงการขยายโอกาสเข้าถึงแหล่งทุน

6. แผนงานจัดหาที่ทำกิน

- 6.1 โครงการจัดหาที่ดินทำกิน

แผนชุมชนตำบลทุ่งนางาม ที่จะนำไปผนวกกับ อบจ.

1. โครงการขุดเจาะบ่อบาดาลทุกหมู่บ้าน
2. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน
3. โครงการขุดสระเก็บน้ำเพื่อการเกษตร ทุกหมู่บ้าน

โครงการนำร่องฯ ของ อบต. ทุ่งนางาม

1. โครงการเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติกและเลี้ยงหมูหลุม (โครงการนำร่องบูรณาการฯ
สนับสนุน 40,000 บาท อบต. สมทบ 40,000 บาท)

แผนซึ่ง อบต. จะนำเสนอ อบจ. หรือ C.E.O.

อำเภอ/ตำบล		โครงการเสนอ อบจ.
อำเภอเมือง	ตำบลเกาะเทโพ	-
	ตำบลหนองไผ่แบน	1. โครงการจัดหาที่อยู่อาศัย/กรรมสิทธิ์ภายในตำบลให้แก่ผู้ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง
อำเภอหนองขาหย่าง	ตำบลท่าโพ	1. โครงการขุดสระเก็บน้ำในไร่นา ขนาดใหญ่ 3 ลูก ขนาดเล็ก 80 ลูก 2. โครงการสนับสนุนการจัดที่ดินสาธารณะที่มีผู้อยู่อาศัยแล้วให้ได้กรรมสิทธิ์
	ตำบลดงขวาง	1. โครงการขุดสระเก็บน้ำในไร่นา 2. โครงการจัดสรรที่ดินทำกิน 3. โครงการจัดสรรที่อยู่อาศัย 4. โครงการบูรณะโบราณสถานบ้านคูเมือง
	ตำบลหนองไผ่	1. โครงการขุดสระเก็บน้ำในไร่นา 2. โครงการสร้างลานตาก 3. โครงการขุดสระเก็บน้ำเขาระแหง
อำเภอหนองฉาง	ตำบลอุทัยเก่า	1. โครงการจัดหา ปรับปรุงแหล่งน้ำ 2. โครงการบูรณะแหล่งท่องเที่ยว, โบราณสถาน 3. โครงการจัดหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย
	ตำบลทุ่งพง	1. โครงการขยายเขตประปาภูมิภาค 2. โครงการขุดลอกคลองมอญและคลองอื่นๆ 3. โครงการพัฒนาระบบชลประทานในไร่นา 4. โครงการจัดหาที่อยู่อาศัยแก่ผู้ยากไร้ 5. โครงการพัฒนาป่าชุมชน 6. โครงการพัฒนาโรงสีชุมชน
อำเภอทัพทัน	ตำบลโคกหม้อ	1. โครงการจัดสรรที่ดินแบบให้เปล่าหรือแบบเช่าอาหารอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม 2. โครงการขุดสระเก็บน้ำเพื่อการเกษตร 3. โครงการขุดเจาะบ่อบาดาล 4. โครงการพัฒนาแนวตากแดด
	ตำบลหนองสระ	1. โครงการการจัดหาที่ดินทำกิน

อำเภอ/ตำบล		โครงการเสนอ อบจ.
อำเภอสว่างอารมณ์	ตำบลบ่อทราย	1. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน 2. โครงการจัดหาที่อยู่อาศัย 3. โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำธารยายแอ้ 4. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว วัดถ้ำเขาหิน 5. โครงการสร้างถนนลาดยางเชื่อมต่อหมู่บ้าน หมู่ 1,2,3,5,6,8,9,10,12 6. โครงการจัดตั้งกองทุนเพื่อซื้อผลผลิตทางการเกษตร 7. โครงการสร้างลานตากผลผลิตทางการเกษตร
	ตำบลพลวงสองนาง	1. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน 2. โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำธารยายแอ้-เขารัง 3. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว วัดเขาหินเทิน 4. โครงการสร้างโรงสีชุมชน ขนาด 18 หรือ 24 แรงม้า หมู่ 3 5. โครงการจัดตั้งกองทุนซื้อผลผลิตทางการเกษตร
อำเภอห้วยคต	ตำบลสุขฤทัย	1. โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำ หมู่ 4 2. โครงการจัดหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย
อำเภอบ้านไร่	ตำบลห้วยแห้ง	1. โครงการขุดสระขนาดใหญ่ หมู่ 7 และหมู่ 8 2. โครงการประกันราคาพืชผลทางการเกษตร 3. โครงการจัดตั้งกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ หมู่ 4 และหมู่ 7 4. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน 5. โครงการจัดหาที่อยู่อาศัยให้กับผู้ด้อยโอกาส 6. โครงการประปาขนาดใหญ่ หมู่ 7,8
	ตำบลทัพหลวง	1. โครงการสร้างสะพานข้ามห้วยกระเสี้ยว และฝายน้ำล้น 2. โครงการประกันราคาพืชผล 3. โครงการจัดหาที่อยู่อาศัย 4. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน 5. โครงการแก้ปัญหายาเสพติด 6. โครงการสร้างถนนจาก หมู่ 4 ไปตำบลบ้านบึง 7. โครงการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมอาชีพ

อำเภอ/ตำบล		โครงการเสนอ อบจ.
อำเภอลานสัก	ตำบลลานสัก	1. โครงการขุดสระ เจาะบ่อบาดาลทุกหมู่บ้าน 2. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน 3. โครงการจัดหาที่อยู่อาศัย 4. โครงการพัฒนาป่าสักธรรมชาติ 5. โครงการพัฒนาเขาพระยาพายุเรือ 6. โครงการส่งเสริมการปลูกป่าชุมชน 7. โครงการสวัสดิการผู้สูงอายุ 8. โครงการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ 9. โครงการสร้างศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์
	ตำบลประดู่ยืน	1. โครงการสร้างโกดัง 2,000 ตัน 2. โครงการจัดตั้งกองทุนเลี้ยงสัตว์ 3. โครงการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร 4. โครงการสร้างศูนย์การเรียนรู้แก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่ 25 ไร่
	ตำบลป่าอ้อ	1. โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า หมู่ 1 2. โครงการสร้างฝายเก็บน้ำ หมู่ 5, 7, 9 3. โครงการขุดบ่อน้ำตื้นทุกหมู่บ้าน
	ตำบลระบำ	1. โครงการประกันราคาพืชผล 2. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน 3. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อ่างเก็บน้ำระบำ ห้วยขาแข้ง 4. โครงการสร้างแหล่งน้ำ
	ตำบลน้ำรอบ	1. โครงการขุดลอกบึง หมู่ 3, 7, 9, 15, 17 2. โครงการประกันราคาพืชผล 3. โครงการสร้างฝายทุกหมู่บ้าน 4. โครงการจัดหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย
	ตำบลทุ่งนางาม	1. โครงการขุดเจาะบ่อบาดาลทุกหมู่บ้าน 2. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน 3. โครงการขุดสระเก็บน้ำเพื่อการเกษตร ทุกหมู่บ้าน

รวบรวมสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหความยากจน ผนวกแผนชุมชนให้ อบต.

ตารางแสดงข้อมูลรายได้ประจำปีของประชากรในตำบลนาร่อง 20 ตำบล

อำเภอตำบล		เงินเดือน	การเกษตร	แปรูป	ค้าขาย	รับจ้าง	บริการ	ลูกหลาน	ดอกเบีย	อื่น ๆ	รวม
อำเภอเมือง	ตำบลเกาะเทโพ	15,448,452	20,076,732	1,083,096	5,886,996	17,466,504	2,090,400	1,808,184	301,668	4,407,660	68,569,692
	ตำบลหนองไผ่แมน	17,598,900	26,355,912	66,396	12,434,028	16,488,252	1,626,960	6,563,136	477,576	115,461,360	197,072,520
อำเภอนองขางหย่าง	ตำบลท่าโพ	21,225,926	10,690,366	255,520	4,109,800	11,197,040	90,000	3,910,400	166,206	193,200	51,838,458
	ตำบลดงขวาง	13,083,424	33,701,900	960,200	3,604,500	7,770,080	143,800	2,780,600	142,320	675,380	62,862,204
อำเภอนองจาง	ตำบลหนองไผ่	12,614,075	16,826,968	205,000	2,178,700	9,036,392	365,000	1,649,400	69,860	233,900	43,179,295
	ตำบลอุทัยเก่า	20,790,216	24,629,931	312,000	3,922,976	5,963,336	284,437	3,637,100	531,057	2,486,765	62,557,818
อำเภอทัพทัน	ตำบลทุ่งพง	1,085,124	23,571,000	5,000	1,149,150	2,093,450		337,440		671,000	28,912,164
	ตำบลโคกหม้อ	15,585,564	15,761,160	179,400	6,614,616	14,963,544	102,000	2,383,452	149,196	495,000	56,233,932
อำเภอสว่างอารมณ์	ตำบลหนองสระ	9,775,013	18,784,610	31,392	5,224,380	6,625,800	237,000	2,638,000	71,170	289,800	43,677,165
	ตำบลบ่อยาง	11,774,796	38,617,114	423,212	3,390,096	10,235,072	858,100	3,414,846	231,000	2,470,396	71,414,632
อำเภอห้วยคต	ตำบลพลวงสองนาง	6,741,553	75,867,737	300,250	1,696,800	37,914,913	42,000	2,236,782	231,800	510,800	125,542,635
	ตำบลสุขฤทัย	12,589,128	68,002,739	18,000	8,006,900	21,699,196	621,840	4,229,900	157,700	22,688,349	138,013,752
อำเภอบ้านไร่	ตำบลห้วยแห้ง	15,645,464	80,306,937	1,005,440	3,873,110	10,473,500	586,700	2,882,100	95,932	4,574,760	119,443,943
	ตำบลทัพหลวง	21,195,245	88,833,817	4,556,650	4,160,833	17,856,816	604,486	11,612,700	96,060	1,825,440	150,742,047
อำเภอลานสัก	ตำบลลานสัก	17,828,250	86,437,641		19,316,192	30,674,258	198,840	7,663,600	480,000	951,800	163,550,581
	ตำบลประดู่ยืน	14,416,205	72,760,240		3,829,400	4,002,453		14,416,205			109,424,503
	ตำบลป่าอ้อ	12,501,336	94,788,036	607,992	6,043,080	28,350,324	291,000	5,502,720	488,240	980,196	149,532,924
	ตำบลระบำ	11,759,026	177,264,092		8,560,940	25,137,141	3,439,000	5,055,188	517,982	2,382,996	234,116,365
	ตำบลน้ำรอบ	6,063,530	56,475,526	600,000	3,341,200	10,075,545	51,300	5,752,800	170,800	1,695,700	84,226,401
	ตำบลทุ่งนางาม	15,127,536	70,385,114	927,400	7,944,690	33,323,686	854,300	5,236,644	103,490	3,620,946	137,523,806
รวม		272,848,763	1,100,137,572	11,536,948	115,288,387	321,347,302	12,487,163	93,711,197	4,462,057	166,615,448	2,098,434,837

ตารางแสดงข้อมูลรายจ่ายประจำปีของประชากรในตำบลนาร่อง 20 ตำบล

อำเภอ/ตำบล	ครัวเรือน	ไม่จำเป็น	รักษาพยาบาล	การศึกษา	การผลิต	สังคม	หนี้สิน	สิ้นเปลือง	สะดวก	รวม
อำเภอเมือง	ตำบลเกาะเทโพ	12,977,288	2,937,096	573,180	7,275,276	30,352,884	2,728,068	441,715	6,948,768	67,825,171
	ตำบลหนองไผ่แมน	13,440,816	2,694,948	953,448	4,359,072	9,239,652	2,754,804	191,046	4,818,153	41,622,243
อำเภอนองช้าง	ตำบลท่าโพ	18,737,476	2,561,629	865,340	3,920,823	5,205,947	1,539,682	19,794,451	5,307,459	61,141,317
	ตำบลดงขวาง	12,749,616	2,041,824	469,680	3,970,644	13,210,968	2,387,928	2,948,534	4,017,000	44,901,182
	ตำบลหนองไผ่	12,708,876	2,149,092	617,100	7,545,564	7,167,182	4,991,316	2,948,534	6,396,036	47,958,532
	ตำบลอุทัยเก่า	15,438,929	1,659,374	477,188	4,055,110	11,753,876	1,863,476	3,467,743	4,667,166	46,440,406
	ตำบลทุ่งพง	7,860,743	903,133	586,017	2,064,225	12,935,539	1,117,345	1,186,580		26,653,582
อำเภอทัพทัน	ตำบลโคกหม้อ	4,158,888	2,239,548	12,608,352	5,256,144	18,178,968	2,216,472	2,906,021	3,163,032	50,727,425
	ตำบลหนองสระ		3,722,678	13,596,561	5,607,131	39,549,790	5,811,097	43,072,949	4,617,478	121,175,401
อำเภอสว่างอารมณ์	ตำบลบ่อทราย	20,065,028	3,830,815	1,915,056	10,311,520	46,872,437	5,587,716	3,759,910	7,496,790	104,565,139
	ตำบลพลองสองนาง	2,408,488	598,591	115,869	1,354,581	17,014,959	728,118	7,744,781	697,472	31,310,217
อำเภอห้วยคต	ตำบลสุขฤทัย	53,285,508	18,553,800	1,808,448	30,150,792	43,831,433	13,504,332	7,703,974	26,237,052	208,977,699
อำเภอบ้านไร่	ตำบลห้วยแห้ง	16,742,760	4,607,628	531,180	9,465,624	28,903,482	4,109,736	1,200,385	7,973,712	78,048,703
	ตำบลทัพหลวง	64,571,694	20,778,492	3,022,998	12,181,523	28,365,895	12,538,056	104,854,347	27,725,952	292,888,661
อำเภอลานสัก	ตำบลลานสัก	21,317,653	5,325,220	304,750	5,069,831	5,199,489	4,291,114		40,820,295	125,053,451
	ตำบลประดู่เย็น	21,664,241	3,722,678	1,747,515	5,607,131	82,622,739	5,811,097			121,175,401
	ตำบลป่าอ้อ	30,343,248	5,137,824	982,344	10,381,488	43,011,480	5,376,900		9,078,996	111,391,572
	ตำบลระบือ	38,981,890	6,863,958		11,473,951	82,275,119	5,584,869			157,856,551
	ตำบลน้ำรอบ	46,083,744	6,395,736	1,497,852	11,516,116	24,068,433	9,425,580	3,600	9,747,087	118,741,900
	ตำบลทุ่งนางาม	32,965,320	7,057,512	1,698,456	12,932,976	53,080,271	8,164,464	8,122,066	9,616,512	141,705,573
รวม		446,502,186	103,781,576	44,371,334	164,499,522	632,840,543	100,532,170	210,346,636	176,165,928	2,000,160,126

1. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เช่น ผัก, ข้าวสาร, เนื่อสัตว์ ฯลฯ 2. ค่าใช้จ่ายไม่จำเป็น เช่น สุรา, เบียร์, บุหรี่, เครื่องดื่มถูกาลัส ฯลฯ 3. ค่าใช้จ่ายเพื่อความสะดวก เช่น ค่าน้ำ, ค่าไฟ, ค่าโทรศัพท์ 4. ค่าใช้จ่ายสังคม เช่น กฐิน, ผ้าป่า, บวช, แต่งงาน ฯลฯ 5. ค่าใช้จ่ายสิ้นเปลือง เช่น สนุ่, ยาเสพติด, เสือดำ

ตารางแสดงข้อมูลหนี้สินและภาวะหนี้สินประจำปีของประชากรในตำบลนาร่อง 20 ตำบล

อำเภอ/ตำบล	ธกส.	สหกรณ์	กลุ่มออมทรัพย์	กทบ.	กขคจ.	นายทุนร้านค้า	โครงการรัฐ	ธ.พาณิชย์	บัตรเครดิต	อื่น ๆ	รวม
อำเภอเมือง	ตำบลเกาะเทโพ	6,876,000	3,559,000	731,000	4,147,800		689	292,800	37,000	602,000	16,865,289
	ตำบลหนองไผ่แมน	7,537,307	4,726,500	1,572,640	5,332,090	759,600		479,919		129,600	20,541,656
อำเภอนหนองขาหย่าง	ตำบลท่าโพ	4,570,640	6,604,212	4,736,038	14,245,444	146,990	607,080	205,071	5,950	2,557,618	34,464,448
	ตำบลดงขวาง	12,791,000	15,448,000	1,469,400	6,637,600	881,000	140,290			463,844	37,831,134
	ตำบลหนองไม้	4,281,600	15,328,332	1,019,660	7,383,400	2,143,300		522,200	77,000	14,600	32,333,892
อำเภอนหนองฉาง	ตำบลอุทัยเก่า	21,521,700	22,310,700	8,705,200	20,448,900	1,197,500	1,711,100	507,000	30,000	498,000	77,277,268
	ตำบลทุ่งพง	7,435,000	3,230,535	946,776	718,858	309,780	2,139,743				14,780,692
อำเภอห้วยคต	ตำบลโคกหม้อ	18,020,433	9,531,743	1,429,725	3,217,429	608,150	872,000	1,817,000	90,000	262,200	36,593,680
	ตำบลหนองสระ	16,135,100	5,731,300	374,000	6,927,900	713,700	1,197,560	821,371	377,000	124,000	33,635,961
อำเภอสว่างอารมณ์	ตำบลบ่อทราย	29,985,375	9,369,320	4,302,883	11,129,314	1,704,290	1,613,562	3,019,000	38,960	494,400	62,339,904
	ตำบลพลองสองนาง	60,524,767	8,724,600	12,191,380	288,500	668,590	19,196,960	214,700	20,000	1,030,000	102,839,497
อำเภอห้วยคต	ตำบลสุขฤทัย	58,751,000	11,157,056	1,421,500	10,732,001	1,919,300	2,123,000	339,000		1,901,000	88,343,857
	ตำบลห้วยแห้ง	46,933,000	5,945,800	1,543,500	8,558,300		584,000	1,537,300		1,718,932	68,821,832
อำเภอลานสัก	ตำบลทัพหลวง	58,603,565	12,700,100	5,042,176	14,311,020		1,128,200	3,800,656	666,360	6,385,860	104,854,347
	ตำบลลานสัก	64,665,600	15,883,245	12,386,040			2,727,075	9,610,050		5,498,167	110,770,177
	ตำบลประดู่ยืน	52,484,482	2,220,678	4,051,286	12,000,000	641,880					71,398,326
	ตำบลป่าซ้อ	67,706,114	16,924,296	1,889,650	13,554,355	3,495,466	2,859,390	1,462,920		1,238,770	109,130,961
	ตำบลระบำ	131,910,024	13,758,385	14,233,900			2,852,000	296,000		9,448,500	172,498,809
	ตำบลนารอบ	70,412,330	8,763,881	1,473,920	21,756,350	30,000	1,968,200	2,023,700	228,000	1,331,300	111,544,225
รวม	ตำบลทุ่งนางม	38,407,503	17,244,246	2,800,854	12,905,300	1,782,100	2,918,400	640,900	207,000	5,483,000	89,679,903
		779,552,540	209,161,929	82,321,528	174,274,561	17,001,646	44,639,249	17,433,468	1,777,270	756,794	1,396,545,858

ขั้นตอนที่ 8 ประชุมระดับจังหวัดภาคประชาชน

เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตรงกันทั้งต้องการทราบอุปสรรค ปัญหา เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้ง ทำให้คณะกรรมการมีความเข้าใจงานมากขึ้น โครงการจึงใช้กระบวนการประชุมระดับจังหวัดเป็นเครื่องมือและปฏิบัติดังนี้

- วันที่ 19 เมษายน 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการทำงานจังหวัด/อำเภอ ตัวแทนอำเภอ และกรรมการบริหาร เพื่อชี้แจงโครงการ
- วันที่ 27 เมษายน 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการบริหาร เพื่อทบทวนแผน
- วันที่ 29 เมษายน 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการทำงานจังหวัด/อำเภอ ตัวแทนอำเภอ และกรรมการบริหาร เพื่อวางแผนดำเนินงาน
- วันที่ 3 พฤษภาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารเพื่อวางแผนดำเนินงาน
- วันที่ 8 พฤษภาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการทำงานจังหวัด/อำเภอ ตัวแทนอำเภอ และกรรมการบริหาร เพื่อทบทวนโครงการ
- วันที่ 17 พฤษภาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการทำงานจังหวัด/อำเภอ ตัวแทนอำเภอ และกรรมการบริหาร เพื่อทบทวนโครงการ
- วันที่ 20 พฤษภาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการทำงานจังหวัด/อำเภอ ตัวแทนอำเภอ และกรรมการบริหาร เพื่อทบทวนโครงการ
- วันที่ 20 พฤษภาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการทำงานจังหวัด/อำเภอ ตัวแทนอำเภอ และกรรมการบริหาร เพื่อทบทวนโครงการ
- วันที่ 24 พฤษภาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการทำงานจังหวัด/อำเภอ ตัวแทนอำเภอ และกรรมการบริหาร เพื่อทบทวนโครงการ
- วันที่ 6 มิถุนายน 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการทำงานจังหวัด/อำเภอ ตัวแทนอำเภอ และกรรมการบริหาร เพื่อทบทวนโครงการ
- วันที่ 16 มิถุนายน 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการระดับจังหวัด คณะวิทยากรตัวแทนอำเภอ และคณะกรรมการเครือข่าย ศตจ.ปชช.อุทัยธานี เพื่อวางแผนการทำงาน
- วันที่ 23 มิถุนายน 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการทำงานจังหวัด/อำเภอ ตัวแทนอำเภอ และกรรมการบริหาร เพื่อติดตามงาน
- วันที่ 27 มิถุนายน 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการทำงานจังหวัด/อำเภอ ตัวแทนอำเภอ และกรรมการบริหาร ร่วมราชการ

- วันที่ 18 กรกฎาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการทำงานจังหวัด/อำเภอ ตัวแทนอำเภอ และกรรมการบริหาร ร่วมราชการ
- วันที่ 19 กรกฎาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการทำงานจังหวัด/อำเภอ ตัวแทนอำเภอ และกรรมการบริหาร เพื่อสรุปผลงาน และวางแผนการดำเนินงานต่อไป
- วันที่ 5 สิงหาคม 2548 ได้มีการประชุมตัวแทนอำเภอ และกรรมการบริหาร เพื่อติดตามงานอำเภอ
- วันที่ 20 สิงหาคม 2548 ได้มีการประชุมตัวแทนอำเภอ และกรรมการบริหาร เพื่อสรุปผลงาน และวางแผนการดำเนินงานต่อไป
- วันที่ 30 สิงหาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการทำงาน 44 คน เพื่อชี้แจงการทำงาน
- วันที่ 13 กันยายน 2548 ได้มีการประชุมกรรมการเครือข่าย สดจ.ปชช.อุทัยธานี เพื่อสรุปผลงาน และวางแผนการดำเนินงานต่อไป
- วันที่ 30 กันยายน 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการทำงาน 15 คน เพื่อติดตามงาน
- วันที่ 12 ตุลาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย สดจ.ปชช.อุทัยธานี คณะกรรมการระดับจังหวัด/อำเภอเพื่อสรุปผลงาน และวางแผนการดำเนินงานต่อไป
- วันที่ 20 ตุลาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย สดจ.ปชช.อุทัยธานี คณะกรรมการระดับจังหวัด/อำเภอเพื่อสรุปผลงาน และวางแผนการดำเนินงานต่อไป
- วันที่ 1 พฤศจิกายน 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย สดจ.ปชช.อุทัยธานี คณะกรรมการระดับจังหวัด/อำเภอ เพื่อวางแผนผนวกงานให้อำเภอต้นแบบและติดตามงานทั่วไป
- วันที่ 20 พฤศจิกายน 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย สดจ.ปชช.อุทัยธานี คณะกรรมการระดับจังหวัด/อำเภอ เพื่อเตรียมการจัดเวทีสรุปบทเรียนและผนวกแผน อบต./อบจ. ซึ่งจะจัดในวันที่ 21 พ.ย. 2548
- วันที่ 11 ธันวาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการบริหาร เพื่อเตรียมจัดเวทีสรุปภาพรวมสังเคราะห์ข้อเสนอการแก้ปัญหาคาความยากจนระดับจังหวัด
- วันที่ 15 ธันวาคม 2548 ได้มีการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย สดจ.ปชช.อุทัยธานี คณะกรรมการระดับจังหวัด/อำเภอ เพื่อปรับแผนใช้เงินที่เหลือ

ขั้นตอนที่ 9   ประชุมระดับอำเภอ

- วันที่ 29 มิถุนายน 2548 ได้มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการให้กับคณะกรรมการอำเภอหนองขาหย่าง และอำเภอบ้านไร่

- วันที่ 1 กรกฎาคม 2548 ได้มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการให้กับคณะทำงานอำเภอทัพทัน และกำหนดวัน เวลาจัดเวทีหมู่บ้านค้นหาความจริง
- วันที่ 4 กรกฎาคม 2548 ได้มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการให้กับคณะทำงานอำเภอเมือง และกำหนดวัน เวลาจัดเวทีหมู่บ้านค้นหาความจริง
- วันที่ 5 กรกฎาคม 2548 ได้มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการให้กับคณะทำงานอำเภอหนองฉาง และกำหนดวัน เวลาจัดเวทีหมู่บ้านค้นหาความจริง
- วันที่ 5 กรกฎาคม 2548 ได้มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการให้กับคณะทำงานอำเภอห้วยคต และอำเภอบ้านไร่ และกำหนดวัน เวลาจัดเวทีหมู่บ้านค้นหาความจริง
- วันที่ 27 กรกฎาคม 2548 ได้มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการให้กับคณะทำงานอำเภอห้วยคต

ขั้นตอนที่ 10   **จัดทำคู่มือสนับสนุนการดำเนินงาน**

10.1 ได้มีการจัดทำคู่มือดำเนินการดังนี้

1. คู่มือโครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี
2. คู่มือการจัดเวทีหมู่บ้านค้นหาความจริง
3. คู่มือการจัดเวทีตำบลครั้งที่ 1
4. คู่มือการจัดเวทีตำบลครั้งที่ 2

ขั้นตอนที่ 11   **การจัดการความรู้ 4 ประเด็น น้ำ เกษตรปลอดภัย ป่าชุมชน และผ้าทอ**

การจัดการความรู้การจัดการน้ำ

ปี 2547 พื้นที่ในสายน้ำแควตากแดด โดยเฉพาะตำบลโคกหม้อ อำเภอทัพทัน ตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอเมือง ประสบกับความขาดแคลนน้ำ ทั้งน้ำกินน้ำใช้และน้ำทำการเกษตร ชาวบ้านส่วนใหญ่ทำนา และการทำงานครั้งเดียวได้อาศัยน้ำฝน ส่วนการทำงาน 2 ครั้ง จะอาศัยสูบน้ำพลังไฟฟ้าจากน้ำในแม่น้ำแควตากแดด ประกอบกับการประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำทำให้แกนนำชุมชนตำบลโคกหม้อได้มีการพูดคุยเกี่ยวกับการจัดการน้ำอยู่ก่อนแล้ว แต่ยังขาดแนวทางในการจัดการน้ำร่วมกัน คณะทำงานจัดการความรู้จึงได้เลือกจัดการความรู้การจัดการน้ำแควตากแดดพื้นที่ตำบลโคกหม้อ และตำบลทุ่งใหญ่ โดยมี

ธง : การจัดการน้ำอย่างพอเพียง เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ

ธงระยะสั้น : การจัดการน้ำในไร่นาอย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ

จากการเก็บข้อมูล ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา การใช้น้ำส่วนใหญ่ใช้ในการทำนา น้ำที่ชาวบ้านตำบลโคกหม้อใช้ในการทำนาคือน้ำฝน ซึ่งมีธารน้ำไหลมาจากเขาหลวงพื้นที่ซึ่งเป็นที่ลาดเท พอหมดฤดูฝนหรือปีไหนน้ำน้อย ถ้าไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำก็จะขาดแคลนน้ำ ชาวบ้านบางคนอยากขุดสระในที่นาแต่ไม่แน่ใจว่าถ้าไปหาเงินเขามาขุดสระแล้ว จะมีเงินไปใช้หนี้หรือไม่ ชาวบ้านบางคนเริ่มหันมาสนใจการปลูกพืชใช้น้ำน้อยเช่นถั่วลิสง งา ข้าวโพด มีบางคนหันมาเลี้ยงวัวหรือ ควายเมื่อประสบกับปัญหากักเลี้ยง แต่ส่วนใหญ่ไม่รู้จะทำอะไรถ้าไม่มีน้ำ ไม่เคยคิด

ตารางที่ 1 ข้อมูลแหล่งน้ำและการใช้น้ำ ตำบลโคกหม้อ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

หมู่ที่	ประชากรที่สำรวจข้อมูล		ทำนา 1 ครั้ง		ทำนา 2 ครั้ง		ไม่ได้ทำนา (ครัวเรือน)	สระน้ำ			แหล่งน้ำที่ใช้ทำนา
	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร	จำนวนครัวเรือน	จำนวนพื้นที่(ไร่)	จำนวนครัวเรือน	จำนวนพื้นที่(ไร่)		จำนวน(ลูก)	ความจุ(ม ³)	จำนวนพื้นที่(ไร่)	
1	131	521	38	1,079	20	577	73	52	124,800	38	น้ำฝนและน้ำแม่น้ำแควตากแดด
2	89	310	43	1,156	34	1,218	12	43	28,800	31	
3	63	213	49	2,010	13	696	1	118	512,854	86	
4	66	244	66	2,812	-	-	-	94	225,600	68	
รวม	349	1,288	196	7,053	67	2,491	86	307	892,054	223	

ตารางที่ 2 ข้อมูลแหล่งน้ำและการใช้น้ำ ตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร	พื้นที่เกษตร	จำนวนครั้ง		สระ	บ่อ	แม่น้ำ	แหล่งน้ำที่ใช้
				1 ครั้ง	2 ครั้ง				
1	93	435	2,040	80	55	60	45	95	แม่น้ำแคว ตากแดด, คลองชล ประทาน, บ่อบาดาล
2	18	66	365	12	12	13	4	11	
3	18	69	674	18	15	9	5	18	
4	48	200	791	33	1	29	12	33	
5	42	195	1,350	36	27	54	9	36	
รวม	221	961	5,188	179	110	165	75	193	

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ (ตัวเลขบอกอะไรเรา)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. พื้นที่ทั้งหมด 14,732 ไร่ มีสระกักเก็บน้ำเพียง 306 ไร่ แสดงว่าพื้นที่เก็บน้ำในแปลงนาไม่สัมพันธ์กับพื้นที่ทำนา อัตราส่วน สระน้ำ : พื้นที่ทำนา เท่ากับ 1 : 48.14
2. จากการสำรวจ เกษตรกรส่วนใหญ่ทำนาข้าวเพียงอย่างเดียว ซึ่งใช้น้ำมาก จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักเกษตรผสมผสาน ตามแบบอย่างของพื้นที่ต้นแบบของ นายมณี ชูตระกูล นายพรหมา ทักจิณา

นายอนันต์ มานิตย์ ซึ่งมีการจัดการน้ำแบบเกษตรผสมผสานของพื้นที่ต้นแบบมีความสำเร็จ คือ มีรายได้ตลอดปี มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง (สุขภาพดี มีความสุข)

พื้นที่การทำนา 14,732 ไร่ ควรมีพื้นที่กักเก็บน้ำ 4,419.6 ไร่ แต่สระน้ำมีเพียง 306 ไร่

พื้นที่ต้นแบบการจัดการน้ำในไร่นาแบบผสมผสาน

ลุงมณี ชูตระกูล บ้านทุ่งใหญ่

ผลสำเร็จ

1. มีรายได้ตลอดปี
2. ผลผลิตขายได้หมด
3. เป็นพื้นที่ต้นแบบในการเรียนรู้เกษตรแบบผสมผสานของ ธกส.

ปัจจัยความสำเร็จ

1. กล้าปรับเปลี่ยนวิธีการทำกินจากนาสู่ไร่นาสวนผสม
2. ช่างสังเกต ขยันอดทน และออม
3. ใฝ่ศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา
4. มีการวางแผนและตั้งเป้าก่อนทำ
5. ใช้ความรู้ทางวิชาการมาผสมผสานกับความรู้เดิม (นักจัดการความรู้)
6. การเป็นวิทยากรทำให้เรียนรู้ตลอดเวลา
7. รายได้จากข้าวและเลี้ยงปลาในนา
8. ใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ (สูบน้ำรดข้าว 2 ชั่วโมง ปล่อยกลับลงสระ)

ข้อมูลรายได้จากการเกษตรแบบผสมผสานของลุงมณี ชูตระกูล

เดือน ชนิด	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ผัก พืชไร่ เช่น ฟักทอง ฟัก เขียว ถั่วฝักยาว แตงโม อ่อน ข้าวโพดต้ม		59,50 พท. 5	0 บาท ไร่ 2	ท งาน								
ข้าวนาปรัง				135,000บาท พท. 30 ไร่								
ปลา (ในสระ ร่องน้ำ และ ในแปลงนา)				90,000 บาท ท. 30 ไร่								
ข้าวนาปี								193,500 บาท พท. 43 ไร่				
น้ำหมักชีวภาพและปุ๋ยชีว ภาพอัดเม็ด				100,000 บาท								

- มีรายได้รวม 578,000 บาท/ปี
- ปลาจะเน้นปลารักรวมชาติและปลากินพืช ซึ่งขยายพันธุ์ได้เอง จะปล่อยเสริมเฉพาะปลาที่ไม่วางไข่ เช่น ปลาจีน ไม่ต้องให้อาหาร ให้หากินเองในแปลงนา และจับขายเฉพาะปลานาขนาดใหญ่

ลุงพรหมา ทักขิณา

ผลสำเร็จ

1. มีรายได้ทุกวัน
2. มีความสุขกับความสำเร็จ มีสุขภาพกาย สุขภาพใจดี
3. เริ่มต้นเมื่อสาย แต่ก็สำเร็จได้เหมือนกัน (บ้านาญชีวิตตัวเอง เริ่มเมื่ออายุ 60 ปี ปัจจุบัน 72 ปี)
4. เลี้ยงตัวเองได้ เลี้ยงลูกหลาน และเผื่อแผ่เพื่อนบ้านได้ด้วย
5. ผลผลิตทุกอย่างขายได้หมด

ปัจจัยความสำเร็จ

1. กล้าปรับเปลี่ยนวิธีการทำกินจากนาสู่ไร่นาสวนผสม
2. มีความขยันอดทน
3. ชอบศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ
4. ใช้หลักวิชาการในการทำ
5. กำลังใจจากแม่บ้าน
6. มีการวางแผนและตั้งเป้าก่อนทำ
7. มีแหล่งน้ำเป็นของตนเอง

ข้อมูลรายได้จากการเกษตรแบบผสมผสานของลุงพรหมา ทักขิณา

ชนิด	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
มะพร้าว ผัก กล้วย มะละกอ		←						4,3700	บาท				→
มะม่วง ละครุด มะขามเทศ		←	6,500	บาท	→								
กระเทียม						3,000	บาท						
ฝรั่ง ขนุน น้อยหน่า								←	3,200	บาท	→		
ข้าว									←	10,000	บาท	จากค่า	เช่านา
ปลา		←	10,000	บาท	→								
กระชาย							←			15,000	บาท		→

เฉลี่ยรายได้ทั้งปี ประมาณ 91,400 บาท

รายได้จากพืชผักผลไม้ พื้นที่ 10 ไร่ เป็นเงิน 67,400 บาท

รายได้จากการทำนา 13 ไร่ เป็นเงิน 24,000 บาท

อาจารย์อนันต์ มานิตย์

ผลสำเร็จ

1. มีรายได้ทุกวัน
2. ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้
3. ทำการเกษตรโดยไม่เดือดร้อนจากภavnน้ำน้อย
4. เป็นแบบอย่างให้คนที่สนใจมาเรียนรู้ได้
5. เป็นความภูมิใจในความสำเร็จ
6. มีแหล่งอาหารที่ปลอดภัยไว้บริโภคได้อย่างสนิทใจ
7. ทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น

ปัจจัยความสำเร็จ

1. คิดแล้วต้องทำ “มีใจ” มีการสังเกต คิด ทำ แก้ไข ปรับปรุงตลอดเวลา
2. ความคิดลดรายจ่ายนำไปสู่การสร้างรายได้
3. ปรับวิถีชีวิตให้เข้ากับสถานการณ์ “กินอย่างไรถึงจะมีความสุข กินอย่างไรจึงจะปลอดภัย”
4. กล้าเสี่ยง กล้าทำ กล้าลองที่จะปรับเปลี่ยน ปรับวิธีการให้เหมาะกับตัวเอง
5. จัดการบริหารน้ำให้เหมาะสม คุ่มค่า ประหยัดมากที่สุด ให้เหมาะสมกับสถานการณ์น้ำน้อยในปัจจุบัน “คิดแล้วไม่ทำไม่เกิดประโยชน์ คิดแล้วทำเกิดประโยชน์”

ยุทธศาสตร์พื้นที่

ให้ชาวบ้านปรับความคิดในการใช้น้ำให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง

จัดการน้ำในไร่นา ตำบลโคกหม้อ อ.ทัพทัน

ขั้นตอน

1. ค้นหาคนที่มีใจอยากทำ และผู้ที่มาจดทะเบียนคนจน และคนจนที่ไม่ได้จดทะเบียน
2. พาไปดู/เรียนรู้ในพื้นที่จริง
3. มีกระบวนการเรียนรู้
4. กระตุ้นให้เกิดจินตนาการอยากทำ

วิธีการ

1. พูดคุยแลกเปลี่ยนเป็นรายบุคคล
2. จัดกระบวนการเรียนรู้
3. เวทีตลาดนัดความรู้
4. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย
5. ให้คนไปเรียนรู้ในพื้นที่ของตนเอง เพื่อสร้างกำลังใจ
6. จัดงานสู่ขวัญข้าวของตำบล โดยกลุ่มเป้าหมายนำผลงานมานำเสนอในงานด้วย
7. ส่งเสริม สนับสนุน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการผลิตเกษตรผสมผสานโดยใช้สารสกัดชีวภาพ
8. ให้มีฝ่ายทำการตลาด เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และประสานกับส่วนราชการ เช่น โรงพยาบาล หาดตลาดรองรับที่แน่นอน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และนำไปปฏิบัติจริง
2. เป็นตัวอย่าง/ต้นแบบแก่เกษตรกรคนอื่น

ผู้ดำเนินการ

1. จสอ.ประดิษฐ์	ทุ่งใหญ่
2. นายวัลลภ	ปานสีลา
3. นายอนันต์	มานิตย์
4. นางอัญชลี	นิเทศัญกิจ
5. นายมณี	ชูตระกูล

6. นายอคุลย์	จันทร์พุทธ
7. นายชูชาติ	นาคพันธ์

ผู้สนับสนุน

1. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี
2. อบต. /กำนัน/แกนนำหมู่บ้าน/ผู้ใหญ่บ้าน
3. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
4. ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี

วิธีการ

1. พุฒยู่ทำความเข้าใจเกี่ยวกับยุทธศาสตร์กับ อบต. เพื่อให้ช่วยประสานงานและทำความเข้าใจกับชาวบ้าน/กลุ่มเป้าหมายหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เสนอแผนเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณจาก อบต. เพื่อสมทบในการขุดสระ เพื่อให้พื้นที่เป้าหมายมีการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแรงกระตุ้นให้ชาวบ้านได้หันมาสนใจที่จะปรับแนวคิดในการพึ่งตนเอง
3. เสนอแผนเพื่อขอรับการสนับสนุนเครื่องจักรและงบประมาณจาก อบจ. เพื่อขุดสระให้กับกลุ่มเป้าหมายและชาวบ้านที่สนใจ เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้ชาวบ้านได้หันมาสนใจที่จะปรับแนวคิดในการพึ่งตนเอง
4. ขอความร่วมมือศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ช่วยประสานงานและทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายและชาวบ้าน ประสานและทำความเข้าใจกับเกษตรตำบล ประมง ปศุสัตว์ พัฒนาที่ดิน กสน. ทรัพยากรน้ำ ให้เข้ามา สนับสนุนให้ชาวบ้านได้ปรับความคิดในการใช้น้ำให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง และนำไปสู่การปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์เครือข่าย

การจัดการความรู้การจัดการสายน้ำแควตากแดด
ให้พอเพียง เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ

วิธีการ

ประสานงานและเสนอแผนการจัดการสายน้ำแควตากแดด ตั้งแต่ตำบลหนองหลวง หนองหญ้าปล้อง โคกหม้อ หนองยายดา เขาคีรีฝอย และทุ่งใหญ่ ให้อยู่ในแผนงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และแผนจังหวัดบูรณาการ

ผู้สนับสนุน

- นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หนองหลวง หนองหญ้าปล้อง โคกหม้อ หนองยายดา เขาคีรีฝอย และทุ่งใหญ่
- นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี

การจัดการความรู้เกษตรปลอดภัย เส้นทางชุมชนพัฒนาพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

*****

ข้อมูลสถานการณ์เกษตรปลอดภัยในพื้นที่จริง จังหวัดอุทัยธานี

ข้อมูลสถานการณ์เกษตรปลอดภัยในพื้นที่จริง จังหวัดอุทัยธานี เป็นข้อมูลที่คณะทำงานจัดการความรู้ระดับอำเภอ ประเด็นเกษตรปลอดภัย (ตามคำสั่งศูนย์อำนวยการปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนจังหวัดอุทัยธานี ที่ 8/2548 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ภาคประชาชน จังหวัดอุทัยธานี ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ) ได้ดำเนินการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่จริงของแต่ละอำเภอ โดยใช้เครื่องมือแบบสำรวจที่ออกแบบร่วมกันของคณะจัดการความรู้ระดับจังหวัด ที่ได้ชี้แจงและมอบหมายให้เนวร่วม เครือข่ายคณะทำงานจัดการความรู้ระดับอำเภอแต่ละอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบสำรวจ จัดเก็บในพื้นที่ของตนเอง ภายใต้คำนิยาม

เกษตรปลอดภัย หมายถึง

กระบวนการผลิตพืชที่มุ่งมั่นพัฒนากระบวนการใช้และพึ่งพาสารอินทรีย์และชีวภาพทดแทนสารเคมีและสารสังเคราะห์ทางการเกษตรที่อันตรายต่อผู้ใช้และผู้บริโภค หรือกระบวนการผลิตสัตว์ที่มุ่งมั่นพัฒนาการจัดการผลิต ผลิตภัณฑ์สัตว์ที่ปลอดภัยจากสารเคมีต้องห้าม

มีหลักฐานที่อ้างอิงได้จากกระบวนการกลุ่ม จากการจัดตั้งของราชการองค์กร จากกระบวนการและเครื่องมืออุปกรณ์ที่บ่งชี้ จากการรับรองของภาครัฐหรือองค์กรเอกชน

ข้อมูลดังกล่าวได้นำมาสรุป จัดเก็บในระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ภาคประชาชน ณ ศูนย์ประสานงานประชาคมเมืองอุทัย (Localhost/Databaseuthai/index.pxp) พอสรุปนำเสนอได้ดังนี้

ประเภท : เกษตรปลอดภัยด้านการผลิตพืชและปัจจัยการผลิต

กิจกรรม	จำนวน(ราย)
- ปลูกร้าง	865
- พืชสวน	13
- ไร่สวนผสม	26
- พืชไร่	57
- พืชผัก	26
รวม	987

ประเภทเกษตรปลอดภัยด้านการผลิตสัตว์และปัจจัยการผลิต

กิจกรรม	จำนวน(ราย)
- ประมง	24
- ปศุสัตว์	53
รวม	77

สรุปรายงานเกษตรกรที่ทำเกษตรปลอดภัย แยกรายอำเภอ
อำเภอเมือง

ตำบล	กิจกรรมเกษตรปลอดภัย						
	ด้านพืช					ด้านสัตว์	
	ข้าว	ผัก	ไร่นาสวนผสม	พืชไร่	พืชสวน	ประมง	ปศุสัตว์
โนนเหล็ก	26	8					
หนองเต่า	12	1				23	
เกาะเทโพ	1	5	9				
ทุ่งใหญ่	1						
หนองไผ่แบน	17						
รวม	57	14	9			23	

อำเภอลานสัก

ตำบล	กิจกรรมเกษตรปลอดภัย						
	ด้านพืช					สัตว์	
	ข้าว	ผัก	ไร่นาสวนผสม	พืชไร่	พืชสวน	ประมง	ปศุสัตว์
ทุ่งนางาม	4						
ประดู่เย็น	11						8
น้ำรอบ		4	1		1		4
ระบำ			1				2
ลานสัก			3				
ป่าอ้อ							1
รวม	15	4	5		1		15

อำเภอหนองขาหย่าง

ตำบล	กิจกรรมเกษตรปลอดภัย						
	ด้านพืช					สัตว์	
	ข้าว	ผัก	ไร่นาสวนผสม	พืชไร่	พืชสวน	ประมง	ปศุสัตว์
ดงขวาง	4						
ดอนกลอย	21						
ท่าโพ	16						
ทุ่งผึ้ง	13		2				3
หนองขาหย่าง	10						
หนองไผ่	18		1				6
หลุมข้าว	9						
ห้วยรอบ	25						
รวม	116		3				9

อำเภอหนองฉาง

ตำบล	กิจกรรมเกษตรปลอดภัย						
	ด้านพืช					สัตว์	
	ข้าว	ผัก	ไร่นาสวนผสม	พืชไร่	พืชสวน	ประมง	ปศุสัตว์
เขากวางทอง	1				2		
ทุ่งพง	1	3	2				
ทุ่งโพ	1		1		1		
หนองฉาง	1						
หนองนางนวล	3						1
หนองยาง	2				1	1	1
อุทัยเก่า	3	3	1		1		
หนองสรวง			1				
เขาบางแกรก			1				
บ้านเก่า		1					
รวม	12	7	6		5	1	2

อำเภอทัพทัน

ตำบล	กิจกรรมเกษตรปลอดภัย						
	ด้านพืช					สัตว์	
	ข้าว	ผัก	ไร่นาสวนผสม	พืชไร่	พืชสวน	ประมง	ปศุสัตว์
ตลุกคู๋	21	1	2	8	2		
ทุ่งนาไทย	19						
หนองกระทุ่ม	2						
หนองสระ	12		1	1	1		
รวม	54	1	3	9	3		

อำเภอห้วยคต

ตำบล	กิจกรรมเกษตรปลอดภัย						
	ด้านพืช					สัตว์	
	ข้าว	ผัก	ไร่นาสวนผสม	พืชไร่	พืชสวน	ประมง	ปศุสัตว์
สุขฤทัย	52						
รวม	52						

อำเภอสว่างอารมณ์

ตำบล	กิจกรรมเกษตรปลอดภัย						
	ด้านพืช					สัตว์	
	ข้าว	ผัก	ไร่นาสวนผสม	พืชไร่	พืชสวน	ประมง	ปศุสัตว์
สว่างอารมณ์	96						
บ่อทราย	69						
หนองหลวง	131						
พลวงสองนาง	149						
ไผ่เขียว	114						
รวม	559						

อำเภอบ้านไร่

ตำบล	กิจกรรมเกษตรปลอดภัย						
	ด้านพืช					สัตว์	
	ข้าว	ผัก	ไร่นาสวนผสม	พืชไร่	พืชสวน	ประมง	ปศุสัตว์
ทัพหลวง				7	1		3
บ้านไร่				6	1		2
หนองจอก				2	1		
หูลี				5	1		1
บ้านบึง				2			
การุ้ง				6			1
แก่นมะกรูด				4			5
คอกควาย				2			
เจ้าวัด				2			3
หนองบ่มกล้วย				4			
ห้วยแห้ง				8			2
บ้านใหม่คลองเคียน				1			1
วังหิน							9
รวม				49	4		27

เกษตรปลอดภัยก่อเกิดอะไรกับชุมชน ?

“ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้และเอื้ออาทรในชุมชน”

กระบวนการผลิตเกษตรปลอดภัย เป็นกระบวนการที่มุ่งมั่น ลด ละ เลิก การใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในกระบวนการผลิตด้านการเกษตรของกลุ่มเกษตรกร โดยความมุ่งหวังเพื่อลดต้นทุน เพิ่มรายได้และความปลอดภัยจากสารเคมีของชุมชน จากข้อมูลและองค์ความรู้พื้นที่ต้นแบบเกษตรปลอดภัย บ้านหนองจิก ต.หนองยาง อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี ทำให้ได้ทราบว่ารูปแบบกระบวนการพัฒนาเกษตรปลอดภัย สามารถส่งผลกระทบต่อารเปลี่ยนแปลงชุมชนบ้านหนองจิก ให้มีลักษณะรูปแบบชุมชนพึ่งพาตนเอง ตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจเกษตรพอเพียง มีผลต่อการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และการเอื้ออาทรในชุมชน สามารถวิเคราะห์การก่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน ได้ดังนี้

1. ก่อเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ

1.1. การลดต้นทุนการผลิต ในกระบวนการผลิตเกษตรปลอดภัยมีความมุ่งมั่นผลิตปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภาพทดแทนปุ๋ยเคมีและสารเคมีด้วยตนเอง ทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 จากตัวอย่างการลดต้นทุนการผลิตข้าวปลอดภัยของชุมชนพื้นที่ต้นแบบ เกษตรปลอดภัย บ้านหนองจิกและเครือข่ายเกษตรปลอดภัยจังหวัดอุทัยธานี สามารถลดต้นทุนต่อไร่ได้ดังนี้

- ค่าเมล็ดพันธุ์ จากความรู้ในการใช้เมล็ดพันธุ์ต่อไร่ ลดลง 150 บาท
- ค่าปุ๋ยเคมี จากการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ทดแทน ลดลง 250 บาท
- ค่าสารเคมีและฮอร์โมน จากการผลิตสารชีวภาพทดแทน ลดลง 350 บาท

รวมทั้งสิ้น 750 บาท/ไร่

พื้นที่ทำนาของจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 700,000 ไร่ ถ้าขยายพื้นที่ปลูกข้าวรูปแบบเกษตรปลอดภัยร้อยละ 20 เป็นพื้นที่ 140,000 ไร่ จะสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ทั้งสิ้น 105 ล้านบาทต่อการผลิตข้าว 1 ฤดูกาลผลิต

1.2 การเพิ่มรายได้ในชุมชน จากการที่กระบวนการผลิตข้าวปลอดภัยมีความต้องการวัสดุปัจจัยการผลิตที่ต้องนำมาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภาพใช้ในกระบวนการ จึงมีผลทำให้วัสดุที่มีอยู่ในชุมชนเกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ และกระบวนการผลิตที่ปลอดภัยก่อเกิดสิ่งแวดล้อมในนาข้าวและพื้นที่ดีขึ้นมีผลต่อการเพิ่มผลผลิตอาหารธรรมชาติในชุมชน สามารถวิเคราะห์การเพิ่มขึ้นของรายได้ชุมชนได้ดังนี้

- วัสดุทำปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน 200 กิโลกรัม/ไร่ เป็นเงิน 200 บาท/ไร่
  - วัสดุทำสารชีวภาพ จำนวน 2 ลิตร/ไร่ เป็นเงิน 10 บาท/ไร่
  - อาหารธรรมชาติ (ปลา ปู หอย กุ้ง กบ) เป็นเงิน 100 บาท/ไร่
- รวมทั้งสิ้น เป็นเงิน 310 บาท/ไร่**

2. ก่อเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม

2.1 การเอื้ออาทรในชุมชน ในพื้นที่ต้นแบบเกษตรปลอดภัยพื้นที่ต้นแบบบ้านหนองจิกมีการเอื้ออาทรแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ปัจจัยการผลิต ตลอดจนมีรูปแบบพัฒนาต่อเนื่องถึงการเอื้อต่อการพัฒนาการประกอบอาชีพของกลุ่ม การแบ่งปันวัสดุและอาหารการบริโภคในชุมชน

2.2 ความสามัคคี ในกระบวนการพัฒนาเกษตรปลอดภัยจากประสบการณ์พื้นที่ต้นแบบก่อเกิดการมีส่วนร่วมของกลุ่ม ส่งผลต่อความสามัคคีกันในกลุ่มและชุมชน เช่น การสามัคคีรวมพลังผลิตวัสดุปัจจัยร่วมกัน การร่วมกันเรียนรู้และกิจกรรมการทำงานของชุมชน

2.3 การพึ่งพาและการเกื้อหนุนกัน ชุมชนเกษตรมีการพึ่งพาและเกื้อหนุนกันในชุมชน เช่น การทำตลาดสดชุมชนเป็นสินค้าที่บ้านใดเหลือจากการบริโภคจะนำมาจำหน่ายในราคาถูกที่ร้านค้าชุมชนโดยไม่มีการกำหนดชนิดและรูปแบบ การผลิตและแบบรูปเนื้อสุกรจำหน่ายแบ่งปันราคาถูกในชุมชน แสวงหาวิธีการพึ่งพาตนเองทุกระดับที่มีทุนทางสังคมเป็นปัจจัยเอื้อ เช่น การทำน้ำยาอเนกประสงค์ การทำปุ๋ยอินทรีย์สารชีวภาพเพื่อการเกษตร ปลูกผักพื้นบ้านอาหารพื้นเมืองบริโภคในครัวเรือน การแสวงหาอาชีพพื้นบ้านตามวิถีที่คุ้นเคยและถนัด เช่น การเลี้ยงสุกรพื้นบ้าน การเลี้ยงกระบือ เลี้ยงโคขุน

3. ก่อเกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม

3.1 บุคคล/ชุมชน ปลอดภัยจากสารพิษทางกรเกษตร

3.2 เพิ่มความอุดมสมบูรณ์สู่พื้นดิน

3.3 ก็นความสมดุลสู่ระบบนิเวศในพื้นที่

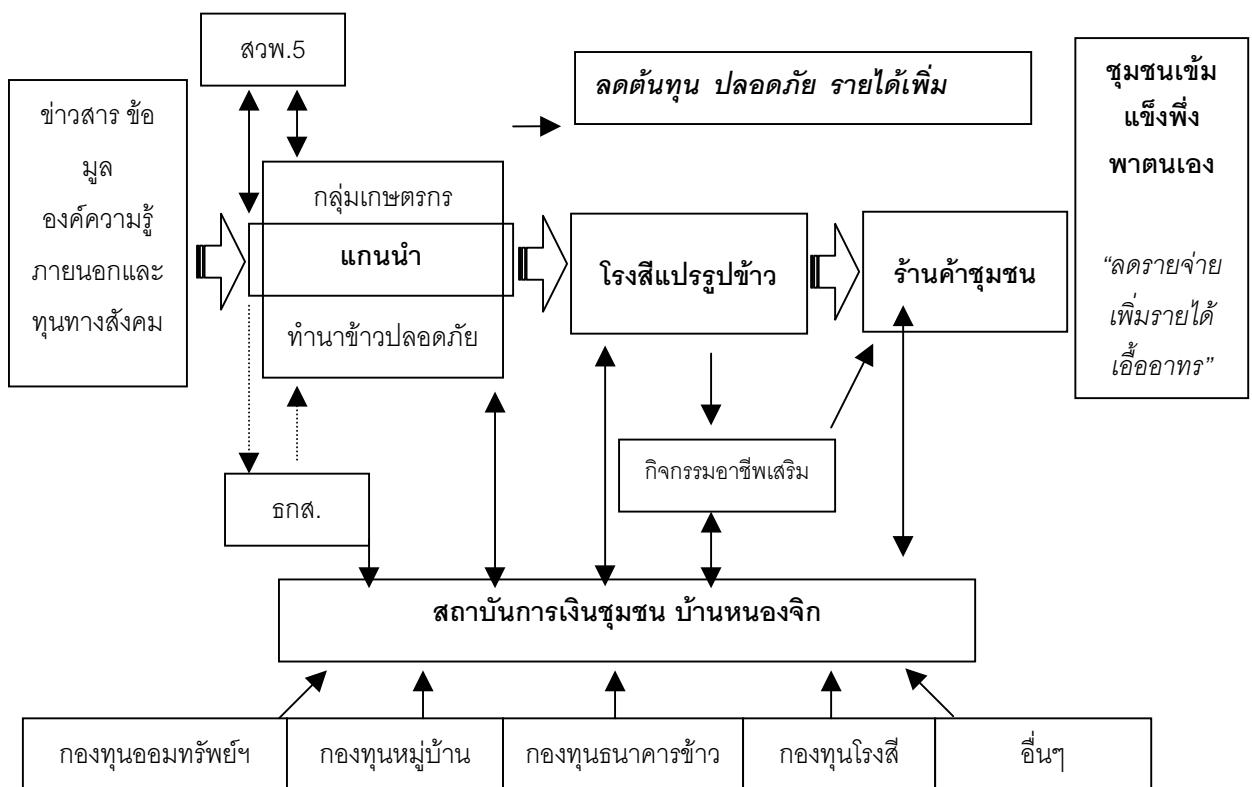
พื้นที่ต้นแบบเกษตรปลอดภัย

กับการพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง

บ้านหนองจิก ต.หนองยาง อ.หนองฉาง จ.อุทัยธานี

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

การขับเคลื่อนเกษตรปลอดภัยสู่การพัฒนา ของพื้นที่ต้นแบบ กลุ่มเกษตรยั่งยืนบ้านหนองจิก ผู้ผลิตข้าวปลอดภัยอุทัยธานี ต่อการแก้ปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการในพื้นที่ มีการพัฒนาที่เชื่อมโยงกันอย่างมีระบบ ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย โดยมีหน่วยงานภาครัฐและกลุ่มแกนนำชุมชน สนับสนุน กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาที่ต่อเนื่อง ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการรับรู้ เรียนรู้และร่วมกันขับเคลื่อนที่มีทิศทางและเป้าหมายสู่ความสำเร็จด้านความกินดี อยู่ดี ที่พึ่งพาตนเองของประชาชนในชุมชน และเอื้ออาทรต่อกัน สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงกิจกรรมการขับเคลื่อนในสถานการณ์ปัจจุบัน แสดงเป็นแผนภาพดังนี้

แกนนำชุมชนที่มีแนวคิดพัฒนากลุ่มหนึ่งเรียนรู้ข้าวสาร ข้อมูล องค์ความรู้จากภายนอกนำสู่การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรโดยมุ่งแสวงหาแนวทาง ลดต้นทุนการผลิต ความปลอดภัยและต้องการมีรายได้เพิ่มในการผลิตข้าว ต่อมาได้รับการหนุนเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ร่วมกับสำนักงาน

วิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 ทำการผลิตข้าวที่ปลอดภัยและมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มเครือข่ายเกษตรยั่งยืนอุทัยธานี ร่วมกันผลิตข้าวตามมาตรฐานข้าวปลอดภัยอุทัยธานีที่ได้ร่วมกันกำหนดเงื่อนไขมาตรฐานและร่วมกันตรวจสอบ ต่อมาได้มีปัญหาค่าจำหน่ายข้าวปลอดภัยอุทัยธานีที่ดำเนินการผลิต กลุ่มแกนนำจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลแผนชุมชน พบว่า การบริโภคข้าวสารของชุมชน ชุมชนมีการซื้อข้าวสารมาบริโภคในชุมชน ปีละกว่า 500,000 บาท กลุ่มเกษตรกรจึงได้ร่วมกันตัดสินใจเข้าหาแหล่งทุน ธนาคารเพื่อการเกษตรและ

สหกรณ์การเกษตร สาขาหนองฉาง โดยกู้เงินนำมาซื้อข้าวเปลือกสมาชิกเก็บรักษาแปรรูปและรอการจำหน่าย ได้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการโรงสีชุมชนที่มีอยู่เดิมเพื่อนำมาแปรรูปข้าวเปลือกของสมาชิกจำหน่ายผ่านร้านค้าชุมชนที่มีอยู่เดิมทำให้เกิดกิจการ **ร้านค้าชุมชน** คึกคักมากยิ่งขึ้น จากเป้าหมายการ **ลดต้นทุนการผลิต และความปลอดภัยในกระบวนการผลิตข้าว** พัฒนาไปสู่การพึ่งพาตนเองในการแปรรูปข้าวเปลือก ปรับปรุงกิจการโรงสี ต่อยอดสู่การพัฒนาอาชีพเสริมในชุมชน เช่น การใช้ผลพลอยได้จากการแปรรูปข้าว คือ รำ ปลายข้าว สนับสนุนให้เกิดการนำร่องเลี้ยงสุกรพื้นบ้าน ปลอดภัยจากสารเร่งเนื้อแดงฆ่าและจำหน่ายในชุมชน โครงการสนับสนุนการเลี้ยงกระบือมากกว่า 400 ตัว เพื่อเพิ่มมูลสัตว์เป็นปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้ในกลุ่มเกษตรกรที่มุ่งมันผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย โครงการเลี้ยงวัวขุนและอีกหลายโครงการฯ เป็นที่น่าสังเกตว่าแกนนำกลุ่มจะริเริ่มและสนับสนุนเป็นโครงการนำร่องไม่ใหญ่โตนัก และมีเงื่อนไขว่าต้องทำจริงและการจดบันทึกข้อมูลกระบวนการและบัญชีต้นทุนการผลิต เพื่อเป็นองค์ความรู้เผยแพร่เป็นตัวอย่างแก่คนอื่นที่จะตัดสินใจทำในกิจกรรมดังกล่าวนั้น เก็บไว้ในชุมชนตลอดจนนำข้อมูลมาสื่อสารสร้างความเข้าใจในการประชุมประจำเดือน

ความต้องการเงินทุนในการแก้ปัญหาของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวปลอดภัย และได้ดำเนินการอย่างมีระบบ และมีการต่อยอดกิจกรรมต่างๆ เกิดประโยชน์แก่ชุมชน กล่าวคือ

- **การเพิ่มรายได้** จากการจำหน่ายข้าวเปลือกของกลุ่มเกษตรกรที่มุ่งมันผลิตข้าวปลอดภัย โดยการลด ละ เลิกการใช้และพึ่งพาสารเคมี ได้ราคาสูงกว่าราคาทั่วไปถึงตันละ 500 บาท และการมีรายได้เสริมจากอาชีพเสริมที่พึ่งพาทรัพยากรในชุมชน
- **การลดรายจ่าย** กลุ่มเกษตรกรนอกจากจะสามารถลดรายจ่ายจากการลดต้นทุนการผลิตข้าวได้แล้ว ชุมชนยังได้บริโภคข้าวสารราคาถูกเป็นการลดรายจ่ายแก่ครัวเรือน ซึ่งได้จากการแปรรูปในกิจการโรงสีที่ฟื้นฟูขึ้น จำหน่ายข้าวสารถูกกว่าราคาตลาดเฉลี่ย ถึงละ 20-50 บาท (ขึ้นกับชนิดข้าวสาร)
- **กิจกรรมเอื้อและสนับสนุนต่อกัน** จากกิจกรรมโรงสีข้าวก่อให้เกิดผลพลอยได้ คือ รำข้าว ปลายข้าว ได้นำมาสนับสนุนโครงการเลี้ยงสุกรก่อเกิดอาชีพเสริม และเกิดกิจกรรมตลาดสดชุมชน

มีการชำระหนี้สุทธิต่อครัวเรือนในราคาถูก ข้าวสารที่แปรรูปได้นำมาจำหน่ายสนับสนุนกิจการร้านค้าชุมชนด้วยเช่นกัน

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาหนองฉาง ได้ร่วมกับกลุ่มและแกนนำในชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งเงินทุนในชุมชน ดำเนินการจัดการบริหารกองทุนต่างๆ ร่วมกันจัดตั้งเป็นเป็น **สถาบันการเงินชุมชน บ้านหนองฉาง** สนับสนุนกิจกรรมกระบวนการผลิตโครงการต่างๆ ที่ทางกลุ่มสมาชิกและแกนนำชุมชนต้องการ เช่น การผลิตและการจำหน่ายข้าวกลุ่มเกษตรยั่งยืน การบริหารโรงสีแปรรูปข้าว กิจการโครงการอาชีพเสริมชุมชน กิจการร้านค้าชุมชน การฝาก ถอน ของสมาชิกในชุมชนภายใต้การสนับสนุนของ ธกส. สาขาหนองฉาง สร้างกิจกรรมการเอื้ออาทรในชุมชน เมื่อสถาบันการเงินชุมชนมีส่วนในการขับเคลื่อนกิจกรรมที่ชุมชนร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันตัดสินใจ ตามความต้องการของสมาชิก ได้ดำเนินการด้านสวัสดิการผู้ป่วยและคนชรา โดยจัดให้มีการสนับสนุนเงินทุนแก่ผู้เฝ้าไข้ผู้ป่วย เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ในเครือญาติกันมากยิ่งขึ้น

ความสำเร็จ

การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบเกษตรปลอดภัย

อะไร? คือ รากเหง้าพลังขับเคลื่อนเกษตรปลอดภัยพื้นที่ต้นแบบ บ้านหนองฉาง

จากเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพูดคุยเล่าขานของกลุ่มและแกนนำเกษตรยั่งยืน บ้านหนองฉาง ที่ดำเนินการผลิตข้าวปลอดภัยอุทัยธานี ตลอดจนการทำงานที่คลุกคลีกันอย่างต่อเนื่องของทีมคณะทำงานจัดการความรู้ ประเด็นเกษตร ระดับจังหวัดอุทัยธานี จึงได้ร่วมกันถอดบทเรียนและสังเคราะห์ความรู้ประสบการณ์การพัฒนาของกลุ่มเกษตรปลอดภัยบ้านหนองฉาง ภายใต้ชื่อกลุ่ม เกษตรยั่งยืนบ้านหนองฉาง มีเหตุของการเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลังขับเคลื่อน ดังนี้

1. การพัฒนาแนวคิดบุคลากรในชุมชน

1.1. แกนนำแนวคิด

ชุมชนบ้านหนองฉางมีกลุ่มบุคคลที่เป็นแกนนำแนวคิดเกิดขึ้นในชุมชน เป็นกลุ่มที่จุดประกายการพัฒนา ในอดีตเริ่มที่แนวคิดการออมทรัพย์ในชุมชน การก่อเกิดกองทุนธนาคารข้าว โรงสีชุมชน เกษตรปลอดภัย ร้านค้าชุมชน จากแนวคิดของแกนนำชุมชนกลุ่มหนึ่งซึ่งไม่มากนักจะนำไปสู่การปฏิบัติในชุมชน โดยการเริ่มหาแนวร่วมในชุมชนเพิ่มขึ้นทีละเล็กละน้อย และต่อมามีหน่วยงานภาครัฐหนุนเสริมด้านแผนงานและงบประมาณจึงเกิดความต่อเนื่อง คุณสมบัติแกนนำแนวคิดของชุมชนบ้านหนองฉาง มีลักษณะเด่น คือ

- **การเปิดใจกว้าง** รับฟังข้อมูล ข่าวสารความรู้ ความคิดจากภายนอกพร้อมที่จะเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตามที่ชุมชนตัวเองต้องการ ยอมรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่นๆ และมีแนวคิดมุ่งมั่นพัฒนาในลักษณะองค์รวม คือไม่ยึดติดประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ไม่ติดยึดในแนวความคิดและตัวบุคคล

- **การมีจิตสาธารณะ** แยกนำแนวคิดเป็นบุคคลที่คิดและเสียสละเพื่อส่วนรวม ไม่เรียกร้องผลประโยชน์อันไม่พึงมีพึงได้เข้าตัวเอง เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าและมาก่อนประโยชน์ส่วนตัว เสียสละเวลาในการร่วมประชุมแลกเปลี่ยน หรือการมีส่วนร่วมกับชุมชนทุกๆ โอกาสไม่ว่าจะเป็นเวลาที่มีค่าหรือวันหยุด มีความเชื่อมั่นในการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทุกๆ ประเด็น ไม่ชี้นำหรือบังคับ

- **การมุ่งมั่นและอดทน** แยกนำแนวคิดชุมชนบ้านหนองจิกมีความตั้งใจสูงต้องการที่จะเห็นการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ในกรณีที่ถูกกล่าวหา ต้าหนิหรือนิทา กลุ่มแกนนำจะตั้งใจและอดทน รอคอยที่จะใช้ผลของการกระทำ นำผลสำเร็จและข้อมูลมาสร้างการยอมรับต่อชุมชน พร้อมทั้งจะรอคอยความร่วมมือจากชุมชนที่ต้องมาด้วยใจและการยอมรับการเปลี่ยนแปลงแบบมีส่วนร่วม เช่น กรณีการก่อตั้งกลุ่มเกษตรยั่งยืนมุ่งมั่นผลิตข้าวปลอดภัยและการกู้เงิน ธกส.เพื่อรับซื้อข้าวมาแปรรูปจำหน่ายในชุมชน ต่อเนื่องถึงผลพลอยได้จากการแปรรูปข้าว นำมาส่งเสริมโครงการเลี้ยงสุกรพื้นบ้านชำแหละจำหน่ายในชุมชน ซึ่งต้องพิสูจน์ถึงความเป็นจริงของโครงการฯ จึงต้องมีการจัดการข้อมูลและจัดเก็บองค์ความรู้นำมาเผยแพร่อ้างอิงสร้างการยอมรับต่อชุมชน

- **ศรัทธาและการยอมรับเบื้องต้น** แยกนำแนวคิดชุมชน เป็นบุคคลที่มีบารมี ตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่น การปกครอง ตลอดจนวิทยุและคุณวุฒิทางการศึกษา มีความสามารถในการเรียนรู้ รับรู้และการนำเสนอสื่อสารสร้างความเข้าใจเป็นที่ยอมรับในชุมชน มีความสนใจใฝ่รู้เอาจริงเอาจัง ร่วมทำเป็นตัวอย่างที่ดีในชุมชน เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานและบุคคลภายนอกจะเป็นปัจจัยเอื้อที่ทำให้ประชาชนให้การยอมรับมากขึ้น

1.2. แยกนำแนวร่วม

ในการขยายผล แนวคิดการเปลี่ยนแปลงจากแยกนำแนวคิดสู่การปฏิบัติของชุมชน มีการเชื่อมโยงกับแยกนำแนวร่วม ประชุมแลกเปลี่ยนแบบมีส่วนร่วม ปรับปรุงเติมเต็มร่วมกันต่อเนื่องเป็นประจำทุกเดือนและช่วงเวลาตามเหตุจำเป็น สร้างความเข้าใจก่อนการลงมือปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละครั้ง แยกนำแนวร่วมจะถูกคัดเลือกจากกลุ่มประชาชนนั้นๆ ตามหลักประชาธิปไตยและ กลุ่มหรือชุมชนให้การยอมรับ

1.3. ประชาชนแนวร่วม

ประชาชนชาวบ้านหนองจิก มีลักษณะ

- **ยอมรับการเปลี่ยนแปลง** ประชาชนแนวร่วมมีการเรียนรู้ รับรู้องค์ความรู้ใหม่ ที่ชุมชนต้องการเพื่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตัวอย่าง การแสวงหาความรู้ ในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภาพทางการเกษตร เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มรายได้ในอาชีพการทำนาข้าวของกลุ่ม การเรียนรู้ด้านวิชาชีพอื่นๆ เช่น โครงการนำร่องทดลองเลี้ยงสุกรพื้นบ้าน โครงการทดลองเลี้ยงโคขุน โครงการเลี้ยงกระบือ การพัฒนาแปรรูปข้าวเปลือก ตลาดสดชุมชน สวัสดิการเฝ้าไข้เฝ้าอาทรผู้สูงอายุ

- **มีส่วนร่วม** ประชาชนแนวร่วมมีความสนใจในปัญหาของชุมชนร่วมกัน ไม่มี ความขัดแย้งที่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา ทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นไปได้อย่างดี ประชาชนวัยทำงานไม่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานออกนอกพื้นที่ มีเพียงเยาวชนที่จบการศึกษาแล้วไปหางานทำในภาคอุตสาหกรรมและบริการ แยกแนวคิดเชื่อมโยงกับเยาวชนวัย เรียนให้มีส่วนร่วมเรียนรู้ ร่วมทำงานกับชุมชน เช่น การปฏิบัติเกี่ยวกับอาชีพเกษตรปลอดภัย การทำบัญชี การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์จัดเก็บและวิเคราะห์ จัดเก็บข้อมูล การสื่อสารกระจายเสียงในชุมชน ทำให้เยาวชนมีส่วนร่วมเรียนรู้และซึมซับปัญหากระบวนการแก้ไขปัญหาของชุมชน

2. วิธีการ/กระบวนการพัฒนา

2.1 กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม

วิธีการบริหารจัดการกลุ่ม ทั้งแกนนำและชุมชนซึมซับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จาก สวพ.5 ชกส. องค์การภาคประชาชนมาแต่อดีต โดยมีประสบการณ์ร่วมเวทีแลกเปลี่ยน เสนอความเห็นและร่วมตัดสินใจในกระบวนการเรียนรู้มาอย่างต่อเนื่อง เป็นที่น่าสังเกตว่าหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนที่มาสัมผัสหรือมีบทบาท จะใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมให้โอกาสกลุ่มได้มีโอกาสร่วมกันคิด เรียนรู้ร่วมกัน จึงทำให้ประชาชนหรือกลุ่มมองเห็นว่าเป็นกิจกรรมของเขาเอง เป็นเรื่องของเขา เป็นสมบัติของเขา แม้กระทั่งสถาบันการเงินชุมชนขณะนี้ก็ยังไม่ได้ใช้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมาดูแลเลย

2.2 กระบวนการสื่อสารสร้างความเข้าใจ

- **เปิดเวที ประชุมสร้างความเข้าใจ** จะประชุมเป็นประจำทุกเดือนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อชี้แจงสร้างความเข้าใจ ถอดวิเคราะห์ปัญหา ตัดสินใจแก้ไขปัญหาหรือการกำหนดกิจกรรมร่วมกัน
- **กระจายเสียงสื่อสารออกอากาศ** มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ข้อมูลและการนัดหมายผ่านทางหอกระจายข่าว

- **ประชุมกลุ่มย่อย** เมื่อมีแนวคิดประเด็นที่น่าสนใจ หรือความไม่เข้าใจ ภายในชุมชน แกนนำแนวร่วมจะดำเนินการประชุมกลุ่มย่อยพูดคุยสร้างความเข้าใจเบื้องต้นก่อนตามสถานการณ์ จากนั้นจึงใช้การประชุมชี้แจง ประจำเดือนสร้างความเข้าใจอีกทางหนึ่ง
- **การปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง** แกนนำแนวคิดจะสื่อสารสร้างความเข้าใจ ให้ชุมชนยอมรับโดยการปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง หรือโครงการนำร่อง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาอธิบายสร้างการยอมรับต่อไป
- **ใช้ข้อมูล องค์ความรู้สื่อสารสร้างความเข้าใจ** การขับเคลื่อนกิจกรรมของ แกนนำแนวคิดและแกนนำแนวร่วม จะวางแผนดำเนินการภายใต้การจัดการ ข้อมูลที่ชุมชนมีอยู่หรือเป็นประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง จึงทำให้ชุมชน ยอมรับและให้ความร่วมมือ

2.3 วิธีการจัดการข้อมูลและองค์ความรู้

- **การสำรวจวิเคราะห์ข้อมูล** จากข้อมูลแผนชุมชน ข้อมูลปริมาณการ บริโภคข้าวสารในชุมชน ข้อมูลพฤติกรรมการบริโภคข้าวในชุมชน ข้อมูลค่าใช้จ่ายของใช้ในครัวเรือน ข้อมูลการบริโภคเนื้อสัตว์ของชุมชน ข้อมูลการใช้พลังงานน้ำมันในชุมชน ข้อมูลการปฏิบัติทุกๆ กิจกรรม เช่น ข้อมูลการเลี้ยงโคขุนในโครงการต้นแบบ ข้อมูลการฆ่าและสุกร จำหน่ายในชุมชน ข้อมูลแปรรูปข้าวในชุมชน ข้อมูลองค์ความรู้ในการผลิตข้าวปลอดภัยอุทัยธานี
- **การบันทึกและจัดเก็บข้อมูลและองค์ความรู้** ในการดำเนินการแกนนำแนวคิดของ ชุมชนมีการวางแผนกำหนดกลยุทธ์
  - การกระตุ้นให้กลุ่มมีการเรียนรู้บันทึกจัดเก็บข้อมูล เช่น การบันทึกบัญชี ครัวเรือนแล้วนำมาประกวดให้รางวัล ผู้ที่สนใจที่จะได้รับการส่งเสริม อาชีพเสริมต้องเรียนรู้และบันทึกกระบวนการ บัญชี การทำโครงการ
  - มีการติดตามแนะนำ ตรวจสอบการบันทึก
  - จัดเก็บไว้ที่กลุ่ม เช่น การจัดเก็บข้อมูลโครงการรับซื้อแปรรูปข้าวปลอด ภัย เรือง ต้นทุน ข้อมูลองค์ความรู้ในการแปรรูปข้าวของกิจการโรงสี คุณลักษณะชนิดข้าวในการเก็บรักษาและการแปรรูป
- **การใช้ประโยชน์ข้อมูลและองค์ความรู้** ข้อมูลที่มีการวิเคราะห์และจัดเก็บมาจะมี การดำเนินการต่อยอด

- **สื่อสารสร้างความเข้าใจ** ระหว่างบุคคลและกลุ่มในชุมชน โดยใช้แกนนำแนวร่วมชี้แจง และแกนนำแนวคิดที่เป็นแกนนำชุมชนชี้แจงในการประชุมประจำเดือน
- **นำไปเป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่น** ที่จะตัดสินใจดำเนินการที่คล้ายคลึงกัน
- **การใช้สารสนเทศในตัดสินใจ** ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้จัดทำเป็นสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจร่วมกัน ตลอดจนการใช้ข้อมูล ข่าวสารสร้างความเข้าใจเบื้องต้น ประสงค์ให้ชุมชนได้มองเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน

- **การเชื่อมโยงกิจกรรม ภายใต้ข้อมูลองค์ความรู้**

- ข้อมูลปริมาณการบริโภคข้าวในชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจดำเนินการกู้เงินซื้อข้าวเปลือกกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยนำมาแปรรูปจำหน่ายในชุมชน
- ข้อมูลผลพลอยได้จากการแปรรูปข้าวเปลือก และปริมาณการบริโภคเนื้อสัตว์ของชุมชนก่อเกิดแนวคิดสนับสนุน โครงการเลี้ยงสุกรพื้นบ้านชำแหละทดแทนการนำเข้าในชุมชน
- ข้อมูลความต้องการมูลสัตว์ทำปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภาพ เชื่อมโยงสู่การสนับสนุนการเลี้ยงกระบือ โคขุนในชุมชนเพิ่มขึ้น นำผลพลอยได้สนับสนุนกิจกรรมเกษตรกรปลอดภัย แนวคิดที่จะก่อตั้งธนาคารข้าวอย่างต่อเนื่องในอนาคต
- ข้อมูลการใช้จ่ายครัวเรือน นำไปสู่การผลิตน้ำยาอเนกประสงค์ทดแทนการนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมจากภายนอก จำหน่ายในร้านค้าชุมชน
- ข้อมูลปริมาณการใช้พลังงานน้ำมันในชุมชน กำลังจะถูกหีบยกมาพูดคุยแลกเปลี่ยนและจัดการเพื่อลดรายจ่ายในชุมชน

2.4 กระบวนการพึ่งพาตนเอง

- **ระดับครอบครัว** แต่ละครัวเรือนแสวงหาวิธีการพึ่งพาตนเองทุกระดับที่มีทุนทางสังคมเป็นปัจจัยเอื้อ เช่น การทำน้ำยาอเนกประสงค์ การทำปุ๋ยอินทรีย์สารชีวภาพเพื่อการเกษตรปลูกผักพื้นบ้านอาหารพื้นเมืองบริโภคในครัวเรือน การแสวงหาอาชีพพื้นบ้านตามวิถีที่คุ้นเคยและถนัด เช่น การเลี้ยงสุกรพื้นบ้าน การเลี้ยงกระบือ เลี้ยงโคขุน

- **ระดับชุมชน** การมีส่วนร่วมวิเคราะห์ หาแนวทางพึ่งพาตนเองทุกระดับ เช่น

- การรวมกลุ่มออมทรัพย์
- การก่อตั้งร้านค้าชุมชน

- กิจการโรงสีข้าวเพื่อชุมชน
- การจัดการแหล่งทุนสถาบันการเงินชุมชน
- การผสมผสานกิจกรรมที่เอื้อต่อกัน
- สวัสดิการชุมชน
- ผลิตภัณฑ์การผลิตโดยใช้ทรัพยากรในชุมชน

3. ปัจจัยเอื้อ

3.1 การหนุนเนื่ององค์กรภาครัฐ ในอดีตที่ผ่านมาวิถีการพัฒนาของกลุ่มและชุมชน จะมีจุดเริ่มจากความสนใจในกลุ่มแกนนำแนวคิด ที่ได้รับรู้รับทราบข้อมูลองค์ความรู้ภายนอก แล้วนำมาขยายแนวคิดและร่วมกันดำเนินการในกลุ่ม จากนั้นจะมีองค์กรหน่วยงานภาครัฐมาหนุนเนื่อง ในขณะที่มีการหนุนเนื่องอยู่นั้นกิจกรรมกระบวนการมีการเคลื่อนไหวอย่างเป็นทางการและเพื่อผู้ด้วยกระบวนการวิสาหกิจชุมชน สิ่งก่อสร้างและการถ่ายทอดบทเรียน ความรู้สู่ประชาชนเป้าหมาย เช่น กรณี ประสพการณ์ก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ประสพการณ์ธนาคารข้าว โรงสี กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรยั่งยืน

ในการขับเคลื่อนหนุนเนื่องของหน่วยงานภาครัฐ ประเด็นอาชีพเกษตรปลอดภัย มีลักษณะหนุนเสริมกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่องและขยายประเด็น กล่าวคือ กระบวนการผลิตข้าวปลอดภัยของกลุ่มเกษตรยั่งยืน ที่หน่วยงานภาครัฐ คือ **สำนักงานวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5** ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมเรียนรู้ หนุนเสริมกระบวนการและความรู้ตามความต้องการของกลุ่ม มีกระบวนการต่อเนื่องระยะเวลานาน เปิดโอกาสให้กลุ่มได้คิด ได้รับรับผิดชอบในการดำเนินการของกลุ่มเอง แต่มีการติดตามอย่างใกล้ชิดเป็นระยะ กระบวนการของมีลักษณะเป็นกรอบการขับเคลื่อน แต่การดำเนินการเป็นไปตามกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกร ทำให้ชุมชนซึมซับกระบวนการมีส่วนร่วม มีความสนใจความเปลี่ยนแปลงในชุมชน เปิดใจกว้างในการรับการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้ จึงนำไปสู่การแก้ปัญหาการจำหน่ายผลผลิต โดยการทดลองแปรรูปจำหน่ายในชุมชน ติดต่อเข้าหาแหล่งทุนในรูปแบบกระบวนการกลุ่มกับ ธกส.สาขาหนองฉาง ทำให้ **ธกส. สาขาหนองฉาง** มามีส่วนหนุนเสริมการวิเคราะห์และจัดการทุนในชุมชน ซึ่งโชคดีที่หน่วยงานนี้มีลักษณะการทำงานที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มและชุมชนเหมือนกับ สวพ.5 เป็นแรงหนุนเสริมให้ชุมชนซึมซับการมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ต่อเนื่องถึงการกระตุ้นการสร้างอาชีพเสริมในชุมชน และนำไปสู่การพัฒนาจัดตั้ง สถาบันการเงินชุมชน บ้านหนองจิก กองทุนสวัสดิการผู้ป่วยและคนชราในชุมชน

สำหรับหน่วยงานอื่นๆ จะมีลักษณะหนุนเนื่องตามกิจกรรม แผนงานโครงการเป็นส่วนๆ ที่หน่วยงานนั้นกำหนด เมื่อเสร็จสิ้นโครงการๆ ก็เปลี่ยนเรื่อง เปลี่ยนพื้นที่ เปลี่ยนประเด็นเป็นการแก้ปัญหาเป็นส่วน จึงไม่หนุนเสริมการแก้ปัญหาที่ต่อเนื่องที่เป็นองค์รวมจึงไม่สามารถแก้ไขปัญหา

แบบยั่งยืน ประสพการณ์การหนุนเสริมการแก้ปัญหาของกลุ่มเกษตรยั่งยืนบ้านหนองจิกของภาครัฐ ที่มีผลต่อการขับเคลื่อนเกษตรปลอดภัยพื้นที่ต้นแบบ บ้านหนองจิก มีประเด็นสำคัญ คือ

- การสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ให้กลุ่มมีโอกาสร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มของชุมชนเอง
- กระบวนการติดตาม หนุนเสริมองค์ความรู้ภายนอกที่ต่อเนื่อง ระยะเวลาสั้นและอาจจริงเอา จึงสร้างการยอมรับและเชื่อถือต่อกลุ่มและชุมชน

3.2 พลังศรัทธาผู้นำ

3.3 การจัดสรรผลประโยชน์

3.4 สภาพพื้นที่และอุปนิสัยชุมชน

สรุป

การขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของกลุ่มเกษตรยั่งยืนบ้านหนองจิก ในประเด็น เกษตรปลอดภัย จนพัฒนาไปสู่ประเด็นอื่นๆ ที่เป็นองค์ของการพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็งมาได้ระดับหนึ่ง นั้นสามารถชี้ประเด็นรากเหง้าของพลังขับเคลื่อน ได้เป็น 3 พลัง คือ

- พลังกลุ่มแกนนำ ที่มีศักยภาพทุกระดับ ซึ่งต้องมีการเสริมทักษะอย่างต่อเนื่อง
- พลังกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม
- พลังสนับสนุน การหนุนเสริมจากภาครัฐที่เป็นเพียงผู้สนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่องสอดคล้องกับตามความต้องการ และชุมชนสามารถจัดการได้

ประเด็นการจัดการความรู้เกษตรปลอดภัย ยุทธศาสตร์“เกษตรปลอดภัย ชุมชนพัฒนาพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน”

วิสัยทัศน์

“มุ่งมั่นพัฒนากระบวนการกลุ่มที่เข้มแข็ง โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนแบบมีส่วนร่วม ในการจัดการข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ชุมชนสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลการผลิตกิจกรรมด้าน อาชีพเกษตรในชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง ลด ละ เลิกการใช้สารเคมี ก่อให้เกิดการ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้เอื้ออาทรของประชาชนในชุมชน ภายในระยะเวลา 5 ปี”

ยุทธศาสตร์

1. ยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพบุคคลกรชุมชน

ใช้แผนงานกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พัฒนาแกนนำในชุมชนทั้งที่เป็นแกนนำหลักและแกนนำเสริม และประชาชนแนวร่วม เพื่อให้มีลักษณะที่มีพลังเอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนา คือ

- ยึดมั่นตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
- ภาวะผู้นำ
- ทักษะกระบวนการประชุมเชิงสร้างสรรค์
- การเปิดใจกว้าง เชื่อมมั่นในพลังกลุ่ม
- รับการเปลี่ยนแปลง ใฝ่รู้
- การมีจิตสาธารณะ เสียสละ
- การมุ่งมั่นและอดทน

2. ยุทธศาสตร์พลังเครือข่ายขับเคลื่อน

เพื่อให้การจัดการองค์ความรู้การพัฒนาเกษตรปลอดภัยที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์โดยคณะทำงานจัดการความรู้ประเด็นเกษตรปลอดภัย ให้มีพลังต่อเนื่องสามารถ ไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาที่แท้จริง การพัฒนาระบบเครือข่ายที่เข้มแข็งเป็นกลไกขับเคลื่อน เชื่อมโยง ประสานการพัฒนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เชื่อมโยงทุกรูปแบบเพื่อการพัฒนาตามความต้องการของ ประชาชนในชุมชนนั้นๆ ภายใต้หลักการ “ชุมชนเป็นศูนย์กลาง” แผนงานที่สนับสนุน คือ

- จัดตั้งองค์กร “ศูนย์ประสานการจัดการความรู้เกษตรปลอดภัย เครือข่ายประชาชน”
- สร้างและพัฒนาระบบเชื่อมโยงเครือข่าย
- พัฒนาแกนนำกลุ่ม เครือข่าย
- พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเชื่อมโยง สื่อสาร เผยแพร่แลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้

3. ยุทธศาสตร์บูรณาการภาคีพัฒนาหนุนเสริมในพื้นที่

ในสถานการณ์พัฒนาในพื้นที่วิถีชุมชน ซึ่งเป็นวิถีกิจกรรมจะมีหน่วยงานราชการ องค์กรต่างๆในพื้นที่ มีแผนงานโครงการต่างๆ มากมาย มุ่งมั่นที่จะพัฒนาเปลี่ยนชุมชนให้ดีขึ้นตาม วัตถุประสงค์ของหน่วยงานองค์กรนั้นๆ ด้วยเหตุนี้ความจำเป็นในการจัดระบบการพัฒนาของหน่วยงาน ในพื้นที่ให้มีการรับไม้ ส่งไม้หรือเข้าหากันมากที่สุด ความจำเป็นในการบูรณาการรูปแบบการทำงาน แผนงาน โครงการและงบประมาณ ในการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงชุมชนเป้าหมายเดียวกันร่วมกัน ของภาคีพัฒนากับแกนนำและชุมชน เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดของการใช้เวลา สักกั้งถึง และทรัพยากร ในการพัฒนา แผนงานที่สนับสนุน คือ

- บูรณาการรูปแบบการทำงาน แบบมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนากับชุมชน
- บูรณาการแผนงาน โครงการและงบประมาณตรงความต้องการของชุมชนตามสภาพ พื้นที่และวิถีชุมชน
- แผนงานการติดตาม หนุนเสริมต่อเนื่อง

4. ยุทธศาสตร์จัดการข้อมูลและองค์ความรู้ชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน

การกำหนดรู้ปัญหาชุมชนตัวเองด้วยตัวเอง ภายใต้อินโฟมและองค์ความรู้ที่แท้จริงและ ทันทต่อสถานการณ์ เหตุการณ์โดยแกนนำร่วมกับประชาชนในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การสร้างประโยชน์ แก้ไขปัญหา ต่อยอดองค์ความรู้ชุมชนสร้างความยั่งยืนของการพัฒนาชุมชนของเขาเอง แผนงานที่ สนับสนุนยุทธศาสตร์สู่ความเป็นจริง คือ

- สำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์สาระองค์ความรู้ชุมชน
- จัดระบบการจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูล องค์ความรู้
- การใช้ประโยชน์จากข้อมูลและองค์ความรู้
- การเผยแพร่
- การเชื่อมข้อมูลความรู้สู่การพัฒนา

กลยุทธ์ความสำเร็จ

ยึดหลัก “ชุมชนเป็นศูนย์กลาง สร้างพื้นที่ต้นแบบ”

- ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมทุกระดับ
- ใช้กระบวนการสื่อสารสร้างความเข้าใจต่อเนื่อง โปร่งใส
- เปลี่ยนกระบวนการคิดชุมชน เน้นการพึ่งพาตนเอง ตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจ พอเพียง
- ภาคีพัฒนาหนุนเสริม เติมเต็มความต้องการ ตามบริบทและวิถีชุมชนอย่างต่อเนื่อง

การจัดการความรู้การจัดการป่าชุมชน จังหวัดอุทัยธานี

เดิมจังหวัดอุทัยธานีมีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 2 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งหมดส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอลานสัก บ้านไร่ และห้วยคต วิถีชีวิตของคนอุทัยจึงเกี่ยวข้องกับ เชื่อมโยง ผูกพันกับป่าธรรมชาติด้วยอาชีพเกษตรกรรม การสัมปทานป่าไม้ทำให้มีผู้คนจากหลากหลายพื้นที่เข้ามาทำงาน ต่อมาได้ตั้งรกรากหลังจากหมดสัมปทาน และบางกลุ่มก็อพยพมาจากทั้งภาคกลาง (เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ ชัยนาท กำแพงเพชร พิจิตร) ภาคอีสาน และอุทัยธานีอำเภออื่นๆ การจัดการทรัพยากรพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าอนุรักษ์ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยภาครัฐ แต่มีบางชุมชนมีวิถีชีวิตที่ต้องพึ่งทรัพยากรป่าไม้อยู่ เช่น บ้านสวนพลูพุต้อ ชาวบ้านรวมตัวกันดูแลรักษาป่าเพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำของชุมชน ต่อมาราชการได้ส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมกลุ่มเพื่อจัดการป่าชุมชน(ดูแลรักษาและใช้ประโยชน์) และมีองค์กรพัฒนาเอกชนได้เข้ามาทำโครงการสนับสนุนชาวบ้านในพื้นที่ป่ากันชนห้วยขาแข้ง ทำให้เกิดป่าชุมชนขึ้นหลายพื้นที่ ที่ชาวบ้านได้จัดการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ทั้งการดูแลควบคุมและป้องกันไฟป่า การลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและการหาของป่าที่ผิดวิธีซึ่งได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ โดยคณะทำงานจัดการความรู้ภาคประชาชนจังหวัดอุทัยธานี เห็นว่าการจัดการป่าชุมชนซึ่งชาวอุทัยธานีมีทุนเดิมอยู่แล้วและป่าชุมชนยังคงเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชุมชนในปัจจุบัน จึงได้เลือกจัดการความรู้การจัดการป่าชุมชนขึ้น เพื่อหาแนวทางในการลดปัญหาความยากจนตามวัตถุประสงค์ของโครงการ จึงได้ชักชวนเครือข่ายป่าชุมชนมาร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินงาน และการหาคณะทำงาน ต้องทำความเข้าใจเรื่องการจัดการความรู้เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่

ธงของการจัดการความรู้การจัดการป่าชุมชน คือ ป่าอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาหาร แหล่งน้ำ และแหล่งเรียนรู้ คณะทำงานจึงได้ร่วมกันศึกษาสถานการณ์ กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน และความรู้ที่ต้องการใช้ หลังจากนั้นได้ลงไปเก็บข้อมูลพื้นที่ป่าชุมชนตามแบบฟอร์มที่ได้ร่วมกันกำหนดใน 6 อำเภอคือ อำเภอลานสัก อำเภอบ้านไร่ อำเภอห้วยคต อำเภอหนองฉาง อำเภอทัพทัน และอำเภอสว่างอารมณ์

เก็บข้อมูลพื้นฐานป่าชุมชน

1. ที่ตั้ง/พื้นที่
2. แนวคิดในการทำป่าชุมชน
3. ชื่อประธาน/แกนนำ
4. รายชื่อแกนนำ/คณะกรรมการ

5. จำนวนผู้ใช้ประโยชน์
6. ชนิดของป่าที่ใช้ประโยชน์
7. กิจกรรมการดูแลรักษา
8. กฎกติกา
9. หน่วยงานที่สนับสนุน
10. ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข

รายชื่อป่าชุมชนที่เก็บข้อมูลพื้นฐานข้างต้น จำนวน 39 กลุ่มป่า ดังนี้รายละเอียดตามเอกสาร
ข้อมูลพื้นฐาน

1. **ป่าชุมชนอำเภอลานสัก** ประกอบด้วยป่าชุมชน 6 กลุ่มป่า ได้แก่
  - ป่าชุมชนเขาวง
  - ป่าชุมชนบ้านเขาเจ็ว
  - ป่าชุมชนบ้านอ่างห้วยดง
  - ป่าชุมชนโป่งมะค่า
  - ป่าชุมชนห้วยรัง
  - ป่าชุมชนเขาหินเทิน
2. **ป่าชุมชนอำเภอทัพทัน** ประกอบด้วยป่าชุมชน 16 กลุ่มป่า ได้แก่
  - ป่าชุมชนเขาผาลาด ม. 14
  - ป่าชุมชนเขาผาลาด ม. 6
  - ป่าชุมชน เขาปฐวี
  - ป่าชุมชนเขาหนองแมงลัก
  - ป่าชุมชนบ้านคอดยาง
  - ป่าชุมชนบ้านเขาแหลม
  - ป่าชุมชนเขานาค
  - ป่าชุมชนเขาลูกช้าง
  - ป่าชุมชนบ้านเขาน้อย
  - ป่าชุมชนเขาโคกโค
  - ป่าชุมชนหนองบัวแดง
  - ป่าชุมชนหนองกระดิ่งนอก
  - ป่าชุมชนบ้านสวนขวัญ
  - ป่าชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง

- ป่าชุมชนบ้านหนองเป็ดก่า
  - ป่าชุมชนเขาหลวง
3. **ป่าชุมชนอำเภอห้วยคต** ประกอบด้วยป่าชุมชน 2 กลุ่มป่า ได้แก่
- ป่าชุมชนบ้านอิฐพัฒนา
  - ป่าชุมชนบ้านชุมทหาร
4. **ป่าชุมชนอำเภอสว่างอารมณ์** ประกอบด้วยป่าชุมชน 6 กลุ่มป่า ได้แก่
- ป่าชุมชนวัดเขาหิน
  - ป่าชุมชนวัดเขาหินเทินและเขาผาลาด
  - ป่าชุมชนเขาร้าง
  - ป่าชุมชนคอนป่าช้า
  - ป่าชุมชนบ้านคอนเพชร
  - ป่าชุมชนบ้านเขาคาวเรือง
5. **ป่าชุมชนอำเภอหนองฉาง** ประกอบด้วยป่าชุมชน 7 กลุ่มป่า ได้แก่
- ป่าชุมชนบ้านหนองกระทุ่ม
  - ป่าชุมชนบ้านเขาปลาร้า
  - ป่าชุมชนบ้านป่าเลา
  - ป่าชุมชนบ้านหนองมะกอก
  - ป่าชุมชนบ้านใหม่เขาปูน
  - ป่าชุมชนบ้านทุ่งใหญ่
  - ป่าชุมชนห้วยไผ่ขุย
6. **ป่าชุมชนอำเภอบ้านไร่** ประกอบด้วยป่าชุมชน 2 กลุ่มป่า ได้แก่
- ป่าชุมชนบ้านสวนพลู-พุต้อ
  - ป่าชุมชนบ้านหุช้าง
  - ป่าชุมชนภูจวง

ข้อมูลป่าชุมชนเป็นแหล่งอาหารของชุมชน คณะทำงานและแนวร่วมได้ลงไปเก็บข้อมูลครัวเรือนในแต่ละพื้นที่ว่าชาวบ้านใช้ประโยชน์จากป่าอะไรบ้าง ในช่วงเดือนไหนผลผลิตจากป่าที่เก็บในแต่ละปีคิดเป็นมูลค่าเท่าไร โดยเก็บข้อมูลป่าชุมชน 5 อำเภอ คือ อำเภอบ้านไร่ อำเภอลานสัก อำเภอห้วยคต อำเภอทัพทัน และอำเภอสว่างอารมณ์

นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ (ตัวเลขบอกอะไรเรา) ตามตาราง ที่ 1 (เอกสารแนบท้าย)

สรุปข้อมูล

จากครัวเรือน	1,310 ครัวเรือน		
รายได้จากป่าทั้งสิ้น	เป็นเงิน	4,926,016	บาท
- หน่อไม้	เป็นเงิน	1,737,184	บาท
- เห็ดโคน	เป็นเงิน	1,196,481	บาท
- ผักหวาน	เป็นเงิน	264,421	บาท
- น้ำ	เป็นเงิน	1,420,900	บาท

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ได้รู้ว่าป่าชุมชนนี้เป็นแหล่งอาหารที่สามารถสร้างอาหารให้เราได้มากมายหลายชนิด ซึ่งในแต่ละฤดูจะมีอาหารแต่ละชนิดแตกต่างกันออกไปให้เราเลือกเก็บกินได้ตลอดปี
2. ผลประโยชน์จากป่านอกจากเป็นแหล่งอาหารของชุมชนแล้วยังสร้างรายได้ให้กับชุมชน
3. ป่าเขาหินเหล็กไฟมีเห็ดโคนและเห็ดอื่นๆ ผักหวานมากกว่าป่าอื่นๆ แอบตัดฟัน สว่าง อารมณ์ ซึ่งอาจเป็นเพราะบริเวณป่าหินเหล็กไฟไม่ไหม้มา 12 ปี 6 ปี และ 5 ปี ป่าชุมชนสวนพลูพุตอก็มีเห็ดโคนมากกว่าป่าอื่นๆ เพราะเป็นป่าต้นน้ำที่มีการอนุรักษ์ที่ดี

ในช่วงเก็บข้อมูลคณะทำงานได้แลกเปลี่ยนกับพื้นที่ต้นแบบเห็นว่ามีความรู้มากมาย จึงได้จัดตลาดนัดความรู้การจัดการป่าชุมชน แล้วเข้าไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดองค์ความรู้จากพื้นที่ต้นแบบคือที่ป่าชุมชนเขาหินเหล็กไฟและป่าชุมชนบ้านสวนพลูพุตอ โดยนำกระบวนการที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการจัดตลาดนัดความรู้ไปใช้

พื้นที่ต้นแบบป่าชุมชนเขาหินเหล็กไฟ

ผลสำเร็จ

1. ป่าอุดมสมบูรณ์
2. ไฟไหม้ป่า 12 ปี 6 ปี และ 5 ปี

ปัจจัยผลสำเร็จ

1. ผู้นำ
  - 1.1 ผู้นำทางศาสนา หลวงพ่อประเสริฐวัดเขาหินเทินได้ชักชวนชาวบ้านให้ป้องกันและ

ร่วมดับไฟฟ้าและท่านเป็นตัวอย่างนำชาวบ้านดับไฟฟ้าและปลุกป่า ซึ่งชาวบ้านก็ศรัทธาท่าน นอกจากนี้ยังประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านไปช่วยกันดับไฟฟ้าในช่วงมีไฟฟ้า

1.2 ผู้นำธรรมชาติ ต้องใจกว้างไม่ถือ อวดตน พุดบ่อย ๆ เป็นตัวอย่างเมื่อมีไฟฟ้าต้องนำทีมไปช่วยกันดับ มีความเชื่อมั่นในเรื่องของการดูแลรักษาป่า

2. ทำงานเป็นทีมทั้งเครือข่าย 4 หมู่บ้าน และเป่าเขาวง ติดต่อบริษัทช่วยเหลือกันตลอด

3 ผู้นำเครือข่ายป่าชุมชน เป็นผู้นำในเรื่องอื่น ๆ ด้วย เช่น ออมทรัพย์ และเกษตร ทำให้ชาวบ้านเห็นประโยชน์จึงเข้ามาร่วมดูแลป้องกันไฟฟ้า

4. สร้างความเข้าใจให้กับชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเกี่ยวกับการดูแลรักษาป่า และป้องกันไฟฟ้าโดยเฉพาะเรื่องการเผาไร่ ซึ่งต้องมีกฎกติกาและการช่วยเหลือกัน ให้เจ้าหน้าที่มาบอกโทษของไฟที่มามีทำลายโครงสร้างดิน ทำให้ดินเสื่อม

5. คำสั่งเกี่ยวกับกฎหมายการลงโทษการเผาป่าของผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีไปถึงนายอำเภอ กำนันผู้ใหญ่บ้านทำให้ชาวบ้านกลัวการลงโทษจึงไม่เผาไร่ หรือถ้าจะเผาจะมาบอกกับผู้นำ

6. ผู้นำต้องทำความเข้าใจกับชาวบ้าน ว่าดูแลป้องกันไฟฟ้าไปทำไม หากชาวบ้านถามถึงสิ่งตอบแทนที่ทำงานก็บอกว่า “สิ่งตอบแทนอยู่ในป่าทุกคนไปเก็บกินได้ ไม่มีเงินเข้าป่าก็ยังอยู่ได้” ต้องดูแลรักษาป่า และใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืน

7. ทำแนวกันไฟ ในช่วงเดือนธันวาคม ของทุกปี โดยร่วมกันทำทุกหมู่บ้าน เพราะไฟไหม้หญ้าแรงกว่าและลุกลามไปเร็วกว่า ไฟไหม้ใบไม้ร่วง

8. พระสงฆ์ได้ไปชักชวนพระสงฆ์หลาย ๆ วัดให้มาร่วมกันชักชวนชาวบ้านป้องกันและดูแลรักษาป่า

9. ประชาชนเริ่มเห็นประโยชน์ของป่าที่ไฟไม่ไหม้ว่า หาหน่อไม้ได้ง่าย และเห็ดโคน ผักหวาน ได้มากขึ้น กว่าช่วงที่ยังไม่มีการช่วยกันดูแลป้องกันไฟฟ้า ทำให้ชาวบ้านร่วมกันป้องกันและควบคุมไฟป่า

10. หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนในเรื่องของอาชีพเสริม เช่นสวพ.5 โดยเครือข่ายเป็นแกน

11. มีวิทยุสื่อสาร แจกเครือข่ายในช่วงเกิดไฟฟ้า / เผาไร่วังไฟฟ้า / ลาดตระเวนและสื่อสารในกลุ่มแกนนำ และสื่อสารเรื่องภัยในหมู่บ้านด้วย

12. มีกฎกติกา การใช้ประโยชน์จากป่าโดยชาวบ้านร่วมกันออกกฎระเบียบ

พื้นที่ป่าชุมชนสวนพลู - พุด่อ

ผลสำเร็จ

1. มีน้ำสำหรับทำประปาภูเขาทำให้มีน้ำใช้ 238 ครอบครัว คิดเป็นเงิน 1,420,900 บาท
2. เป็นแหล่งอาหารชุมชน
3. เป็นแหล่งท่องเที่ยว (กินกล้วยไม้สู่ไพรพฤกษ์)
4. เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการจัดการป่าชุมชนในเขตภาคกลาง

ปัจจัยผลสำเร็จ

1. ผู้นำเข้มแข็ง / อดทน ใจกว้างให้โอกาส
2. ปัญหาร่วม (ขาดแหล่งน้ำ) ได้ประโยชน์ร่วม (มีน้ำใช้ทุกครัวเรือน)
3. มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์
4. การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน วัด โรงเรียน
5. มีการประสานงาน และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน
6. พัฒนาศักยภาพแกนนำ สร้างผู้นำแถว 2 ในการอนุรักษ์ป่า
7. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนพื้นที่ เกิดเป็นเครือข่าย
8. เป็นศูนย์การเรียนรู้ ห้องเรียนธรรมชาติ ทำให้โรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งมีกิจกรรมให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก

ปัญหาที่ทำให้ป่าชุมชนถูกทำลาย ไม่อุดมสมบูรณ์ คือ ไฟป่า การหาของป่าที่ผิดวิธีไม่ถูกฤดูกาล การเลี้ยวขวาวในป่าชุมชน การลักลอบตัดไม้ คณะทำงานเห็นว่าน่าจะทำเรื่องการป้องกันและควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าชุมชนเขาหินเหล็กไฟ ตำบลระบำ เขาผาลาด ตำบลตลุกคู่ และเขาหินเทิน ตำบลพลวงสองนาง วันที่ 6 พฤศจิกายน 2548 ทีมทำงานได้นำข้อมูล/ความรู้ที่ได้ไปนำเสนอในเวทีผนวกแผนชุมชนกับแผน อบต. และได้นำเสนอแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมเข้าไปในแผนชุมชนของ อบต.และนำเสนอนายกอบจ.เพื่อผนวกแผนอบจ.ในวันที่ 23 พฤศจิกายน 2548

ยุทธศาสตร์พื้นที่

ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลป้องกันและควบคุมไฟป่า

ป่าชุมชนเขาคินเหล็กไฟ หมู่ที่ 2,7,11,16 ตำบลระบำ อำเภอลานสัก

ชาวบ้านรอบป่าชุมชนเขาคินเหล็กไฟ

1. ให้ชาวบ้านมาร่วมสำรวจป่าชุมชน เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากป่า และร่วมวิเคราะห์หาแนวทางการป้องกันไฟป่า
2. ร่วมทำแนวกันไฟในเดือน ธันวาคม ของทุกปี

ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน องค์การบริหารส่วนตำบล

1. ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องป่าชุมชนในเวทีประชุมประจำเดือนของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/อบต.
2. ให้ อบต. สนับสนุนงบประมาณพระสงฆ์ให้มีเวทียุคกุยชักชวนพระวัดอื่นๆ มาร่วมกันดูแลรักษาป่า (โดยชักชวน/ประชาสัมพันธ์/เป็นตัวอย่างแก่ชาวบ้าน)
3. ผลักดันให้การดูแลรักษาป่าชุมชนเข้าไปอยู่ในแผนฯของ อบต.,อำเภอ, อบจ.
4. ให้งานทำแนวกันไฟรอบป่าชุมชนในเดือน ธันวาคม ของทุกปี เป็นงานของหมู่บ้าน/ตำบล โดยมีผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เครือข่ายป่าชุมชน ร่วมเป็นแกนนำ
5. เสนอข้อมูลสถานการณ์เกี่ยวกับป่าชุมชนในที่ประชุมประจำเดือนอำเภอ
6. สนับสนุนงบประมาณ (ทำแนวกันชนในการดับไฟ/การเฝ้าระวังในการดูแลรักษา/ทำแนวกันไฟในเดือน ธันวาคม ปลูกล้าในวันที่ 12 สิงหาคม ให้เป็นงานของ อบต.
7. ให้ อบต. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดอบรมและสาธิตการป้องกันและดับไฟป่า

พื้นที่ป่าชุมชนเขาผาลาด หมู่ที่ 2 ,5,6,10,14 ตำบลตุลุด อำเภอกัณฑ์

ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟป่า

ชาวบ้านรอบป่าชุมชนเขาผาลาด

1. แกนนำแต่ละคนไปชักชวนชาวบ้านให้มาดูแลป้องกันไฟป่า
2. มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับป่าชุมชนในที่ประชุมประจำเดือนหมู่บ้าน
3. ให้ชุมชนร่วมทำแนวกันไฟในเดือน ธันวาคม ของทุกปี
3. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากป่า และร่วมวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล การใช้ประโยชน์จากป่า

แกนนำ

1. แกนนำไปเรียนรู้กับป่าชุมชนที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าแล้วนำมาขยาย
2. ประชุมแกนนำเพื่อแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการดูแลรักษาป่า และกำหนดกิจกรรมที่จะทำร่วมกันเป็นเครือข่าย
3. ทำความเข้าใจกับชาวบ้านเรื่องการไม่เผาไร่ข้าวโพด ถ้าจะเผาให้แจ้งผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้านทั้ง 16 หมู่ และกำนัน ตำบลตลุกดู่

เพื่อให้ผู้นำเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่า

1. เชิญกำนันเป็นที่ปรึกษาชุมชนเขาผาลาด
2. ให้กำนันเชิญผู้ใหญ่บ้านทั้ง 16 หมู่ประชุมเรื่องป้องกันไฟป่า / ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์ของป่าชุมชนเขาผาลาด
3. ให้ผู้ใหญ่บ้านเชิญชวนชาวบ้านทุกหมู่บ้านมาร่วมทำแนวกันไฟ ในวันที่ 5 ธันวาคมของทุกปี

นายกเทศมนตรี

ให้นายกเทศมนตรีสนับสนุนงบประมาณป้องกันไฟป่า และดูแลรักษาป่า เชิญนายกเทศมนตรีมาร่วมประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทุกหมู่หลังจากการประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแล้ว และนำเสนอข้อมูลป่าชุมชนและกิจกรรมที่จะทำในป่าชุมชน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

สนับสนุนให้เป็นป่าชุมชนทั้งหมด 2,5,10,14

1. เชิญเจ้าหน้าที่ป่าไม้เข้าร่วมประชุมกับแกนนำ
2. เสนอให้หมู่ที่ 2,5,10,14 เป็นป่าชุมชน
3. อบรมเกี่ยวกับป่าชุมชน และการป้องกันไฟป่า
4. สนับสนุนการดำเนินงานเครือข่ายป่าชุมชนเขาผาลาด

พื้นที่ป่าชุมชนวัดเขาหินเทียน ตำบลพลวงสองนาง อำเภอสว่างอารมณ์
ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟป่า และปลูกป่าเสริม

ชาวบ้านรอบป่าชุมชนวัดเขาหินเทียน หมู่ 1,4,6,8, ต.พลวงสองนาง หมู่ 13 ต.หนองกระทุ่ม

1. ประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญ ประโยชน์ของป่าชุมชน การเฝ้าระวังไฟป่า และการ
ทำแนวกันไฟ ให้กับชาวบ้านในวันพระ
2. ในวันทำบุญขึ้นปีใหม่มีพิธีต่อชะตาให้กับชาวบ้าน และพิธีกรรมการดูแลรักษา
ป่าชุมชน
3. เชิญชวนชาวบ้านทำแนวกันไฟในวันที่ 5 ธันวาคม ของทุกปี

ผู้นำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต.

ให้ผู้นำเข้ามามีส่วนร่วมการดูแลรักษาป่า

แลกเปลี่ยนเรื่องการดูแลรักษาป่าชุมชน แนวทางป้องกันไฟป่า ที่ประชุมผู้นำหมู่บ้าน
และอบต.

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

สนับสนุนงบประมาณ และกำลังคนในการดูแลรักษาป่า และปลูกป่า

โรงเรียนวัดเขาหินเทียน

ให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าชุมชน

1. เชิญชวนครู นักเรียนมาร่วมปลูกป่า และทำแนวกันไฟ
2. มีกิจกรรมค่ายเรียนรู้ธรรมชาติ และระบบนิเวศเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้กับเยาวชนใน
การดูแลรักษาป่า

ยุทธศาสตร์เครือข่าย ป่าอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาหาร แหล่งน้ำ และแหล่งเรียนรู้

ผู้ว่าราชการจังหวัด

- มีกฎหมายลงโทษผู้เผาป่าอยู่แล้ว แต่ไม่ได้นำไปใช้ให้เป็นรูปธรรมในพื้นที่ ขอสนับสนุนจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้มีคำสั่งถึง นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต.ทุกพื้นที่ให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
- ให้การทำแนวกันไฟเป็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดอุทัยธานีที่ทุกพื้นที่ต้องปฏิบัติ ขอสนับสนุนจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้มีคำสั่งถึง นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต.ทุกพื้นที่ ที่มีป่า
- ให้กิจกรรมทำแนวกันไฟวันที่ 5 ธันวาคม และปลูกป่าในวันที่ 12 สิงหาคม ของทุกปีเป็นกิจกรรมของจังหวัด เชิญชวนเยาวชนและชาวอุทัยธานีร่วมทำกิจกรรม
- ขอสนับสนุนจากผู้ว่าราชการจังหวัด มีคำสั่งให้ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/อบต. ดูแลรักษาป่าในเรื่องการเก็บของป่าไม่ถูกวิธี และการปิดป่า (20 กันยายน) การตัดไม้ทำลายป่า การล่าสัตว์และการเลี้ยงสัตว์ในป่าชุมชนและป่ากันชน ส่งคำสั่งถึงนายอำเภอทุกอำเภอ (เพื่อแจ้งให้พื้นที่ที่ไม่มีป่าชุมชนแต่มาใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนได้รับทราบด้วย) และให้สำเนาคำสั่งถึงเครือข่ายป่าชุมชนทุกพื้นที่
- ให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับป่าชุมชน ในวันประชุมประจำเดือนของอำเภอ หมู่บ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจและช่วยกันดูแลรักษา และใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืน
- ให้ประชาสัมพันธ์จังหวัด ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับป่าชุมชน ในเรื่องของการป้องกันดูแลรักษาป่า ในสถานีวิทย์ 934 อสมท. และสื่ออื่นๆ

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ขอสนับสนุนวิทยุสื่อสารให้กับเครือข่ายป่าชุมชนในทุกพื้นที่ จากองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สื่อสารเรื่องของการสถานการณ์ และภัยภายในหมู่บ้านด้วย นอกเหนือจากการดูแลรักษาป่าอย่างเดียว)

เขตพื้นที่การศึกษา

ให้โรงเรียนในพื้นที่ที่มีป่าชุมชนได้พานักเรียนเข้าไปเรียนรู้เกี่ยวกับป่าชุมชน ความสำคัญและระบบนิเวศโดยทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ชื่อป่า	จำนวนครัวเรือน	พื้นที่ไร่	มูลค่าชนิดของป่า (บาท)								
			หน่อไม้	เห็ดโคน	เห็ดอื่นๆ	ผักหวาน	ดอกกระเจียว	ผักซีก	อินูน	น้ำ	อื่นๆ
อ. บ้านไร่											
ป่าชุมชนบ้านสวนพญ-พุต้อ	86		31,000	475,550	400	51,250				1,420,900	
อ. ห้วยคต											
ป่าชุมชนบ้านอิฐพัฒนา	25	300	47,520	102,500							
ป่าชุมชนห้วยร่วมพัฒนา	88		145,910	182,650	-	13,225	5,968		-		40,710
อ.สว่างอารมณ์											
ดอนป่าช้าบ่ดอนเพชร	40	67	1,680		4,120	1,220	2,746	470	680		3,870
บ้านเขาดาวเรือง	60		162,100	17,500		8,800					
เขาหลวง	20	2,000	28,500	9,100		10,500					
ชุมชนวัดเขาหินเทิน	100	150	53,160	8,770	2,830	16,430	3,080	90	2,280		2,835
ป่าวัดเขาหินเทิน	170	4,000	125,050	2,110	18,770	3,060	120		2,820		
อ.ทัพทัน											
เขาผาลาด	198	500	97,450	570	10,760	3,960	200	180	780		430
เขาผาลาด	100	1,189	134,110	2,100	5,540	7,706	100		15,420		20,960
ป่าชุมชนเขาลี้ฝอย	84		32,566	9,600	180	5,360			790		62,166
อ.ลานสัก											
บ้านเขาเขียว	15	1,696	29,500	500	1,200						
เขาวง	64	8,200	49,310	7,600	4,020	1,140					100
เขาหินเหล็กไฟ	260	8,786	799,328	377,931	36,465	141,770	10,975		1,985		42,990
รวม	1,310	26,888	1,737,184	1,196,481	84,285	264,421	23,189	740	24,755	1,420,900	174,061

ตารางที่ 1

การจัดการความรู้ผ้าทอ จังหวัดอุทัยธานี

จากการที่ชาวอุทัยธานีมีวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติและพึ่งตนเอง มีการทอผ้าไว้ใช้เอง เช่น ชุมชนลาวครั้ง ใน อำเภอบ้านไร่ และตำบลโคกหม้อ อำเภอทัพทัน ชุมชนกระเหรี่ยง อำเภอบ้านไร่ และ อำเภอห้วยคต นอกจากผ้าที่ใช้นุ่งห่มแล้วยังมีผ้าที่ใช้ในงานพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น ผ้าโพกหัวนาค ผ้าห่อคัมภีร์ และตุ่ง เป็นต้น ซึ่งเป็นผ้าที่มีลวดลายสวยงามและบอกถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี ได้มีชุมชนอพยพจากอีสานเข้ามาอยู่ในอุทัยธานีก็นำภูมิปัญญาการทอผ้ามาใช้ในวิถีชีวิต ต่อมาราชการได้พัฒนาให้การทอผ้าเป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้ให้กับชุมชนในยามว่างจากการทำไร่นา คณะทำงานจัดการความรู้ เห็นว่าผ้าทออุทัยธานีมีภูมิปัญญาเดิมในชุมชนและมีการทอผ้ากันมากมายหลายกลุ่ม ปัจจุบันมีปัญหาด้านการตลาด การจำหน่าย ที่ไม่มีแหล่งจำหน่ายที่แน่นอน จำหน่ายไม่ค่อยได้เพราะมีราคาค่อนข้างสูง รวมถึงปัญหาของวัตถุดิบที่ใช้มีราคาแพงส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูง ราคาขายจึงสูงตาม ซึ่งไม่เฉพาะแต่ความยากง่ายในการทอเพียงอย่างเดียวที่ทำให้ราคาแพง คณะจัดการความรู้จึงมีความคิดที่จะร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เก็บข้อมูลการทอผ้าของสมาชิกผู้ทอผ้าของจังหวัดอุทัยธานี เพื่อหาแนวทางในการที่จะลดต้นทุน และสร้างรายได้ โดยการ **ทำอย่างไร ? ให้สมาชิกผู้ทอผ้าได้ซื้อวัตถุดิบที่มีราคาถูก สะดวก มีคุณภาพ และมีตลาดผ้าทออุทัยธานีที่แน่นอน**

จึงเชิญชวนเครือข่ายมาทำความเข้าใจโครงการและร่วมกำหนดแนวทางการจัดการความรู้ผ้าทอเรื่องวัตถุดิบ การตลาด และลายผ้า โดยร่วมกันกำหนดเป้าหมายขั้นตอนการดำเนินงาน

ธง:มีตลาดรองรับที่แน่นอน ซื้อวัตถุดิบในราคาที่ถูก หลังจากนั้นคณะทำงานจัดการความรู้ผ้าทอได้ลงไปเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มทอผ้า ด้านการบริหารจัดการทั้งสมาชิก การทอผ้า ด้านการจัดการวัตถุดิบ และการตลาด คณะทำงานได้ลงไปเก็บข้อมูลพื้นฐานผ้าทอ ซึ่งมีดังนี้

1. ชื่อกลุ่ม/ผู้ประสานงาน/ที่อยู่/จำนวนสมาชิก
2. ผลิตภัณฑ์/ชนิดของผ้า/ชนิดของลวดลายผ้า
3. ราคาผ้าทอแต่ละชนิด
4. คุณภาพการทอผ้า
5. วัตถุดิบที่ใช้
6. กองทุน
7. การตลาด
8. การจัดการ
9. ปัญหาและอุปสรรค

ได้กลุ่มทอผ้าที่เก็บข้อมูลพื้นฐาน จำนวน 35 กลุ่ม รายละเอียดตามเอกสารข้อมูลพื้นฐานผ้าทอ

- อำเภอหนองฉาง ทั้งสิ้น 2 กลุ่ม ได้แก่
  1. กลุ่มทอผ้าบัวหลวง
  2. กลุ่มทอผ้าบ้านหนองจิกยาว
- อำเภอหนองขาหย่าง ทั้งสิ้น 5 กลุ่ม ได้แก่
  1. กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยรอบ หมู่ 2
  2. กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยรอบ หมู่ 3
  3. กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านดอนกลอย หมู่ 6
  4. กลุ่มแม่บ้านเกษตรทุ่งน้ำเค็ม
  5. กลุ่มทอผ้าบ้านแก่นิ้ว หมู่ 4
- อำเภอทัพทัน ทั้งสิ้น 3 กลุ่ม ได้แก่
  1. กลุ่มทอผ้าไหมลายโบราณบ้านโคกหม้อ
  2. กลุ่มแม่บ้านโคกหม้อ
  3. กลุ่มภูมิปัญญาอีสานบ้านเพชรภาพสินธุ์
- อำเภอลานสัก ทั้งสิ้น 6 กลุ่ม ได้แก่
  1. กลุ่มทอผ้าสี่ธรรมชาติดิบ้านบึงเจริญ
  2. กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านพรเจริญ
  3. กลุ่มทอผ้าไหมบ้านร่องตาที หมู่ 6
  4. กลุ่มทอผ้าไหมประดิษฐ์เนินมะค่า หมู่ 8
  5. กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง ม.2 (นางสมจิต)
  6. กลุ่มทอผ้าชากระพัฒนา
- อำเภอสว่างอารมณ์ ทั้งสิ้น 3 กลุ่ม ได้แก่
  1. กลุ่มทอผ้าบ้านเขาคาวเรือง
  2. กลุ่มแม่บ้านคลองข่อย
  3. กลุ่มแม่บ้านคอนหวาย
- อำเภอบ้านไร่ ทั้งสิ้น 16 กลุ่ม ได้แก่
  1. กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งนา
  2. กลุ่มทอผ้าบ้านทัพคล้าย
  3. กลุ่มทอผ้าบ้านทัพหมั่น
  4. กลุ่มทอผ้าบ้านเจ้าวัด
  5. กลุ่มทอผ้าบ้านบึง

6. กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่ทองหลาง
7. กลุ่มทอผ้าบ้านนาตาโพ
8. กลุ่มทอผ้าบ้านปากกล้วย
9. กลุ่มทอผ้าบ้านเนินคีรี
10. กลุ่มทอผ้าบ้านหนองบ่มกล้วย
11. กลุ่มแม่บ้านบ้านสน่านา
12. กลุ่มทอผ้าลายโบราณ (สมบัติ)
13. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านผาตั้ง
14. กลุ่มทอผ้าสี่ธรรมชาตทุ่งนา
15. กลุ่มทอผ้าบ้านลาวครั้ง
16. กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านหนองสองห้อง

หลังจากได้ศึกษาสถานการณ์/ข้อมูลแล้ว คณะทำงานจัดการความรู้ได้กำหนดกรอบการจัดการความรู้ผ้าทอเป็น การจัดการความรู้การจัดการวัตถุดิบผ้าทอ จึงได้ลงไปเก็บข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัตถุดิบได้ข้อมูล ตามตารางที่ 1 และตารางที่ 2 (เอกสารแนบท้าย)

สรุปและวิเคราะห์ข้อมูล

ฝ้ายที่ใช้ทั้งสิ้น 924,336 บาท

จำนวนไหมประดิษฐ์ (เบอร์ 36 และเบอร์ 40/2) ที่ใช้ 108,648 ใจ ซื้อในราคาใจละ 17 บาทเป็นจำนวนเงิน 1,844,060 บาท ถ้ารวมซื้อจากบริษัทใจละ 13 บาท เป็นเงิน 1,412,424 บาท ค่าส่วนต่าง 431,636 บาท

รายได้ผ้าทออุทัยธานีส่วนใหญ่อยู่ที่อำเภอบ้านไร่ แต่การใช้ฝ้ายน้อยกว่าไหมประดิษฐ์ เนื่องจากผ้าทอบ้านไร่เป็นงานฝีมือ ใช้เวลาในการทอนานกว่าผ้าทอไหมประดิษฐ์ ซึ่งทอได้เร็วกว่าและปริมาณมากกว่า จึงใช้วัตถุดิบปริมาณมาก ถึงราคาต่างกันเล็กน้อยแต่ส่วนต่างรวม ก็จะสูงเนื่องจากไหมประดิษฐ์ใช้ปริมาณมาก จึงเลือกจัดการความรู้การจัดการไหมประดิษฐ์ก่อน

ข้อมูลรายได้จากผ้าทอเป็นครัวเรือน

ชื่อกลุ่ม	จำนวนคน	รายได้ (บาท)
-บ้านเนินคีรี ต.ทัพหลวง	22	438,400
-บ้านทัพกล้วย ม.6,14	23	314,800
-ทอผ้าบ้านห้วยรอบ ม.3	22	660,000
รวม	67	974,800

เฉลี่ยรายได้ = 14,549.25 บาท / คน

- คนทอผ้าบ้านทัพคล้าย และเนินคีรีบางคนมีระยะเวลาในการทอแค่ 3 เดือน ช่วงว่างจากงานไร่นา
- เป็นอาชีพที่ลงทุนน้อยแต่รายได้ดี เพราะเป็นการใช้ฝีมือแรงงาน
- ทำอยู่กับบ้าน ทำตอนไหนก็ได้ เลี้ยงลูกเลี้ยงหลานและทำงานบ้านได้
- เป็นอาชีพของผู้สูงอายุ ถ้าทอผ้าไม่ได้ก็รับปั่นฝ้าย กรอผ้า ย้อมสีธรรมชาติ

พื้นที่ต้นแบบด้านการตลาด กลุ่มทอผ้าโบราณบ้านโคกหม้อ อำเภอทัพทัน

ผลสำเร็จ

1. ขายได้หมด
2. ลูกค้าพอใจ
3. ขายได้ราคา
4. สร้างรายได้ให้กับชุมชน

ปัจจัยผลสำเร็จ

1. วัดอุทัยมีคุณภาพดี สีสด ไม่ตก สีคลาสสิก ใช้ไหมแท้ ฝ้ายมีน้ำหนัก ริดง่าย ไม่ยับ
2. ผู้นำมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขวนขวายหาความรู้ใหม่ๆ ตลอด สอบถามความต้องการของลูกค้า และติดตามแนวโน้มของตลาดอยู่เสมอ
3. เทคนิคการหาตลาด มีการประชาสัมพันธ์ ออกร้าน เดินแบบ แผ่นพับ ใช้สินค้าของตนเอง หาตลาดจากแหล่งเงินกู้ (ชกส. ออมสิน SME) แลกเปลี่ยนสินค้ากับวัดอุทัย (เช่น จุลไหมไทย)
4. เทคนิคการขาย มีความเป็นกันเองกับลูกค้า ไม่เข้าซื้อลูกค้า จัดตกแต่งร้านให้สวยงามเล่าประวัติลายผ้า มีการทอผ้าโชว์เป็นตัวอย่าง และบรรจุภัณฑ์ดูดี สีสวย มีสถานที่ติดต่ออยู่ข้างบรรจุภัณฑ์ (เป็นการประชาสัมพันธ์)
5. ผ้าทอมีเอกลักษณ์เฉพาะ ลายโบราณ ผสมผสานลวดลาย
6. มีสถานที่จำหน่าย คือที่กลุ่ม ซึ่งมีหน่วยงานราชการมาติดต่อ สถานที่ที่หน่วยงานราชการจัดให้ (เมืองทองธานี) และมีลูกค้าประจำ (อ.โกมล จากแพร่ และ จุลไหมไทย)

พื้นที่ต้นแบบด้านการจัดการ กลุ่มทอผ้าบ้านนาตาโพ อำเภอบ้านไร่

1. การบริหารจัดการ มีการจัดตั้งกองทุน มีสวัสดิการ มีปันผล มีการควบคุมคุณภาพสินค้า ควบคุมการย้อมสี มีจุดขายวัตถุดิบที่ทำให้สมาชิกได้รับวัตถุดิบกลับบ้าน ลดต้นทุนในการใช้จ่าย กำไรมากขึ้น เพราะไม่เสียค่าขนส่ง สมาชิกในกลุ่มมีการเรียนรู้ ศึกษาดูงานทั้งใน และต่างประเทศ มีการตั้งกฎระเบียบ/กติกา เพื่อให้เกิดการปฏิบัติไปในทางเดียวกัน ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทำให้เกิดความไว้วางใจ
2. การสั่งซื้อวัตถุดิบ ซื้อจากผู้ผลิตโดยตรง สามารถกำหนดคุณภาพได้ ซื้อครั้งละมากๆ ทำให้ได้ส่วนลด บริษัทมาส่งสินค้าเองโดยไม่ต้องเสียค่าขนส่ง
3. ผู้นำ ขวนขวายหาความรู้ มีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล เปิดโอกาสให้กรรมการ และสมาชิกได้เรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการทำงาน เพื่อร่วมรับทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขด้วยกัน มีการศึกษาดูงาน เพื่อกลับมาพัฒนากลุ่ม
4. สมาชิกกลุ่มมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่ม พร้อมกับเปิดรับสมาชิกใหม่อยู่เสมอ
5. มีคณะกรรมการที่เป็นฝ่ายจำหน่ายที่ชัดเจนสำหรับออกจำหน่ายตามสถานที่ต่างๆ นอกจากวางจำหน่ายที่กลุ่มเพียงอย่างเดียว
6. ผ้าทอมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีการปรับปรุงและเพิ่มเทคนิคการใช้สีธรรมชาติย้อมผ้า
7. เน้นความซื่อสัตย์กับลูกค้า สินค้ามีตำหนิก็จะบอกกับลูกค้า พร้อมกับจำหน่ายในราคาที่ถูกลง
8. ไม่เน้นการเพิ่มกำลังการผลิตโดยการกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ เพราะเป็นการสร้างหนี้โดยไม่จำเป็น

ผลสำเร็จ

1. ผ้าทอมีคุณภาพ มีเอกลักษณ์ในการออกแบบลายและให้สี
2. มีกองทุนฝ่ายและจัดระบบสวัสดิการ
3. จัดระบบความสัมพันธ์ของสมาชิกได้ดี
4. วัตถุดิบมีคุณภาพและซื้อได้ราคาถูก

ปัจจัยผลสำเร็จ

1. มีการบริหารจัดการที่ดี
2. การมีส่วนร่วมของสมาชิก / มีกฎกติการ่วมกัน
3. ผู้นำแสวงหาความรู้ มีการเรียนรู้ตลอดเวลา (จากการปฏิบัติ)
4. จัดระบบที่เอื้อให้สมาชิกได้เรียนรู้ร่วมกัน

ยุทธศาสตร์พื้นที่

พัฒนาผ้าทอให้มีคุณภาพ ขายได้ราคา

กลุ่มทอผ้าบ้านทัพคล้าย ตำบลทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

คนทอผ้า

คนทอผ้า ม.6 และ ม.14 ต.ทัพหลวง 64 คน มีฝีมือทอแล้วขายได้หมด 24 คน อีก 40 คนยังทอผ้าไม่ได้คุณภาพทำให้ถูกกดราคา และขายได้น้อย

วิธีการ

- เลือกคนทอผ้า ม.6 จำนวน 8 คน ม.14 จำนวน 7 คน เป็นคนที่จดทะเบียนคนจนและคนจนที่ไม่จดทะเบียน
- จัดให้มีพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนที่ฝีมือในการทอผ้า
- ให้ไปเรียนรู้กับลูกค้าเวลาที่มีการออกจำหน่าย เพื่อให้รู้ว่าลูกค้าคิดอย่างไร
- ให้ไปเรียนรู้กับคนทอผ้ากลุ่มอื่น ๆ หรือเชิญคนทอผ้าที่มีฝีมือจากกลุ่มอื่นมาแลกเปลี่ยน

คนเย็บผ้าด้วยมือ

1. สมบูรณ์ นันทิพย์ 2. คำคิด ชุมภูพิน 3. สีทา นิลโกสีย์ 4. อุ่นเมือง แก้วการไร่

วิธีการ

- ฝึกอบรมเพิ่มทักษะในการเย็บผ้าด้วยมือ
- ศึกษาดูงานจากกลุ่มทอผ้าที่เย็บผ้าด้วยมือและดูงานการตลาดผ้าที่เย็บด้วยมือ

คนขายวัตถุดิบ / ออกแบบลาย/ ตรวจคุณภาพผ้า / มีลายให้ดูตัวอย่าง / ให้สี / ไปดูขึ้นฟืม

1. นางกัญญา เฟื่องอุ่น 2. นายเนย จันทร 3. นางยุพิน ปรากฏิม

วิธีการ

- เรียนรู้การจัดการวัตถุดิบกับกลุ่มทอผ้าบ้านนาตาโพ
- ฝึกทักษะการให้สี ออกแบบลาย
- เรียนรู้ความต้องการของลูกค้าจากกลุ่มทอผ้าโบราณบ้านโคกหม้อ
- ออกตลาดเป็นบางครั้งเพื่อเรียนรู้กับลูกค้า
- เรียนรู้การข้อมสิทธิ์ธรรมชาติจาก นายนิทัศน์ จันทร

คนออกตลาด

นายนิทัศน์ จันทร นางบุญศรี อินทยศ

วิธีการ

- เรียนรู้เทคนิคการขาย เทคนิคการจัดร้าน จากกลุ่มทอผ้าโบราณบ้านโคกหม้อ
- เรียนรู้ลายผ้า ประวัติความเป็นมาเรื่องราวของผ้าร่วมกับกลุ่ม
- ทำสื่อ ประวัติลายผ้า

กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยรอบ ตำบลห้วยรอบ อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี
พัฒนากลุ่มทอผ้า ม.3 ต.ห้วยรอบ อ.หนองขาหย่าง เพื่อให้ผ้ามีคุณภาพและขายได้ราคา

คนทอผ้า

คนทอผ้า 22 คน

วิธีการ

1. คนทอต้องพัฒนาฝีมือในเรื่องการทอผ้าให้สม่ำเสมอ ให้ผ้าแน่น ริมผ้าเรียบ ลายมัดหมี่ให้เรียงลายให้ตรง ให้ดูและฝึกจากผู้ชำนาญโดยการแลกเปลี่ยนกันเอง
2. ให้ไปเรียนรู้กับลูกค้า ถ้าผ้ามีตำหนิจะขายไม่ได้

คนออกตลาด

1. เลือกคนที่มีบุคลิกดี พุดจาดี ฝึกการพูดการขาย โดยฝึกกับพื้นที่ต้นแบบบ้านโคกหม้อ
2. เรียนรู้ในเรื่องของการแนะนำผ้า สี ลาย ที่เหมาะสมกับลูกค้าจดข้อมูลลูกค้าที่แนะนำและความต้องการของลูกค้า
3. รู้จักตกแต่งร้านให้ดึงดูดใจลูกค้า
4. กล้าที่จะตัดสินใจในเรื่องราคาของสินค้า (ต้องรู้ข้อมูลต้นทุน/ระยะเวลาการทอของสินค้า)

คนขายวัตถุดิบ

1. ให้ไปเรียนรู้ การจัดการวัตถุดิบกับกลุ่มต้นแบบบ้านนาตาโพ
2. ต้องรู้คุณภาพของวัตถุดิบ เปรียบเทียบราคา รู้แหล่งซื้อ
3. ต้องมีเวลาอยู่กับกลุ่ม ต้องทำบัญชีเป็น
4. ต้องรู้ข้อมูลเรื่องสี วัตถุดิบ (ใช้มาก,ใช้น้อย)
5. ต้องเป็นคนละเอียด รอบคอบ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบงาน
7. เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับสี ตามความต้องการของตลาด

ยุทธศาสตร์เครือข่าย

จัดตั้งกองทุนซื้อวัตถุดิบผ้าทอจังหวัดอุทัยธานี

เพื่อซื้อวัตถุดิบราคาถูกเป็นการลดต้นทุนการผลิตและเป็นเครือข่ายผ้าทอ (มีกิจกรรมร่วม)

ประธานกลุ่มทอผ้า

- บ้านห้วยรอบ ม.2 ม.3	- บ้านบัวหลวง
- บ้านแก่นัว	- บ้านดอนหวาย
- บ้านดอนกลอย	- บ้านคลองข่อย
- บ้านเกษตรทุ่งน้ำเค็ม	- บ้านเขาดาวเรือง
- บ้านโคกหม้อ	- บ้านเนินมะค่า
- บ้านเพชรภาพสินธุ์	- บ้านร่องตาที
- บ้านหนองจิกยาว	- บ้านเก่า
	- บ้านพรเจริญ

วิธีการ

1. มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของผ้าทอ วัตถุดิบและการตลาด
2. ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหารูปแบบการดำเนินงานให้เก็บข้อมูลปริมาณและการจัดการ
3. ส่งตัวแทนศึกษาข้อมูลราคาจากบริษัท/ร้านค้า หาวิธีการจัดการ
4. ประชุมหาข้อตกลงร่วมในการดำเนินการกองทุน
เพื่อมาเรียนรู้ร่วมกันสร้างความเข้าใจ รู้จักคุ้นเคย มีเป้าหมายร่วม เรื่อง “การจัดการวัตถุดิบ” และเพื่อซื้อวัตถุดิบราคาถูก เป็นการลดต้นทุนการผลิต
5. ระดมทุนเพื่อจัดตั้งกองทุนซื้อวัตถุดิบผ้าทอจังหวัดอุทัยธานี

ผู้สนับสนุน

นายกอบต. ต.ลานสัก ต.ระบำ ต.น้ำรอบ ต.เจ้าวัด ต.คอกควาย ต.อุทัยเก่า ต.หนองขาหย่าง ต. หนองไผ่ ต. โลกหม้อ ต. หนองหลวง ต. ไผ่เขียว ต. พลับสองนาง และนายกเทศบาลดงคู

วิธีการ

1. ให้แต่ละกลุ่มไปพูดคุยทำความเข้าใจกับนายกอบต.
2. เชิญร่วมเวทีตลาดนัดความรู้กับ อบต. ที่ประสบผลสำเร็จด้านการสนับสนุนอาชีพทอผ้า เพื่อให้นายกเห็นความสำคัญของกลุ่มอาชีพทอผ้า
3. สนับสนุนงบประมาณพัฒนากลุ่มผ้าทอให้แต่ละกลุ่ม

นายกอบจ.

สนับสนุนงบประมาณตั้งกองทุนซื้อวัตถุดิบผ้าทออุทัยธานี

วิธีการ

1. ขอสนับสนุนให้การตั้งกองทุนซื้อวัตถุดิบผ้าทอของเครือข่ายผ้าทอจังหวัดอุทัยธานีให้อยู่ในแผนการส่งเสริมอาชีพขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. เครือข่ายผ้าทอจังหวัดอุทัยธานี ระดมทุนประมาณ 80,000 บาท ขอสนับสนุนงบประมาณ อบจ. 300,000 บาท (โดยรอบการสั่งซื้อ 2 เดือนครั้ง เป็นเงินประมาณ 340,000 บาท)

พัฒนาชุมชน 6 อำเภอ

ประสานเชื่อมโยงกลุ่มกับกลุ่ม และกลุ่มกับนายกอบต. เป็นพี่เลี้ยงทีมกองทุนวัตถุดิบผ้าทอ

วิธีการ

1. พุดคุยทำความเข้าใจกับพัฒนาการจังหวัด
2. เชิญร่วมเวทีตลาดนัดความรู้พร้อมกับนายก อบต. /นายกเทศบาล
3. เชิญร่วมประชุมกับคณะทำงานเครือข่ายผ้าทออุทัยธานี

ตารางที่ 1 ข้อมูลกลุ่มท่อฟ้า และปริมาณการใช้ใหม่ประดิษฐ์

ส่ที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	ใหม่ประดิษฐ์		จำนวนที่ใช้ (ใจ)	ราคา/ใจ	ลิส	สถานทีชื่อ
			เบอร์ 36	เบอร์ 40/2				
	อำเภอบ้านไร่							
1	กลุ่มท่อฟ้าพื้นบ้านตำบลบ้านไร่	40	2,160.00	-	120			พ.ญา ตั้งหยงจัวะ เชียงใหม่ สระบุรี
2	กลุ่มท่อฟ้าบ้านทัพคล้าย	19	-	1,824.00	114	16		ตั้งหยงจัวะ จุลใหม่ไทย
3	กลุ่มท่อฟ้าบ้านทัพหมั่น	17	-	3,744.00	220	17		กลุ่มทัพหลวง ร้านปานาง
4	กลุ่มท่อฟ้าบ้านเจ้าวัด	12	-	45,360.00	2,668	18		ร้านป่าซิม ร้านปานาง รัชภูมิ
5	กลุ่มท่อฟ้าบ้านใหม่ทองหลาง	15	-	60,000.00	3,524	17		จุลใหม่ไทย ร้านปานาง
6	กลุ่มท่อฟ้าบ้านนาตาโพ	32	2,160.00	-				
	รวม	135	4,320.00	110,928.00	6,646.00			
	อำเภออลานสัก							
1	กลุ่มท่อฟ้าบ้านเนินมะค่า	22	-	64,600.00	3,800	17		ตั้งหยงจัวะ รดเร่
2	กลุ่มท่อฟ้าบ้านชกกระพัฒนา	25	-	41,040.00	2,280	18		ตั้งหยงจัวะ โชคประเสริฐ
3	กลุ่มท่อฟ้าบ้านร่องตาที	10	-	64,000.00	3,800	17		กลุ่ม รดเร่ ตั้งหยงจัวะ
4	กลุ่มท่อฟ้าพื้นเมืองบ้านเก่า ม. 2	20	-	58,142.00	3,420	17		ตั้งหยงจัวะ รดเร่
	รวม	77	-	227,782.00	13,300.00			

ที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	ใหม่ประดิษฐ์		จำนวนที่ใช้ (ใจ)	ราคา/ใจ	สี	สถานที่ขอ
			เบอร์ 36	เบอร์ 40/2				
	อำเภอสว่างอารมณ์							
1	กลุ่มแม่บ้านดอนหวาย	16	80,640.00	-	4,480			ต.หนองไข่ะ ร.นกิจ
2	กลุ่มแม่บ้านคลองข่อย	53	10,672.00	-	667			ไก่อ้วน(สุโขทัย)ต.หนองไข่ะร.ง.พอดฝาลาดยาว
3	กลุ่มทอผ้าบ้านเขาดาวเรือง	6	-	12,852.00	760	17		ต.หนองไข่ะ
	รวม	75	91,312.00	12,852.00	5,907.00			
	อำเภอหนองขาหย่าง							
1	กลุ่มทอผ้าบ้านเก้าแก้ว	15	-	165,120.00	10,320	16		สระบุรี ต.หนองไข่ะ
2	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวรอบ	14	-	140,160.00	8,760	16		ต.หนองไข่ะ สระบุรี
3	กลุ่มทอผ้าบ้านหัวรอบ ม.3	23	-	239,040.00	14,940	16		สระบุรี ต.หนองไข่ะ
4	กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านดอนกลอย	7	-	95,880.00	5,640	17		
5	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทุ่งน้ำเค็ม	18	-	138,240.00	8,640	16		
	รวม	77	-	778,440.00	48,300.00			
	อำเภอทัพทัน							
1	กลุ่มทอผ้าแม่บ้านโคกหม้อ ม.2	13	-	28,980.00	1,748	17		ต.หนองไข่ะ
2	กลุ่มทอผ้าภูมิปัญญาอีสานบ้านเพชรภาพลิ้นตุ้	5	-	5,598.00	311	18		ต.หนองไข่ะ
	รวม	18	-	34,578.00	2,059.00			

ที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	ใหม่ประดิษฐ์		จำนวนที่ให้ (ใจ)	ราคา/ใจ	สี	สถานที่ชื่อ
	อำเภอหนองขา		เบอร์ 36	เบอร์ 40/2				
1	กลุ่มพ่อค้าบ้านหนองจิกยาว	5	-	220,320.00	12,240	18		ตั้งหยงจำเ สระบุรี
2	กลุ่มพ่อค้าบัวหลวง	30	-	363,528.00	20,196	18		ตั้งหยงจำเ สระบุรี สมุทรปราการ
	รวม	35	-	583,848.00	32,436.00			กาญจนบุรี
	รวมทั้งสิ้น	417	95,632.00	1,748,428.00	108,648			

ตารางที่ 2 ข้อมูลการใช้ฝาย

ที่	กลุ่ม	จำนวน สมาชิก	วัสดุดิบ				
			ฝาย เบอร์ 10/12	ฝาย เบอร์ 40/2	ฝายปั้นมือ	ฝาย เบอร์ 20/20	โทร
	อำเภอบ้านไร่						
1	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านผาตั้ง			250,000	36,000	28,000	
2	กลุ่มทอผ้าบ้านนาตาโพ	40	50,000	40,000	36,000	2,160	720
3	กลุ่มทอผ้าพื้นบ้านตำบลบ้านไร่	19	4,400			4,800	
4	กลุ่มทอผ้าบ้านทัพคล้าย	17	14,400	30,600	3600		
5	กลุ่มทอผ้าบ้านทัพหมั่น	12	9,900	23,376			
6	กลุ่มทอผ้าบ้านเจ้าวัด	15		18,000		66,000	
7	กลุ่มทอผ้าบ้านบึง	27	169,000	57,000			
8	กลุ่มทอผ้าบ้านปากกล้วย ม. 3	20					
9	กลุ่มทอผ้าบ้านใหม่ทองหลาง	32					
10	กลุ่มทอผ้าบ้านทุ่งนา ม. 6	39		3,500			
11	กลุ่มทอผ้าบ้านเนินศิรี						
	อำเภอลานสัก						
1	กลุ่มทอผ้าบ้านเนินมะค่า	22					
2	กลุ่มทอผ้าบ้านชากระพัฒนา	25					
3	กลุ่มทอผ้าบ้านร่องคати	10					
4	กลุ่มทอผ้าบ้านพรเจริญ	10					
5	กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านเก่า ม. 2	20		2,600			
6	กลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ	20		75,000			
	รวม		247,700	500,076	75,600	100,960	720

ขั้นตอนที่ 12 กิจกรรมเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ขยายโอกาส และสวัสดิการ เพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้แต่ละกิจกรรม

เมื่อแผนแม่บทชุมชนซึ่งราษฎรได้ร่วมกันคิดและร่วมกันจัดทำแล้ว กระบวนการขั้นต่อไป คือ การเสนอแผนให้นายก อบต. และนายก จะเลือกกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งเพื่อสาธิตและหรือทำทดลองแก่นัก เป็นกรปฏิบัติกรแบบถึงลูกถึงคน โดยบาง อบต. ก็ได้สมทบงบประมาณตามความสามารถดังนี้

โครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ และงบประมาณของ อบต.

อำเภอ/ตำบล		โครงการนำร่องฯ	งบโครงการ	งบ อบต.
อำเภอเมือง	ตำบลเกาะเทโพ	1. โครงการสนับสนุนการทำปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี	40,000 บาท	-
	ตำบลหนองไผ่แบน	1. โครงการส่งเสริมการเรียนรู้การทำปุ๋ยชีวภาพ	40,000 บาท	40,000 บาท
อำเภอหนองขาหย่าง	ตำบลท่าโพ	1. โครงการเลี้ยงปลาดุกในบ่อพลาสติก	40,000 บาท	100,000 บาท
	ตำบลดงขวาง	1. โครงการเลี้ยงปลาดุกในบ่อพลาสติกและการปรับเปลี่ยนดินเลวให้เป็นดินดี	40,000 บาท	40,000 บาท
	ตำบลหนองไผ่	1. โครงการไร่นาสวนผสมผสาน	40,000 บาท	-
อำเภอหนองฉาง	ตำบลอุทัยเก่า	1. โครงการเลี้ยงหมูหลุม และเลี้ยงปลาดุกในบ่อพลาสติก	40,000 บาท	40,000 บาท
	ตำบลทุ่งพง	1. โครงการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตโดยประกอบอาชีพหลายอย่าง ปลุกผัก เลี้ยงปลา ผสมผสานเป็นศูนย์การเรียนรู้	40,000 บาท	40,000 บาท
อำเภอทัพทัน	ตำบลโคกหม้อ	1. โครงการส่งเสริมการเลี้ยงกระบือ	40,000 บาท	-
	ตำบลหนองสระ	1. โครงการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตโดยประกอบ อาชีพหลายอย่าง ปลุกผัก เลี้ยงปลา ผสมผสาน เป็นศูนย์การเรียนรู้	40,000 บาท	-
อำเภอสว่างอารมณ์	ตำบลบ่อยาง	1. โครงการส่งเสริมการปลุกผักสวนครัว และสาธิตการใช้น้ำอย่างประหยัด	40,000 บาท	40,000 บาท
	ตำบลพลวงสองนาง	1. โครงการฝึกอาชีพ	40,000 บาท	60,000 บาท
อำเภอห้วยคต	ตำบลอุชอุทัย	1. โครงการเลี้ยงปลาดุกในบ่อพลาสติก	40,000 บาท	-
อำเภอบ้านไร่	ตำบลห้วยแห้ง	1. โครงการธนาคารแพะ	40,000 บาท	100,000 บาท
	ตำบลทัพหลวง	1. โครงการปลูกไผ่หวานและเพาะเห็ดนางฟ้า	40,000 บาท	40,000 บาท

อำเภอ/ตำบล		โครงการนำร่องฯ	งบโครงการ	งบ อบต.
อำเภอลานสัก	ตำบลลานสัก	-	40,000 บาท	-
	ตำบลประดู่ยืน	1. โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้โดยการนำประชาชนมาประกอบอาชีพเกษตร 2 ครอบครัว	100,000 บาท	100,000 บาท
	ตำบลป่าอ้อ	1. โครงการเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก	40,000 บาท	40,000 บาท
	ตำบลระบำ	1. โครงการเลี้ยงกบนาแก้ง	40,000 บาท	40,000 บาท
	ตำบลน้ำรอบ	1. โครงการเลี้ยง โค กระบือ	40,000 บาท	160,000 บาท
	ตำบลทุ่งนางาม	1. โครงการเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติกและเลี้ยงหมูหลุม	40,000 บาท	40,000 บาท
รวม			860,000 บาท	880,000 บาท

ตัวอย่างโครงการนำร่อง

หมูหลุม

โดย นายธาดา อ่าพิน นายก อบต.อุทัยเก่า

• โครงการเลี้ยงหมูหลุม

เริ่มจากการทำแผนแม่บทชุมชนแล้วได้ข้อมูลว่า ตำบลอุทัยเก่า มีการใช้ปุ๋ยเคมี และยาฆ่าแมลงมาก ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการลงทุน จึงมาคิดว่าทำอย่างไรจะลดค่าใช้จ่ายครัวเรือนลง ค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารประเภทเนื้อหมูมีมากพอสมควร จึงได้ไปดูงานหมูหลุมที่ จังหวัดแพร่ เป็นโรงเรียนระดับจังหวัด ตอนนี้โครงการสำเร็จไปแล้ว 90% ได้สร้างโรงเรือน และเริ่มเลี้ยงหมูแล้ว การเลี้ยงปลา ตลาจะแคบกว่าหมู โดยคัดเลือกชาวบ้านตก จปฐ.มาเรียนรู้ที่ อบต.ก่อน เมื่อมีความรู้แล้วจะตั้งบง ให้นำไปเลี้ยงที่บ้าน โดยให้เลี้ยงแม่พันธุ์ก่อน เลี้ยงแม่หมูอายุ 5 เดือน คนละ 2 ตัว ใช้เวลา 2 เดือนผสมได้ โดยยืมเงินจาก อบต.

หมูหลุมเลี้ยงที่ไหนก็ได้ ไม่มีกลิ่นรบกวนได้มูลหมูผสมกับเกลบเป็นปุ๋ย หากขายจะได้ กิโลกรัมละ 2 บาท หมูหลุมจะกินอาหารสำเร็จรูป 30% อีก 70 % เป็นพืชสด กระถิน , หยวกกล้วย , นำมาหมักอัตราส่วน พืช 100 กิโลกรัม น้ำตาลทรายแดง 1 กิโลกรัม เกลือ 0.5 กิโลกรัม หมักไว้ 7 วัน หมูกิน วันละ 1 กิโลกรัม เอาดินในหลุมที่ขุดมาทำเป็นคัน ปลูกกล้วย มะละกอ บนคันได้

หมูเลี้ยงอาหารปกติ ค่าไร่ 600 – 700 บาท / ตัว , หมูหลุม ค่าไร่ 2,000 บาท / ตัว ได้งบจากโครงการนำร่องฯ 40,000 บาท

ใน 1 อาทิตย์ คนจนมาช่วยกันหมัก อาหาร 1 ครั้ง จัดตารางดูแล แบ่งกันคนละ 1 วัน

การเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก

โดย นางภารดี วัชรพันธ์ นายก อบต.ท่าโพ

- โครงการเลี้ยงปลา เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน

งบประมาณได้รับจากโครงการนำร่อง 40,000 บาท อบต.สมทบ 100,000 บาท วัสดุพลาสติก 1 ผืน กระสอบ 80 ใบ อาหาร 3 ลูก ปลา 1,000 ตัว สแลนกันแดด 1 ผืน ขุดบ่อในดิน ขนาด 2 X 6 X 0.50 ม. เลี้ยงระยะเวลา 3 เดือน / รุ่น บริเวณรอบบ่อปลูกผักสวนครัวไว้กินเอง ถ่ายน้ำ บ่อปลาเดือนละ 2 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมโครงการ ประมาณ 10 คน โดยคัดเลือกคนจนที่ตกเกณฑ์ จปฐ มาฝึกอบรมก่อน แล้วจึงสนับสนุนอุปกรณ์

ศูนย์การเรียนรู้แก้จน

โดย นายนิคม บุญภูมิ นายก อบต. ดงขวาง

- โครงการศูนย์การเรียนรู้แก้ปัญหาความยากจน

จากการทำแผนชุมชนได้ทราบปัญหาของชาวบ้านจึงทำโครงการศูนย์การเรียนรู้แก้ปัญห ความยากจน เพื่อให้คนจนได้เข้ามาเรียนรู้ มีกิจกรรม คือ ลดรายจ่ายในครัวเรือน โดยเลี้ยงปลาใน บ่อพลาสติก , ปลูกผัก , ปรับโครงสร้างดินโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์

ใช้สถานที่ของ อบต.ท่าศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้คนจนได้มาศึกษาแล้ว 20 ราย สำหรับ คน จนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. งบประมาณจากโครงการนำร่องฯ 40,000 บาท อบต. สมทบ 40,000 บาท

โครงการทำปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด

โดย นางอนงค์ ไชยกุล

- โครงการทำปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด

การจัดทำแผนชุมชนทำให้ทราบปัญหาปุ๋ยราคาแพง เนื่องจากชาวบ้านมีอาชีพปลูกผัก จึงคิด โครงการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตจากการใช้ปุ๋ยเคมีมาใช้เป็นปุ๋ยอินทรีย์แทน ราษฎรคิดทำโครงการทำ ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด โดยใช้เงินโครงการนำร่องฯ 40,000 บาท ไปซื้อวัสดุที่จะอัดเม็ด โดยเครื่องมืออยู่ แล้ว ซึ่งกสน.สนับสนุน ประโยชน์เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี ลดรายจ่ายปุ๋ยปรับปรุงสภาพ ดิน สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ผู้ผลิต ผู้บริโภคปลอดภัย คนจนได้ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้

กิจกรรมเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายในครัวเรือน โครงการเลี้ยงหมูหลุม

กิจกรรมเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายในครัวเรือน โครงการเลี้ยงปลาตก

กิจกรรมเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายในครัวเรือน โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ

ขั้นตอนที่ 13 จัดเวทีในตำบลเป้าหมาย (20 ตำบล) ผู้ร่วมเวทีประกอบด้วย

1. นายอำเภอ
2. นายก อบต.
3. เจ้าหน้าที่ฝ่ายแผน อบต.
4. คณะทำงานสำนักงานเกษตรอำเภอ
5. คณะทำงานสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ
6. คณะทำงานฝ่ายบริหารงานส่วนท้องถิ่น
7. ตัวแทนวิทยากรตำบล
8. ตัวแทนคนจน
9. แกนนำหมู่บ้าน

รวมประมาณ 30 คน

เมื่อได้ข้อมูลสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาความยากจนแต่ละหมู่บ้านแล้ว
ขั้นตอนต่อไป คือ เวทีตำบลครั้งที่ 1 วัตถุประสงค์ คือ

1. คนจนแต่ละหมู่บ้านนำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขของหมู่บ้านตนเอง
2. รวบรวมสรุปปัญหาและแนวทางแก้ไขของตำบล แยกเป็นแนวทางที่แก้ไขได้ด้วยตนเอง,เสนอต่อ อบต. ดำเนินการแก้ไข ,เสนอต่อ อบจ.

รวบรวมสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหความยากจน

ขั้นตอนที่ 14   **สนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่ (20 ตำบล)**

ได้นำงบประมาณในส่วนนี้ไปร่วมในการจัดเวทีหมู่บ้านค้นหาความจริง

ขั้นตอนที่ 15   **สรุปบทเรียนแต่ละตำบล**

ขั้นตอนนี้ได้นำไปร่วมกับขั้นตอนที่ 21 สรุปภาพรวมสังเคราะห์ข้อเสนอ
แก้ปัญหาความยากจนระดับจังหวัด

ขั้นตอนที่ 16   **ผนวกแผนชุมชนกับ อบต. ผู้ร่วมเวทีประกอบด้วย**

1. นายอำเภอหรือปลัดอาวุโส
2. ท้องถิ่นอำเภอ
3. นายก อบต.
4. ประธานสภา อบต.
5. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
6. กำนัน
7. ตัวแทนวิทยากรตำบล
8. ตัวแทน 5 เลือ
9. คณะทำงานอำเภอ
10. คณะทำงานจังหวัด
11. ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน
12. ตัวแทนแกนนำ
13. ตัวแทนคนจนหมู่บ้าน

รวมประมาณ 34-49 คน

การจัดเวทีตำบลครั้งที่ 2 จะทำหลังจากที่ตำบลสำรวจข้อมูลชุมชนเสร็จแล้ว นำ
ตัวเลขมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ร่างแผนชุมชนและประชาพิจารณ์ หลังจากนั้นแผนชุมชน
ที่ผ่านประชาพิจารณ์จะนำเข้าสู่เวทีตำบล 2 เพื่อ

1. นำเสนอข้อมูลภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมของตำบล
2. นำข้อมูลทางเศรษฐกิจนำเสนอในเวที เช่น รายรับ รายจ่าย หนี้สิน
3. นำข้อมูลความต้องการของประชาชนมาบรรจุไว้ในแผนของ อบต. หรือเพื่อ
เสนอ อบจ. หากเกินความสามารถของ อบต.

วิธีการแก้ไข

ตามความคิดเห็นของราษฎรใน 20 ตำบลนำร่อง

1. ส่งเสริมการประหยัดควดอ้อม
2. แนะนำการประกอบอาชีพ และเข้าถึงข่าวสาร การจัดงานต่างๆ
3. จัดตั้งกลุ่มอาชีพเสริม อบรมอาชีพเสริม
4. จัดหาแหล่งน้ำ
5. สาธิตการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย
6. จัดหาที่ดินทำกิน
7. ประกันราคาพืชผล
8. ขอรับเบี้ยคนชรา
9. จัดหาที่อยู่อาศัยราคาถูก
10. ลด ละ เลิก อบายมุข
11. หาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ
12. สร้างเสริมนิสัย ความขยันหมั่นเพียร
13. ควบคุมราคาสินค้า
14. จัดฝึกอบรม สาธิต ศึกษาดูงาน
15. จัดหาเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ
16. ลดดอกเบี้ยเงินกู้ ปรับโครงสร้างหนี้แปลงหนี้เข้าระบบ
17. กุมก้าเน็ด
18. จัดหาทุนการศึกษา
19. ให้ความรู้เรื่องการยังชีพ
20. จัดหาเครื่องมือในการประกอบอาชีพ
21. ส่งเสริมการออกกำลังกาย รักษาสุขภาพ
22. เพิ่มค่าแรง
23. ใช้ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยหมัก เกษตรอินทรีย์
24. จัดหาสวัสดิการคนพิการ
25. ลดต้นทุนการผลิต
26. หาดลาดรองรับผลผลิต
27. ตั้งร้านค้าชุมชน
28. สร้างจิตสำนึก ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น
29. ส่งเสริมการทำบัญชีในการประกอบอาชีพ
30. ฝนเทียม
31. จัดตั้งกลุ่มปุ๋ยเคมี นำวัตถุดิบในหมู่บ้านมาใช้
32. รวมกลุ่มซื้อสินค้า
33. ชุบคล่องชลประทาน
34. เปลี่ยนแนวคิดในการทำมาหากิน
35. รักษาพยาบาลฟรี
36. ตรวจสอบข้อมูลให้รอบคอบก่อนตัดสินใจ
37. จัดหาสวัสดิการคนด้อยโอกาส
38. ผลิตปุ๋ยใช้เอง
39. จัดตั้งตลาดกลางสินค้า
40. สร้างงานในหมู่บ้าน
41. ระวังการใช้สารเคมี
42. แจ้งตำรวจดำเนินคดี
43. เลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง
44. รวมกันขาย และแปรรูปสินค้า
45. ป้องกัน รักษาโรคระบาด
46. จัดหาสาธารณูปโภค
47. ควบคุม ดูแลแรงงานเอบแฝง
48. ลดการใช้น้ำมัน
49. ลดค่าเช่าที่ดิน
50. แก้ไขปัญหาสภาพดินเสื่อมโทรม
51. สอดส่อง ดูแล ป้องกัน แก้ไข ปัญหายาเสพติด
52. สอดส่อง ดูแล ป้องกัน แก้ไข ปัญหาการลักขโมย
53. ส่งเสริมให้มีเอกสารสิทธิ์

สาเหตุแห่งความยากจน
ตามความคิดเห็นของราษฎรใน 20 ตำบลนำร่อง

1. ฝนแล้ง	27. ไม่มีอาชีพที่แน่นอน
2. ราคาผลผลิตตกต่ำ	28. ประกอบอาชีพขาดทุน
3. ไม่มีที่ดินทำกิน	29. ที่ดินไม่อำนวยต่อการประกอบอาชีพ ,ดินเสื่อมโทรม
4. รายจ่ายมาก รายได้น้อย	30. ภัยราคาแพง
5. หนี้สิน	31. ไม่สามารถตั้งราคาผลผลิตเองได้
6. ชรา	32. ไม่ยอมเปลี่ยนแนวความคิดในการทำมาหากิน
7. ไม่มีที่อยู่อาศัย	33. น้ำมันแพง
8. ไม่มีแหล่งเงินทุน	34. ขาดสาธารณูปโภค
9. ต้นทุนการผลิตสูง	35. สัตว์เกิดโรคระบาด
10. ขี้เกียจ	36. ไม่มีรายได้ประจำ
11. พุ่มเพื่อย	37. มีการลักขโมยหน่อไม้
12. ไม่มีความรู้	38. กลุ่มจักสาน ขายสินค้าไม่ได้
13. ไม่มีงานทำ ว่างงาน	39. ไม่มีชลประทาน
14. สินค้าราคาแพง	40. ทำนาขาดทุน
15. อบรมมุข	41. ผู้ค้าโอกาส
16. มีลูกมาก	42. เงินไม่พอใช้
17. เจ็บป่วย	43. ถูกหลอกลวง
18. ไม่มีเครื่องมือในการประกอบอาชีพ	44. ประกอบอาชีพล้มเหลว
19. ไม่มีอาชีพเสริม	45. ไม่มีมรดกตกทอด
20. ค่าแรงต่ำ	46. ไม่มีทุน
21. ส่งลูกเรียน	47. มีแรงงานแอบแฝง
22. อาชีพไม่แน่นอน	48. ดอกเบี้ยสูง
23. พิการ	49. ค่าเช่าที่แพง
24. ขาดแหล่งน้ำ	50. ยาเสพติด
25. ความรู้น้อย	51. ลักขโมย
26. พ่อแม่ยากจน	52. ขาดเอกสารสิทธิ์

ขั้นตอนที่ 17   **ผนวกแผน อบต. + อบจ. และสรุปบทเรียน**

ดำเนินการผนวกแผน อบต. – อบจ. แล้ววันที่ 23 พฤศจิกายน 2548 ผลปรากฏว่า ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัด ยินดีประสานแผน แต่ทางองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องทำโครงการเสนอขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง

เวทีสรุปบทเรียนและผนวกแผน อบต./อบจ.

ขั้นตอนที่ 18 สัมมนาสัญจร

วัตถุประสงค์ในการสัมมนาสัญจรในครั้งนี้ เพื่อสร้างวงสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่กับ อบต. ต่าง ๆ และ อบต. ต่อ อบต. ขณะเดียวกันก็นำชมกิจการ 2 ประเภท นำมาเปรียบเทียบกันคือ

1. กิจกรรมประเภทที่ใช้ทุนมากแต่ก็สามารถช่วยเหลือคนจนได้ คือฟาร์มโชคชัย จะได้เห็นการทำเกษตร อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ใช้ทุนมาก ซึ่งเกษตรแบบนี้สามารถเป็นประโยชน์ต่อคนจนได้ในแง่ของการสร้างงาน สร้างอาชีพให้คนท้องถิ่น สร้างเศรษฐกิจในท้องถิ่นให้ดีขึ้น ทำให้เกิดอาชีพต่างๆ มากมายที่จะสร้างงานให้แก่ราษฎร เช่น การท่องเที่ยว การจ้างแรงงาน การแปรรูปผลิตภัณฑ์จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว เช่น น้ํานม เครื่องแต่งกายจากหนังสัตว์ ซึ่งจากแนวทางแก้ไขความยากจนของแทบทุกตำบลในโครงการจะมีข้อหนึ่ง คือ การจัดหางานเพื่อแก้ปัญหาการไม่มีงานทำหรือไม่มีอาชีพเสริมหากในจังหวัดอุทัยธานีเกิดแหล่งท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมในตำบลก็น่าจะแก้ปัญหาความยากจนได้ระดับหนึ่ง
2. กิจกรรมประเภทหลีกเลี่ยงการลงทุนนำชมที่คุ้มค่าคือ ภาษี สภาพพื้นที่ของคุณคำแดงส่วนใหญ่เป็นบ่อนบนแนวคันบ่อจะปลูกไม้ยืนต้นที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ในระยะกลาง เช่น สะเดา จี้เหล็ก กระถินณรงค์ และไม้ยืนต้นที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ในระยะยาว เช่น ยางนา ตะเคียนทอง ส่วนพืชผลที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ระยะสั้น เช่น กล้วย ไข่ ในบ่อน้ำซึ่งเป็นเนื้อที่จำนวนมากจะเลี้ยงปลา การทำเกษตรลักษณะผสมผสานเช่นนี้จะเห็นประโยชน์เด่นชัดในแง่ของการเกื้อกูลกันของธรรมชาติ มากกว่าการทำเกษตรเชิงเดี่ยว การมีบ่อน้ำทำให้พืชผล ต้นไม้ เจริญเติบโตดีกว่าในสภาพปกติ ประโยชน์เด่นชัดอีกอย่างคือ การมีรายได้ที่ต่อเนื่องและยั่งยืนจากการปลูกพืชผล ต้นไม้ ที่มีอายุการใช้ประโยชน์แตกต่างกัน จากการได้รับฟังคำบรรยายของคุณคำแดง ภาษี ทำให้ ได้เกิดแนวความคิดการทำเกษตรหลายแง่มุม เช่น ในเนื้อที่ 1 ตารางวา หากปลูกข้าวต้องลงทุน ไถ หว่าน เก็บเกี่ยว และต้องทำเช่นนี้ทุกฤดูการปลูกข้าวอยู่เสมอ ต้องลงทุนอย่างต่อเนื่องทุกครั้ง

หากนำพื้นที่ 1 ตารางวา มาปลูกกล้วย จะปลูกเพียงครั้งเดียวเท่านั้น จากนั้นแค่ดูแลรักษา การลงทุนจึงน้อยกว่ากัน ขณะที่ผลตอบแทนมากกว่าการปลูกข้าวในเนื้อที่เท่ากัน แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า จะให้เปลี่ยนจากการทำนามาปลูกกล้วยหมดซึ่งจะเป็นปัญหาเรื่องการตลาด แต่จะได้แนวคิดในแง่การทำอาชีพที่ลงทุนน้อย ไม่ต้องลงทุนทุกครั้ง ผลตอบแทนมากกว่า มีรายได้ต่อเนื่องจากพืชผลต่างอายุต่างประเภทกัน ลดความเสี่ยงในการทำพืชผลชนิดเดียวหากเสียหายอาจจะเป็นหนี้เป็น

ลิน แต่หากมีพืชผลหลายอย่างจะลดความเสี่ยงได้ นอกจากนี้ยังได้แนวความคิดในการปลูกต้นไม้ในแง่ “ไม้โตเร็วคือไม้ที่เราปลูกเร็ว” เนื่องจากกรมป่าไม้ได้แบ่งประเภทต้นไม้เป็น ไม้โตเร็ว ไม้โตปานกลาง และ ไม้โตช้า คนที่จะปลูกต้นไม้ยังไม่ทันได้ปลูกเลยจะถามก่อนว่าปลูกแล้วจะตัดได้เมื่อไร คุณคำเตือนๆ กล่าวว่าหากปลูกต้นไม้วันนี้ไม้ก็จะเริ่มโตได้ในวันพรุ่งนี้ แต่หากเราไม่ได้เริ่มปลูกต้นไม้อีก 10 ปีก็ยังไม่มิดินไม้ ต่างกับต้นไม้ที่เริ่มปลูกเมื่อวันนั้นก็มีอายุ 10 ปีแล้ว

นำ 2 กิจกรรมให้ผู้สัมมนาได้คิดและหาทางแก้ความยากจนในแต่ละตำบลของตนเอง นับว่าได้รับประโยชน์อย่างมาก

ขั้นตอนที่ 19   **การจัดทำสื่อเพื่อกระตุ้นการดำเนินงาน**

1. คู่มือความรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพร
2. คู่มือความรู้เกี่ยวกับการเผ่าถ่านโดยใช้เตาอิวาเตะ และน้ำส้มควันไม้

ขั้นตอนที่ 20   **สรุปภาพรวม สังเคราะห์ข้อเสนอการแก้ปัญหาความยากจนระดับจังหวัด**

ได้มีการสรุปภาพรวมสังเคราะห์ข้อเสนอการแก้ปัญหาความยากจนระดับจังหวัดเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2548 มีผู้เข้าร่วมเวทีประมาณ 350 คน สรุปภาพรวมการแก้ปัญหาความยากจนระดับจังหวัด ด้วยกระบวนการพหุภาคีกำลังทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐและภาคประชาชน โดยให้จัดตั้งคณะทำงานตำบลเป็นแกนนำรับผิดชอบทุกตำบล ใช้กระบวนการแก้จน 2 จังหวะ คือ

1. แก้นจนแบบถึงลูกถึงคน เมื่อค้นหาความจริงได้แล้ว จะมีคนจนประมาณ 10% ของผู้จดทะเบียน ที่จะต้องแก้ไขด้วยการพหุภาคีกำลังกันทุกฝ่าย อาจจะต้องเติมงบประมาณลงไปอย่างเร่งด่วน งบ CEO. หรืองบจากภายนอก
2. แก้นจนอย่างยั่งยืน ใช้กระบวนการบริหารจัดการแบบปกติ คือ งบของ อบต.-อบจ. และ CEO. ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์จังหวัด

ขั้นตอนที่ 21   **การประชาสัมพันธ์**

ได้มีการจัดทำหนังสือพิมพ์ข่าวประชาสัมพันธ์โครงการฯ ไปแล้ว จำนวน 5 ฉบับ เนื้อหาเป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมความเคลื่อนไหวของโครงการตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ 22   **กิจกรรมเก็บรวบรวมข้อมูล**

ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ มาโดยตลอด เช่น ข้อมูลสาเหตุของความยากจน แนวทางแก้ไขความยากจน จำนวนคนจนที่ได้รับการจัดเวทีหมู่บ้านค้นหาความจริง

ขั้นตอนที่ 23   สรุปรายงานและประเมินผล

โครงการยึดหลักการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ จึงมีการประชุมก่อนข้างบ่อยมาก นอกจากนั้นโครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ได้จัดจ้างเพิ่ม เพื่อติดตามและประเมินผล ได้ค้นพบปัญหาและนำปัญหามาแลกเปลี่ยนในที่ประชุมเพื่อหาทางแก้ไขและมอบให้ตัวแทนอำเภอเป็นผู้คอยประสานงานและติดตามงานทุกขั้นตอน ทำให้งานบรรลุเป้าหมายเกือบทุกประการ

บทที่ 4

ข้อมูลและการวิเคราะห์

ข้อมูลนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งไม่ว่าจะเป็นชื่อหมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน ประชากร เพศ อายุ ประวัติของแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชน รวมไปถึงสภาพที่เป็นอยู่กิจกรรมหลัก ๆ ที่พื้นที่นำรวมทั้ง ปัญหาที่เกิดขึ้นในโครงการนี้จะต้องจัดให้มีศูนย์ข้อมูลถึง 3 ระดับ คือ

1. ระดับตำบลหรือระดับ อบต.
2. ระดับอำเภอ
3. ระดับจังหวัด

กระบวนการทำงานใน 8 อำเภอ 20 ตำบล 200 หมู่บ้าน ทุกขั้นตอนจึงต้องรวบรวม ข้อมูลมาทั้งสิ้น เริ่มจากกระบวนการค้นหาความจริง ใน 200 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 104,932 คน ชาย 52,250 คน หญิง 52,682 คน มีหญิงมากกว่าชาย 432 คน มีผู้มาจดทะเบียน สย.ทั้งสิ้น 16,884 คน

แต่ 1 คน จด สย. ได้หลาย สย. รวม สย. ทั้งสิ้น จำนวน 24,872 สย. แยกเป็น

สย. 1	จำนวน	9,778	คน	สย. 5	จำนวน	114	คน
สย. 2	จำนวน	3	คน	สย. 6	จำนวน	9,773	คน
สย. 3	จำนวน	5	คน	สย. 7	จำนวน	3,869	คน
สย. 4	จำนวน	48	คน	สย. 8	จำนวน	1,282	คน

จะเห็นว่าผู้ที่จดทะเบียนเพราะต้องการที่ดินทำกินมากที่สุดถึง 9,778 ราย นั่นคือภาคประชาชนมาเป็นอันดับ 2 คือ 9,773 ราย ที่อยู่อาศัย หรือ สย. 7 มาเป็นอันดับ 3 จำนวน 3,869 ราย ดังตาราง

ตารางจำนวนผู้จุด สย. แต่ละประเภทในตำบลนาร่อง 20 ตำบล

ลำดับที่	ชื่อตำบล	สย.1	สย.2	สย.3	สย.4	สย.5	สย.6	สย.7	สย.8	รวม	จำนวนคน
1	เกาะเทโพ	113	-	1	5	1	208	50	5	383	281
2	หนองไผ่แมน	110	-	-	2	-	179	55	13	359	249
3	ดงขวาง	157	-	1	2	-	437	82	9	688	490
4	ท่าโพ	70	-	-	-	3	208	95	-	376	246
5	หนองไผ่	95	-	-	-	-	207	86	-	388	364
6	อุทัยเก่า	121	-	-	6	30	255	63	-	475	474
7	ทุ่งพง	184	-	-	1	5	261	60	16	527	340
8	หนองสระ	135	-	-	-	12	362	115	8	632	429
9	โคกหม้อ	242	-	-	-	-	323	138	3	706	377
10	บอยาง	453	1	-	-	6	720	294	-	1,474	895
11	พลวงสองนาง	559	-	-	-	8	861	310	-	1,738	1,048
12	สุขฤทัย	56	-	-	-	-	25	7	5	93	80
13	ทัพหลวง	462	-	-	20	11	579	224	646	1,942	1,474
14	ห้วยแม่แห้ง	465	-	1	6	5	264	124	391	1,256	945
15	ลานสัก	1,169	-	-	-	2	996	362	2	2,531	1,608
16	น้ำรอบ	1,082	-	1	4	3	826	325	9	2,250	1,628
17	ทุ่งนางาม	1,034	-	-	-	12	522	271	-	1,839	1,265
18	ป่าอ้อ	904	-	-	2	-	724	260	2	1,892	1,347
19	ระบือ	1,715	-	-	-	2	1,242	631	173	3,763	2,398
20	ประดู่เย็น	652	2	1	-	14	574	317	-	1,560	946
รวม		9,778	3	5	48	114	9,773	3,869	1,282	24,872	16,884

รายละเอียดผลการเยี่ยมบ้านของตำบลเป้าหมาย

ที่	รายการ	หนอง ไผ่แบน	เกาะ เทพ	หนองไผ่	ดงขวาง	ท่าโพ	ทุ่ง พง	อุทัย เก่า	โคก หม้อ	หนอง สระ	สุขฤทัย	พลวง สองนาง	บ่อยาง	ห้วยแห้ง	ทัพหลวง	ลานสัก	ประดู่ อิน	ป่าอ้อ	ระบำ	น้ำรอบ	ทุ่งนา งาม	รวม
1	ยกเลิก	142	186	158	322	91	96	173	21	247	364	578	533	76	245	197	185	224	560	751	358	5,507
2	ไม่อยู่ในพื้นที่/ไม่พบตัว	51	81	15	20	38	36	41	19	57	43	117	123	123	79	222	156	247	528	218	160	2,374
3	ทราบภาพ	16	4	13	16	16	48	24	7	13	38	26	22	56	72	40	36	18	70	21	42	598
4	มีหนี้สินมาก	9				2																11
5	รายได้น้อยรายจ่ายมาก					2								1					40			43
7	ต้องการทำกิน			10	4		7	34				42	23			703	165	321	700	322	216	2,547
8	ต้องการเอกสารสิทธิ์ที่ดิน													256		20		18	28	29	309	660
9	ถูกเวนคืนที่ดิน																			1		1
10	จด สย.เรียบร้อย						1	14				2	6	53	49	20	18	19	7	11	2	202
11	ทุนการศึกษา						1	3							12	2			3	3		24
12	ผ่อนผันเงินกู้เพื่อการศึกษา					5																5
13	ถูกหลอกลวง							2							1						3	6
14	ทุนเล่าเรียนบุตร			1							3			4								8
15	เสียชีวิต	3	4	3	10	1	2	7	1	6	7	7	10	8	17	24	22	16	20	6	13	187
16	ติดหนี้ดอกเบี้ย			24	34	5	57	81	73	10		153	71	52	122	280		252	133	113	85	1,545
17	ต้องการที่อยู่อาศัย	3		2	17	4	67	33	146	22	139	173	69	164	594	45	29	39	79	36	34	1,695
18	ต้องการปลดหนี้					1											76					77
19	ต้องการความช่วยเหลือ																			26		26

ที่	รายการ	หนอง ไผ่แบน	เกาะ เทพี	หนองไผ่ ดงขวาง	ท่าโพ	ทุ่ง พง	อุทัย เก่า	โคก หม้อ	หนอง สระ	สุขฤทัย	พลวง สองนาง	บ่อยาง	ห้วยแห้ง	ทัพหลวง	ลานสัก	ประดู่ ยี่น	ป่าอ้อ	ระบือ	น้ำรอบ	ทุ่งนา งาม	รวม
20	สมควรช่วยเหลือ			6	82																88
21	ต้องการทุนทำกิน			4	24	7	14	74		2		7	17	32		21	8	11	17	3	241
22	ไม่ต้องการที่อยู่อาศัย									24											24
23	ไม่ต้องการย้ายที่		20																		20
24	ช่วยตนเองได้	85	62	122	63	38	63	14	40	112	9	229	93	92	40	259	126	561	68	68	2,204
25	พิการ		5	3	2		1	3	4	4	3	1	7		5	4	2	13	4	7	68
26	ยากจนจริง															13	2				15
27	ไม่แน่ใจว่าจะช่วย															7					7
28	ต้องการขยายเขตไฟฟ้า																	3			3
29	ย้ายมาอยู่ใหม่																	4			4
30	ไม่รู้			2										21							23
31	บวช											1									1
32	ไม่ต้องการความช่วยเหลือ												7								7
	รวม	309	362	363	510	287	382	358	399	736	1,110	1,095	917	1,336	1,598	991	1,292	2,760	1,626	1,300	18,221

จำนวนประชากรและผู้จด สย. ใน 20 ตำบลนำร่อง

ชื่ออำเภอ/ตำบล		ชาย	หญิง	รวม	จด สย./คน
อำเภอเมือง	ตำบลเกาะเทโพ	1,193	1,288	2,481	281
	ตำบลหนองไผ่แบน	1,159	1,189	2,348	249
อำเภอหนองขาหย่าง	ตำบลท่าโพ	1,064	1,195	2,259	246
	ตำบลดงขวาง	1,180	1,323	2,503	490
	ตำบลหนองไผ่	1,180	1,321	2,501	364
อำเภอหนองขา	ตำบลอุทัยเก่า	1,211	1,303	2,514	474
	ตำบลทุ่งพง	1,114	1,137	2,251	340
อำเภอทัพทัน	ตำบลโคกหม้อ	1,155	1,218	2,373	377
	ตำบลหนองสระ	1,001	1,143	2,144	429
อำเภอสว่างอารมณ์	ตำบลบ่อยาย	2,606	2,579	5,185	895
	ตำบลพลวงสองนาง	2,655	2,682	5,337	1,048
อำเภอห้วยคต	ตำบลสุขฤทัย	3,206	3,353	6,559	80
อำเภอบ้านไร่	ตำบลห้วยแห้ง	2,376	2,407	4,783	945
	ตำบลทัพหลวง	4,043	3,949	7,992	1,474
อำเภอลานสัก	ตำบลลานสัก	5,178	5,056	10,234	1,608
	ตำบลประดู่ยืน	3,191	3,269	6,460	946
	ตำบลป่าอ้อ	3,729	3,629	7,358	1,347
	ตำบลระบำ	6,379	6,223	12,602	2,398
	ตำบลน้ำรอบ	4,917	4,742	9,659	1,628
	ตำบลทุ่งนางาม	3,713	3,676	7,389	1,265
รวม		52,250	52,682	104,932	16,884

หมายเหตุ ข้อมูลประชากรจากเว็บไซต์ กรมการปกครอง WWW.dopa.go.th. ณ วันที่ 20 พฤศจิกายน 2548

สรุปข้อมูลบุคคลจากทะเบียนบ้านค้นหาความจริง จังหวัดอุทัยธานี

ที่	ตำบล	จำนวนประชากร	จด สย. (1)	ที่ประชุม เสนอชื่อ (2)	ที่ประชุมเสนอ ชื่อซ้ำกับ สย. (3)	ulampalam			
						จด สย.แต่ที่ประชุมไม่ เสนอชื่อ (1) - (3) = (4)	ไม่จด สย. แต่ที่ประชุม เสนอชื่อ (2) - (3) = (5)	มีรายชื่อตกเกณฑ์ จปร. แต่ไม่จด สย. และที่ ประชุมไม่เสนอชื่อ (6)	รวม (4) + (5) + (6)
1	หนองไผ่แบน	2,348	249	218	83	166	135	8	309
2	เกาะเทโพ	2,481	281	239	79	202	160	-	362
3	หนองไผ่	2,501	364	184	103	261	81	21	363
4	ดงขวาง	2,503	490	245	114	376	131	3	510
5	ท่าโพธิ์	2,259	246	161	63	183	98	6	287
6	ทุ่งพง	2,251	340	117	62	278	55	49	382
7	อุทัยเก่า	2,514	474	244	123	351	121	18	490
8	โคกหม้อ	2,373	377	131	76	301	55	2	358
9	หนองสระ	2,144	429	229	134	295	95	9	399
10	สุขฤทัย	6,559	80	656	60	20	596	120	736
11	พลวงสองนาง	5,337	1,048	472	205	843	267	-	1,110
12	ทัพหลวง	7,992	1,474	901	522	952	379	5	1,336
13	ห้วยแห้ง	4,783	945	576	304	641	272	4	917
14	บ่อยาง	5,185	895	602	267	628	335	132	1,095
15	ลานสัก	10,234	1,608	484	277	1,331	207	60	1,598
16	ประดู่เย็น	6,460	946	518	259	687	259	45	991
17	ป่าสัก	7,358	1,347	491	292	1,055	199	38	1,292
18	ระบือ	12,602	2,398	1,096	457	1,941	639	180	2,760
19	น้ำรอบ	9,659	1,628	667	370	1,258	297	71	1,626
20	ทุ่งนางาม	7,389	1,265	500	279	986	221	93	1,300
รวม		104,932	16,884	8,731	4,129	12,755	4,602	864	18,221

บทวิเคราะห์

ข้อมูลจากการจัดเก็บรายได้ รายจ่าย หนี้สินของราษฎร 20 ตำบล

รายได้ 20 ตำบล 2,098 ล้านบาท

รายจ่าย 20 ตำบล 2,015 ล้านบาท

หนี้สิน 20 ตำบล 1,403 ล้านบาท

หากเป็นอยู่ในระดับนี้จะปลดหนี้ได้ใช้เวลา 17 ปี

รายได้จากการเกษตร 20 ตำบล 1,100 ล้านบาท

รายจ่ายจากการเกษตร 20 ตำบล 633 ล้านบาท

นำผลจากการจัดการความรู้เกษตรปลอดภัยมาใช้ เห็นว่าจะสามารถลดรายจ่ายประมาณ 112 ล้านบาท และลดบางอย่างอีก จะลดได้รวม 121 ล้านบาท เมื่อลดรายจ่ายจากการเกษตรลงก็จะทำให้เพิ่มรายได้จากการเกษตรขึ้นมาได้อีก

รายได้จากอาชีพรับจ้างใน 20 ตำบล 321 ล้านบาท การลดค่าใช้จ่ายสิ้นเปลือง เช่น สนุ๊ก ยาเสพติด ยาเสพติด ซึ่งข้อมูลรวม 118 ล้านบาท หากลดได้ 20% ก็จะเพิ่มรายได้ได้อีก อีกอย่างหนึ่ง คือ ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เช่น เหล้า บุหรี่ มีถึง 104 ล้านบาท จะลดได้บ้างหรือไม่?

ตำบลสุขฤทัย อำเภอห้วยคต

รายได้ 138 ล้านบาท รายจ่าย 208 ล้านบาท หนี้สิน 88 ล้านบาท ถ้าข้อมูลถูกต้องจะอยู่ในสภาพที่ไม่ดี รายได้จากการเกษตร 68 ล้านบาท รับจ้าง 22 ล้านบาท รายจ่ายเกษตรกร 44 ล้านบาท คราวเรือน 53 ล้านบาท ภาษีสังคม 14 ล้านบาท ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ 26 ล้านบาท สิ่งเหล่านี้ต้องกลับไปตรวจสอบข้อมูลใหม่ ตำบลนี้ต้องลดรายจ่ายให้ได้

ตำบลอุทัยเก่า อำเภอหนองฉาง

รายได้ 63 ล้านบาท รายจ่าย 46 ล้านบาท หนี้สิน 77 ล้านบาท มีรายจ่ายน้อยกว่ารายได้ แต่จะสามารถลดหนี้สินได้อย่างไร ?

ตำบลทัพหลวง อำเภอบ้านไร่

รายได้ 151 ล้านบาท รายจ่าย 293 ล้านบาท หนี้สิน 105 ล้านบาท รายจ่ายมากกว่ารายได้มาก น่าเป็นห่วง จะต้องนำข้อมูลนี้ไปนำเสนอให้ชาวบ้านได้รับรู้เพื่อช่วยกันแก้ไข โดยการลดรายจ่ายเป็นอย่างมาก

ตำบลหนองสระ อำเภอทัพทัน

รายได้ 44 ล้านบาท รายจ่าย 121 ล้านบาท หนี้สิน 34 ล้านบาท รายจ่ายมากกว่ารายได้มาก น่าเป็นห่วง จะต้องนำข้อมูลที่มีอยู่ไปวิเคราะห์เพื่อลดรายจ่ายให้ได้

ตำบลน้ำรอบ อำเภอลานสัก

รายได้ 84 ล้านบาท รายจ่าย 158 ล้านบาท หนี้สิน 112 ล้านบาท รายจ่ายมากกว่ารายได้เช่นเดียวกับตำบลอื่นๆ

ตำบลหนองไผ่แบน อำเภอเมือง

รายได้ 197 ล้านบาท รายจ่าย 42 ล้านบาท หนี้สิน 21 ล้านบาท หากข้อมูลถูกต้อง ตำบลหนองไผ่แบนน่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับตำบลอื่นๆ เนื่องจากมีรายได้สูงกว่ารายจ่ายมาก ตรงกันข้ามกับตำบลอื่นๆ

การเคลื่อนงานของจังหวัดอุทัยธานีมี 4 อย่าง คือ

1. การจัดการความรู้
2. การค้นหาความจริง
3. การใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน
4. การนำแผนมาเป็นเครื่องมือแก้ความยากจนระดับ อบต. – อบจ. และ CEO

การค้นหาความจริงได้ไปทำกันมา 200 หมู่บ้าน คำนึงคนจนของข้อมูลที่ได้จากเวทีค้นหาความจริง ข้อมูลการจัดการความรู้ และข้อมูลการจัดทำแผนชุมชน ข้อมูลทั้ง 3 อย่างนี้จะจัดการอย่างไรเพื่อให้ชาวบ้านหลุดพ้นจากความยากจน

การจดทะเบียนที่มากที่สุดคือ ที่ดินทำกิน สย. 1 รองลงมา คือ หนี้สินหรือ สย. 6

ใน 20 ตำบล มีคนจด สย.ทั้งหมด 16,884 คน

เวทีหมู่บ้านเสนอชื่อคนจนขึ้นมา 8,731 คน

มีรายชื่อซ้ำกันอยู่ 4,129 คน

คนที่ถูกเสนอชื่อว่าจนแต่ไม่จด สย. 4,602 คน

คนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. แต่ไม่จด สย.และไม่ถูกเสนอชื่อ 864 คน

ข้อมูลเหล่านี้ต้องไปตรวจสอบว่าบุคคลเหล่านั้นจริงหรือไม่ ?

คนจนที่อาจจะจน

อำเภอ	ตำบล	ที่ประชุมเสนอชื่อ	จปฐ.	แปลกปลอม	รวม
เมือง	หนองไผ่แบน	218	8	166	392
	เกาะเทโพ	239	-	202	441
หนองขาหย่าง	หนองไผ่	184	21	261	466
	ดงขวาง	245	3	376	624
	ท่าโพ	161	6	183	350
หนองฉาง	ทุ่งพง	117	49	278	444
	อุทัยเก่า	244	18	351	613
ทัพทัน	โคกหม้อ	131	2	301	434
	หนองสระ	229	9	295	533
ห้วยคต	สุขฤทัย	656	120	20	796
สว่างอารมณ์	พลวงสองนาง	472	-	843	1,315
	ทัพหลวง	901	5	952	1,858
บ้านไร่	ห้วยแห้ง	576	4	641	1,221
	บ่อยาง	602	132	628	1,362
ลานสัก	ลานสัก	484	60	1,331	1,875
	ประดู่ยืน	518	45	687	1,250
	ป่าอ้อ	491	38	1,055	1,584
	ระบำ	1,096	180	1,941	3,217
	น้ำรอบ	667	71	1,258	1,996
	ทุ่งนางาม	500	93	986	1,579
รวม		8,731	864	12,755	<u>22,350</u>

กลไกการบริหารจัดการ

กลไกการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ควรมี 3 ระดับ และจะต้องเป็นคณะทำงาน มีไข่มคณะกรรมการ มีดังนี้

ระดับที่ 1

คณะทำงานในระดับตำบล ควรประกอบด้วย

1. นายก อบต.
2. กำนัน
3. ครู
4. ปราชญ์ชาวบ้าน
5. พัฒนาชุมชน
6. สาธารณสุข
7. เกษตร
8. กศน.
9. ธกส.
10. ปลัด อบต.
11. แกนภาคประชาชน
12. ผู้ใหญ่บ้าน

คณะทำงานตำบล จะต้องทำแผนปฏิบัติการในการแก้ไข

ปัญหาในตำบล และนำเสนอแผนสู่อำเภอ , จังหวัด หลังจากที่ได้ทำแผนแม่บทชุมชนเรียบร้อยแล้ว

ระดับที่ 2

คณะทำงานระดับอำเภอ ประกอบด้วย

1. นายอำเภอ
2. ปลัดอำเภอ
3. เกษตรอำเภอ
4. พัฒนาการอำเภอ
5. กศน.
6. ธกส.
7. ปศุสัตว์
8. สาธารณสุข
9. ท้องถิ่นอำเภอ
10. แกนนำภาคประชาชน อย่างน้อย อำเภอละ 5 คน

11. ตัวแทนนายก อบต.

12. ตัวแทนกำนันผู้ใหญ่บ้าน

อำเภอจะต้องมีแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจน และสนับสนุน
แผนระดับที่ 1

ระดับที่ 3

ระดับจังหวัดมีคณะทำงานระดับจังหวัดประกอบด้วย ภาครัฐทุกส่วน หอการค้า
ประธานชมรมธนาคาร ควรเป็นกรรมการด้วย เพื่อช่วยแก้ปัญหาหนี้สินใน
ตำบล ซึ่งเป็นอันดับ 1 ของการจค สย. ทำแผนร่วมกันให้สอดคล้องกับแผน ที่
ตำบลส่งขึ้นมา นอกจากมีแผนแล้วต้องมีการลงมือทำทันที ผลของงานจะใช้ในการ
ประเมินผล หาทางแก้ไขต่อไป เพื่อนำมาสรุปแนวทางแก้ไขเป็นระยะๆ

บทที่ 5

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

โครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี เป็นโครงการซึ่งเกิดขึ้นในช่วงที่ทุกหน่วยงานกำลังสนใจในการแก้ปัญหาความยากจน อันเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล การทำงานเป็นภาคีร่วมกันจึงค่อนข้างจะราบรื่น ไม่ค่อยจะประสบปัญหาทั้งระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน คณะทำงานทุกระดับร่วมมือกันดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวหน้าโครงการว่าที่ รต.โอภาส เสวตมณี รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี ให้ความสำคัญให้ทำงานผสมผสานเป็นแบบ “ขนมกวน” มิใช่ “ขนมชั้น” โครงการต่าง ๆ จึงประสบความสำเร็จอย่างดีเยี่ยม แต่ก็มีบางอย่างที่ประสบปัญหาจากการปฏิบัติ คือ

1. ปัญหาจากภาพรวม

- 1) แผนแม่บทชุมชนที่เห็นของปีนี้ยังไม่ทะลุเข้าถึงเรื่องสิ่งแวดล้อม และรายได้ รายจ่าย
- 2) ชาวบ้าน และราชการบางส่วนไม่ยอมรับโครงการนี้
- 3) ชาวบ้านยังไม่เข้าใจคำว่า “บูรณาการ”
- 4) เป้าหมายงานใหญ่ในภาพรวมของรัฐ คือ แก้ปัญหาความยากจน ภาคประชาชน เป็น jigsaw ตัวหนึ่งที่ต้องต่อให้ติดระหว่าง “งานที่ควบคุมสภาพได้” และงานที่ควบคุมสภาพไม่ได้” หรือ “งานหน้าบ้านกับงานหลังบ้าน”
- 5) การทำงานของแกนนำทั้ง 3 ส่วน ของจังหวัดอุทัยธานี ยังไม่สามารถประสานเป็นเนื้อเดียวกันได้ ยังมีการแยกงานกันทำ แต่ก็ไม่ขัดกัน มีอะไรก็ยังมีการศึกษาหารือกันอยู่เสมอ แต่สุดท้ายงานก็จะมารวมกันในเวทีทำแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด

2. ปัญหาเนื่องจากเจ้าหน้าที่

- 1) เจ้าหน้าที่รัฐยังเข้าใจว่างานโครงการ และแผนแม่บทชุมชนเป็นงานฝาก
- 2) เจ้าหน้าที่ส่วนราชการบางท่าน เวลาเชิญไปร่วมกิจกรรม ต้องให้เชิญเป็นลายลักษณ์อักษร หรือเป็นเอกสาร
- 3) ข้าราชการคาดหวังผลเกินจากโครงการสูงเกินไป

3. ปัญหาเนื่องจากการประชาสัมพันธ์

- 1) การประชาสัมพันธ์ชาวบ้านน้อยไม่ทั่วถึง

4. ปัญหาเนื่องจากการประสานงาน

- 1) หน่วยงานอื่นจัดเวทีซ้อนในเวลาเดียวกัน
- 2) การทำงานภาคราชการติดขั้นตอนมากไปหน่อย ทำให้เกิดการล่าช้า
- 3) กรรมการโครงการฯ บางส่วนยังไม่เข้าใจโครงการเท่าใดนัก การประสานงานจึงเกิดการติดขัด ทำให้งานล่าช้า

5. ปัญหาเนื่องจากตัวบุคคล

- 1) ตัวแทนอำเภอ และวิทยากรตำบล ปฏิบัติงานด้วยประสบการณ์ของตัวเองมากกว่าหลักการของโครงการ
- 2) คนทำงานวิสัยทัศน์ไม่ค่อยตรงกัน / ความเข้าใจลึกๆ อาจไม่ตรงกัน
- 3) ปัญหาของการปรับตัวมีตลอดเวลา เพราะต้องประสานงานตั้งแต่รากหญ้า คนที่ยากจนที่สุดขึ้นไปจนถึงนายอำเภอ
- 4) แกนนำบางอำเภอมีมาก ความรู้ความเข้าใจในโครงการยังไม่ลึก และไม่ชัดเจนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
- 5) บางตำบลมีการเลือกตั้ง อบต. ชาวบ้าน และแกนนำสนับสนุนผู้สมัครคนละฝ่าย ทำให้โครงการมีปัญหาความขัดแย้งในเบื้องต้นเล็กน้อย
- 6) กลไกการทำงานนี้ยังเกี่ยวพันไปถึงตัวบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาทำงานด้วย แม้กลไกจะดีเพียงใด แต่หากตัวบุคคลไม่พร้อมการทำงานก็อาจจะสร้างปัญหาให้งานสะดุดได้
- 7) ข้าราชการมีหลายระดับ ระดับบนจึงไม่ได้ลงพื้นที่กับภาคประชาชนมากนัก แต่ยอมรับ และให้ความช่วยเหลือเมื่อภาคประชาชนขอความช่วยเหลือมาไม่ขัดกัน แต่ระดับล่างให้ความร่วมมือในการทำงานลงพื้นที่ดี

6. ปัญหาเนื่องจากการจัดการ

- 1) หลายตำบลทีม 5 เสือ เปลี่ยนตัวอยู่เรื่อยไม่ลงตัว
- 2) บางอำเภอเปลี่ยนตัวแทนอำเภอบ่อยงานไม่ต่อเนื่อง

7. ปัญหาเนื่องจากเวลา

- 1) เวลาทำงานสั้นเกินไป ทำให้งานไม่สมบูรณ์
- 2) เนื่องจากเวลาจำกัด และฝ่ายราชการไม่ได้ทำงานโครงการ ศตจ. ด้านเดียว มีงานหลายด้าน และงานทุกฝ่ายจะถึงเวลาสิ้นสุดงบประมาณจึงไม่มีเวลาให้กับงานโครงการนี้เท่าไร ต้องไป

แรงงานประจำที่ทำอยู่ ส่วนใหญ่จะมีการอบรม ประชุม สัมมนา ทั้งเดือน ทำให้การประสานงาน การเดินทาง เกิดความล่าช้า

8. ปัญหาจากการจัดทำแผนแม่บทชุมชน

- 1) ในการอบรมสัมมนาเพื่อให้ความรู้ 5 เสือ ปรากฏว่า 5 เสือมีการผลัดเปลี่ยนกันเข้าอบรม ผู้ที่เข้าอบรมก็ไม่ได้กลับมาถ่ายทอดให้ผู้ที่ไม่ได้ไปอบรมได้เข้าใจ เมื่อมีการอบรมครั้งใหม่ก็เปลี่ยนคนไปอีก จึงไม่มีความต่อเนื่อง บางคนไม่มีเวลาที่จะมาเป็นแกนนำในการทำแผนแม่บทชุมชน ดูเหมือนกับว่ายังไม่มีความพร้อมเลย ทางโครงการฯ จะต้องเข้าไปกระตุ้นอยู่ตลอดเวลา
- 2) การเก็บข้อมูลแบบสำรวจครัวเรือนไม่ละเอียดถูกต้องเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะผู้เดินสำรวจไม่เข้าใจในแบบสอบถามที่ใช้ หรือ บางครั้งเจ้าของบ้านไม่ให้ความร่วมมือในการแจ้งข้อมูล
- 3) การดำเนินการสำรวจข้อมูลชุมชน (ขั้นตอนที่ 4) เริ่มดำเนินการล่าช้า เนื่องจากเกิดการเข้าใจผิด หรือไม่เข้าใจบางขั้นตอนของคณะวิทยากรในการร่อนเงินโอนจากคณะทำงานภาคี 4 ภาค อาจเนื่องมาจากการเขียนแผนส่งไปล่าช้า ไม่ถูกต้อง หรือการสื่อสารเรื่องระยะเวลาการสื่อสารเรื่องขั้นตอนดำเนินงาน ไม่ชัดเจน และไม่ต่อเนื่อง โครงการฯ ได้แก้ปัญหาโดยให้ยืมเงินทดลองจ่ายเพื่อดำเนินการสำรวจครัวเรือน
- 4) เนื่องจากโครงการฯ ใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความยากจน ผลสำเร็จส่วนหนึ่ง ต้องอาศัยแผนชุมชน แต่งบประมาณในการทำแผนแม่บทชุมชนมาจากคณะทำงานภาคี 4 ภาค โครงการฯ จึงไม่สามารถบริหารงบประมาณ และเร่งรัดในส่วนนี้ได้ ทำให้โครงการฯ ต้องล่าช้าตามไปด้วย

9. ปัญหากิจกรรมเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และขยายโอกาส

เป็นกิจกรรมนำร่องในการแก้ปัญหาคความยากจนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาวบ้านเริ่มคิดและวางแผนส่งให้ อบต. ทดลองทำกิจกรรม แต่ละขั้นตอนค่อนข้างละเอียด และหวังผล จึงต้องใช้เวลามากและแต่ละกิจกรรมกว่าจะเกิดผลงาน จำเป็นจะต้องให้การสนับสนุนต่อเนื่องไม่สามารถจะทำแบบเร่งรีบได้

แนวทางแก้ไขปัญห

1. การจัดทำแผนแม่บทชุมชนในครั้งต่อไป ต้องทำความเข้าใจกับทุกภาคส่วนให้เข้าใจในแนวทางเดียวกัน ในชุมชนควรมีแผนชุมชนเพียงแผนเดียว ไม่ใช่มีหลายแผนหลายหน่วยงาน/องค์กร
2. ดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการผ่านสื่อทุกประเภท เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ หอกระจายข่าว สถานที่วิทยุทุกเครือข่าย เป็นต้น ทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ
3. ผนึกกำลังของทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน
4. จัดประชุมทำความเข้าใจในภาพรวมก่อนดำเนินโครงการเพื่อหาแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและต้องเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน ไม่ใช่เข้าใจเพียงภาคประชาชนภาคเดียว และควรมีการประชุมเป็นระยะ ๆ เพื่อสรุปความก้าวหน้าของโครงการ ปัญหา อุปสรรคที่พบจากการดำเนินงานเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา
5. การจัดเวทีค้นหาความจริง ควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการที่แน่นอน และแจ้งผู้เกี่ยวข้องทราบ
6. ทำหนังสือแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานก่อนดำเนินโครงการพร้อมทั้งส่งแผนปฏิบัติการให้ทราบ เมื่อมีการประชุมให้ใช้หนังสือที่แจ้งนี้แทน ไม่ต้องแจ้งทุกครั้งและกำชับขอให้มอบหมายเจ้าหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน
7. ปรับทัศนคติในการทำงานของเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้มีความเข้าใจในการดำเนินโครงการไปในทิศทางเดียวกัน
8. ควรทำความเข้าใจในแบบฟอร์มต่าง ๆ ให้ชัดเจนก่อนที่จะเริ่มดำเนินการ และแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินโครงการจะต้องดำเนินการให้เสร็จสมบูรณ์ก่อนดำเนินการ
9. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการไม่ควรกระชั้นชิดมากเกินไป เพราะหากเร่งดำเนินการมากเกินไปผลที่ออกมาจะไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่วางไว้

สรุป

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ภาคราชการ ภาคประชาชน และนักวิชาการ ร่วมมือในการดำเนินการตามโครงการ ซึ่งมีกิจกรรมหลากหลาย แต่ด้วยข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลา ทำให้เกิดปัญหาในการประสานงานบางส่วน เช่น การประสานงานกระชั้นชิด และการต้องเร่งรัดในการดำเนินกิจกรรม

ข้อมูลคนจนที่จดทะเบียน

ในพื้นที่โครงการนำร่องบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ มีประชากรรวม 104,932 คน ผู้จดทะเบียน สย. 16,884 คน นอกจากนี้ในเวทีค้นหาความจริง ที่ประชุมเสนอชื่อคนจน 8,731 คน ซึ่งเป็นชื่อที่ซ้ำกับ สย. 4,129 คน ผู้ไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ. 1,848 คน โดยมีสาเหตุความยากจน 5 ลำดับแรก ได้แก่ ไม่มีที่ดินทำกิน ไม่มีอาชีพเสริม ภัยธรรมชาติ หนี้สิน ความฟุ่มเฟือย เป็นต้น

แผนแม่บทชุมชน

มีการจัดทำแผนแม่บทชุมชนทั้ง 20 ตำบล โดยจากการสำรวจข้อมูลพบว่า ประชาชนมีรายได้รวม 2,098 ล้านบาท มีรายจ่าย 2,015 ล้านบาท และมีหนี้สิน 1,403 ล้านบาท กิจกรรมที่ปรากฏในแผนชุมชน ตัวอย่างเช่น แผนซึ่งตำบลนำร่องเสนอให้อำเภอดันแบบ(ลานสัก) เพื่อแก้ปัญหาคความยากจน

อำเภอ/ตำบล		โครงการเสนออำเภอ
อำเภอลานสัก	ตำบลลานสัก	1. โครงการขุดสระ เจาะบ่อบาดาลทุกหมู่บ้าน 2. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน 3. โครงการจัดหาที่อยู่อาศัย 4. โครงการพัฒนาป่าสักธรรมชาติ 5. โครงการพัฒนาเขาพระยาพายุเรือ 6. โครงการส่งเสริมการปลูกป่าชุมชน
	ตำบลประจักษ์	1. โครงการสร้างโกดัง 2,000 ตัน 2. โครงการจัดตั้งกองทุนเลี้ยงสัตว์ 3. โครงการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร

อำเภอ/ตำบล		โครงการเสนออำเภอ
	ตำบลป่าอ้อ	1. โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า 2. โครงการสร้างฝายเก็บน้ำ 3. โครงการขุดบ่อน้ำตื้นทุกหมู่บ้าน
	ตำบลระบำ	1. โครงการประกันราคาพืชผล 2. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน 3. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อ่างเก็บน้ำระบำ 4. ห้วยขาแข้ง 5. โครงการสร้างแหล่งน้ำ
	ตำบลน้ำรอบ	1. โครงการขุดลอกบึง 2. โครงการประกันราคาพืชผล 3. โครงการสร้างฝายทุกหมู่บ้าน 4. โครงการจัดหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย
	ตำบลทุ่งนางาม	1. โครงการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลทุกหมู่บ้าน 2. โครงการจัดหาที่ดินทำกิน 3. โครงการขุดสระเก็บน้ำเพื่อการเกษตรทุกหมู่บ้าน

การจัดการความรู้ 4 ประเด็น

มีการจัดการความรู้ 4 ประเด็น ได้แก่ เกษตรปลอดภัย ป่าชุมชน น้ำ และผ้าทอ ปรากฏผล ดังนี้

เกษตรปลอดภัย

กระบวนการผลิตพืชที่มุ่งมั่นพัฒนากระบวนการใช้ และพึ่งพาสารอินทรีย์ และชีวภาพทดแทนสารเคมี และสารสังเคราะห์ทางการเกษตรที่อันตรายต่อผู้ใช้และผู้บริโภค หรือกระบวนการผลิตสัตว์ที่มุ่งมั่นพัฒนาการจัดการผลิต ผลิตภัณฑ์สัตว์ที่ปลอดภัยจากสารเคมีต้องห้าม

สรุปจำนวนผู้ผลิต ได้ดังนี้

กิจกรรม	จำนวน (ราย)
- ปลุกข้าว	865
- พืชสวน	13
- ไร่นาสวนผสม	26
- พืชไร่	57
- พืชผัก	26
รวม	987

ป่าชุมชน

กระบวนการรักษาป่าชุมชน คือ ให้มีป่าที่อุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งอาหาร แหล่งน้ำและแหล่งการเรียนรู้ เกิดเป็นกระบวนการเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกัน นำไปสู่กิจกรรมอื่น ๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ และการเกษตรปลอดภัย เป็นต้น ตัวอย่างป่าชุมชนที่มีการจัดการความรู้คือ

อำเภอ	ชื่อป่า
บ้านไร่	ป่าชุมชนบ้านสวนพลู – พุด่อ
ห้วยคด	ป่าชุมชนอีสาพัฒนา ป่าชุมชนห้วยร่วมพัฒนา
สว่างอารมณ์	ดอนป่าช้า – ดอนเพชร – บ้านเขาดาวเรือง เขาหลวง – เขาหินเทิน
ทัพทัน	เขาผาลาด-, เขาจี้อย
ลานสัก	บ้านเขาเขียว เขาวง เขาหินเหล็กไฟ

น้ำ

เพื่อแก้ปัญหาเรื่องการขาดน้ำกิน น้ำใช้ รวมทั้งน้ำเพื่อการเกษตร จึงได้มุ่งเน้นการจัดการน้ำอย่างพอเพียงเป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นให้ผู้ร่วมโครงการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และนำไปปฏิบัติจริง เป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรอื่น ๆ

ผ้าทอ

มีการจัดการความรู้ เรื่องวัตถุดิบ การตลาด และลายผ้า ชงระยะยาว 1) มีตลาดรองรับที่แน่นอน 2) ซื้อวัตถุดิบในราคาที่ถูกลง โดยเครือข่ายควรประสานกับ อบต./อบจ. ในเรื่องงบประมาณ และให้พัฒนาชุมชนประสานเชื่อมโยง เพื่อหาแนวทางในการที่จะลดต้นทุน และสร้างรายได้ โดยการทำอย่างไร ให้สมาชิกผู้ทอผ้าได้ซื้อวัตถุดิบที่มีราคาถูก สะดวก มีคุณภาพ และมีตลาดที่แน่นอน